అంతావంతిః తస్య స్వకరాంపరార్థస్యాంతు సాధనమితి న్యాయంతుస్త్రదవంతవస్య ప్రతిపాద్యమితి పరామర్శహేతుః పరార్థా
గీవంతానువిశేషస్యంతే తత్రత్యసమస్తరూపోపపన్నలింగప్రతిపాదకస్య కర్త్వంగా యః అత్రైవకార్యత్వవివాదే కింతు
అనుమితికరణత్వకారణాంగపరామర్శప్రయోజకశాబ్దజ్ఞానజనకవాక్యత్వం

న్యా॥ అ॥ ఓం నమశ్శివాత్మనే నమః ॥ శ్రీగణాధిపతయే నమః ॥ ॥ అనుమానం నిరూప్య న్యాయత్వాయ తదవయవనిరూపణం ప్రతిజానీతే మూలే తత్రేతి తత్ నిరుక్తమనుమానం పరార్థం విభా

౧ రదశాయాం మధ్యస్థస్య సాధ్యనిశ్చయరూపప్రయోజనసాధనత్వాయ సాధ్యం న్యాయప్రయోజ్యమిత్యర్థః వాదిప్రయుక్తన్యాయజన్యశాబ్దబోధేన మధ్యస్థస్య లింగపరామర్శ

రూపానుమానజననాదితి భావః ॥ జ్ఞాయమానలింగస్యానుమానత్వేపి తద్విశేషణస్య పరామర్శస్య న్యాయాధీనత్వేన తద్విశిష్టస్య తథాత్వమిత్యభిప్రాయః అనుమానం అనుమి అధ్యా

తిః పరార్థం మధ్యస్థస్య సాధ్యసంశయనివృత్తిరూపప్రయోజనసాధనం పరత్వేతి వాదీ అభిధానే తిష్ఠేద్యస్యేతాదృశమితి వా ఏతేన నిరూపణప్రయోజనముక్తం దర్శితం

న్యాయప్రయోగదశాయాం మధ్యస్థస్యానుమితేరేవ న్యాయజ్ఞానప్రయోజనత్వాత్ కారణేత్యాద్యప్రయోజకసంబంధకథనేన ప్రసంగో వా సంగతిరపి దర్శితా సమస్తరూపేతి

పక్షసత్త్వాదిపంచరూపేత్యర్థః ఉపనయేన పక్షసత్త్వస్య ఉదాహరణేన వ్యాప్తిఘటకసపక్షసత్త్వవిపక్షాసత్త్వయోర్నిగమనేనాబాధితత్వాసత్ప్రతిపక్షితత్వయోః ప్రతిపా

దనాల్లక్షణాసమన్వయః అత్రైకైకేతి సమస్తరూపోపపన్నం లింగమిత్యత్రైకైకేత్యర్థః అతివ్యాప్తేరితి ఇదముపలక్షణం ఉదాహరణాదిత్రికస్యాపి న్యాయత్వాపత్తేః ద్రష్టవ్యా అ

నుమితేతి అనుమితౌ చరమకారణం యో లింగపరామర్శః వ్యాప్తిప్రకారేణ పక్షే యల్లింగజ్ఞానం తత్ప్రయోజకం యచ్ఛాబ్దజ్ఞానం తజ్జనకవాక్యమిత్యర్థః అత్ర చ ప్రయోజకత్వం

తం ప్రతిజ్ఞాదిసకలావయవార్థవిషయకస్య మహావాక్యార్థబోధస్య తావదర్థఘటితో నవ్యసమూహాలంబనబోధస్య వా పరిణాయకమాత్రస్య తు పరామర్శప్రయోజకత్వేన

శాబ్దజ్ఞానస్య లక్షణాఘటకతా కింతు తావదర్థవిషయకబోధత్వేనైవ అతో ధూమవాన్పర్వత ఇత్యాదివాక్యమాత్రజన్యాయామపి బుద్ధేరుపనాయకజ్ఞానాదివిశే

యమానస్య పరామర్శప్రయోజకతయా అతివ్యాప్తిరితి నిరస్తం తాదృశయత్కించిన్న్యాయబోధం ప్రతియోగ్యవృత్తియావద్ధర్మప్రకారకజ్ఞానత్వేన శాబ్దజ్ఞానస్య కారణతా

బంధ్యేః ప్రతిజ్ఞాదిపంచవాక్యైకదేశవాక్యత్వం తదా న్యాయైకదేశత్వం తదా వయవత్వమిత్యర్థః ఏవం చ ప్రతిజ్ఞాదిపంచకస్య న్యాయత్వం
న్యాయత్వే తేషాం చరమకారణమపి పరామర్శజనకత్వమిత్యాద్యుక్తం తత్పరామర్శప్రయోజకత్వం

ప్రత్యేకం తదర్థరూపావచ్ఛిన్నవాక్యసముదాయత్వస్య తాదృశత్వం నిరూపితశాబ్దబోధనిరూపితా శబ్దజ్ఞాననిష్ఠా యా యా కారణతా తత్తదవచ్ఛేదకతాశాలిప్రవిషయత్వం చిత్జ్ఞా
నియవిషయతాశ్రయవర్ణత్వవ్యాపకసముదాయత్వపర్యవసితత్వం విపక్షే తత్తాదృశసముదాయత్వం తద్వాప్తిః తాదృశకారణతావచ్ఛేదకధర్మత్వప్రతిజ్ఞాదినామ
నుపూర్వీవిశేషాణామపర్యవసితత్వేనోపస్థితమానిత్వాద్యకారకబోధపర్యవసితత్వాపత్తిర్మాపర్యవసితానాం తద్వాకారకవిధానుపూర్వీప్రకారకజ్ఞానానామేవోపహితత
యాం తథావిశిష్టత్వాత్ సుపూర్వవచ్ఛిన్నవాక్యపంచకన్యాయత్వం సపపత్తిరతో యత్కించిద్వాక్యబోధనివేశః సమానానుపూర్వికనానావిషయతానామేవాను
గతరూపేణైకకారణతాయామవచ్ఛేదకత్వాత్ పర్యవసితోపస్థితమానిత్వాద్యైకవాక్యవృత్తిఘటితవాక్యపంచకవృత్తిసముదాయత్వస్య తాదృశకారణతావచ్ఛే
దకవిషయతాశ్రయవర్ణవ్యాపకత్వమితి యత్కించిద్జ్ఞానీయవిషయతానివేశః నచవాక్యాంతరసాధారణ్యసముదాయత్వమాదాయ వాక్యాంతరఘటితసముదా
యేతివ్యాప్తిరితివాచ్యం తాదృశసముదాయత్వనిష్ఠసంఖ్యాన వృత్తితావానిమాపకత్వేన నిరుక్తసముదాయత్వస్య వివక్షణీయత్వాత్ నచైవమపి వ్యుత్క్రమప్రయుక్తప్రతి
జ్ఞాదిసముదాయేతివ్యాప్తిస్తదవస్థైవేతివాచ్యం వ్యుత్క్రమప్రయుక్తప్రతిజ్ఞాదివృత్తియత్కించిత్సముదాయత్వం తావచ్ఛేదకఘటకనిరుక్తసముదాయత్వస్య విశేషణీయత్వా
త్ నచైవమపి ఏకైకన్యాయఘటకం యత్ప్రతిజ్ఞాద్యైకవాక్యం తత్సముదాయేతివ్యాప్తిరితి వాచ్యం పంచత్రయాంభూతయత్కించిత్ ప్రతిజ్ఞాద్యవయవహేతూత్తరత్వో
పాధ్యహేతాదివృత్తియత్పంచవదిదాయత్వం తత్తద్వత్సముదాయత్వవిశేషణే న దోషఇతి మంతవ్యం అత్రతాదృశానుపూర్వ్యవచ్ఛిన్నవాక్యపంచకేనసమక్షవాక్య
ర్థబోధకసమూహాలంబనం వా తాపదర్థవిషయకబోధోన నితః తత్రావ్యాప్త్యభావాన్న్యాయజన్యబోధ్యపరామర్శప్రయోజకతాం సంగమయతి ప్రతిజ్ఞాదితి

॥ నా॥అ వ॥

౨

ఏకవాక్యతయేతి విశేషణైక్యతయా తథాచైకవాక్యతాపన్నైరిత్యర్థః. ఏకవాక్యత్వం విశిష్ట[illegible]తార్థప్రతిపాదకత్వం తదుదాహరణాకాంక్షానివర్తకత్వం ప్ర
వర్తనీయాకాంక్షోపాపకత్వమన్యతరవత్త్వం వా తేన పంచవాక్యజన్యమహావాక్యార్థబోధాసంభవ ఇతి నన్వితి నన్వర్థః విశిష్టజ్ఞానం తత్తద్వాక్యార్థవిషయక[illegible] జ్ఞానం
తత్స్వరూపమూహేలంబనమన్యథా వైశ్వన్యాదేతద్విశిష్టవైశిష్ట్యావగాహిమానాంతరం విశిష్టవైశిష్ట్యబోధాత్మకపరామర్శజనకం మన ఇతి ద్యోత్యతే సహ్యక ఇకారాదిసంపన్ని
క్రియతే తథా విధేన మనసా పరామర్శోత్పత్త్యుత్పత్తేరిత్యభిప్రాయః. అత్రైవ తదేవ జ్ఞానం పరామర్శరూపం. ఉపనయార్థవిషయకత్వాదితి వ్యక్తిస్స్యుపనయస్యా
ప్యం శ్రేన తాత్పర్యం తథాపి నిగమనవాక్యజన్యబోధే ఉదాహరణార్థతయా ఉపనయార్థతయా చ వ్యాప్తి[illegible]నై పౌనరుక్త్యం స్యాత్ కింతు పక్షధర్మ[illegible]త్వమేవోపన

పుడిత

యేన వివక్షితం తథా చోదాహరణార్థవ్యాప్తేరుపనయార్థపక్షధర్మతాయాశ్చ విశృంఖలమేవ[illegible]న మితి నిగమనవాక్యజన్యబోధస్య వ్యాప్తివిశిష్టవైశిష్ట్యావగాహితా వ్యా
ప్యుః పక్షే వర్తతే తేన హేతావ్యాకాంక్షానురోధేనైవ వహ్నివ్యాప్యేత్యాది ఉపనయవాక్యం ప్రయుజ్యతే ఇతి స ఏవ సమాహితవాన్ తత్రేదం బోధ్యం యదితి వ్యాప్తివిశిష్టపక్షధ
ర్మత్వమాకాంక్షితం తదా వ్యాప్తివిశిష్టవిషయక ఏవ బోధస్తత్ర స్యాదాకాంక్షానివర్తయుక్త్యుక్తిస్తథా విధబోధ ఏవోపనయతాత్పర్యమావశ్యకం నచైవమపి వ్యాకా
ంక్షానివృత్తయే అవాంతరవాక్యార్థయోర్ధర్మ్యవ్యాప్తివిశిష్టవైశిష్ట్యావగాహిత్వోపపత్తిగమేపి నిగమనజన్యమహావాక్యార్థబోధే ఉపనయాద్వ్యాప్తిభానం నాపేయతే
ఉదాహరణాదేవ తత్ర తద్భానాత్ అవాంతరవాక్యార్థధియః పరామర్శరూపత్వే నిగమనజన్య[illegible]ధిత త్వాదిప్రతిపత్తేరనుమితౌ వాపేక్షిత త్వాత్ తావత్పూర్వం

ర౦౦గ

తం తదసత్త్వేన పరామర్శాంతరస్యాపేక్షేతి వాచ్యం అవాంతరవాక్యార్థబోధవ్యాప్త్యభానానుబోధే న తదంశే వృత్తికనయతాత్పర్యకల్పనాయాం అవశ్యకత్వే మహావాక్యా
ర్థబోధే తదపేక్షణే ప్రబోధకాభావాదితి న్యాయజన్యజ్ఞానస్యావాదివాక్యజన్యత్వేన అప్రామాణ్యశంకా [illegible] నితతయా అనుమితిజనకతయోపస్థితయా పరా
మర్శాంతరస్యాకారణత్వమిత్యాహుః న వ్యాప్యస్య పక్షాంశే వ్యాప్తివిశిష్టవైశిష్ట్యావగాహి జ్ఞానమేవ అనుమితి హేతుః న తు వ్యాప్యపక్షధర్మత్వ హేతుమదభేదజ్ఞానం తాదృశవైశిష్ట్యా
వగాహితాచ న న్యాయజన్యశాబ్దబుద్ధేః నామార్థయోరభేదాన్వయబోధనియమవ్యుత్పత్త్యా అతో వాక్యాత్ పక్షే న హేతునిష్ఠప్రకారతాకాభేదబోధహేతుత్వే హేతు
విశేష్యక వ్యాప్తిరూప విశేషణతావచ్ఛేదకప్రకారక మానస జ్ఞానాన్తరేణ పరామర్శోత్పత్తిమంగీకర్తవ్యం ఇత్యభిప్రాయేణ తేన వ్యాప్తిహేతుం విశిష్టవైశిష్ట్యా
వగాహిమానాంతరం విశిష్టవైశిష్ట్యబోధజనకం విశేషణతావచ్ఛేదకీభూత వ్యాప్తిప్రకారకధూమత్వావచ్ఛిన్నవిశేష్యక జ్ఞానముత్పద్యతే జన్యతే తేన వాక్యార్థవి
శేష్యతావచ్ఛేదకప్రకారకజ్ఞానేన పరామర్శో జన్యత ఇత్యర్థః నన్వేవం తేన పరామర్శస్య జననాదితి గ్రంథాసంగతిః తత్ర పరామర్శపదస్య వ్యాప్తివిశిష్టహేతుమదభి
న్నబోధపరత్వాదితి వ్యాఖ్యేయం శుద్ధహేతుతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నే పక్షధర్మతావైశిష్ట్యం తత్ర పక్షధర్మత్వమాత్రతాత్పర్యకం వ్యాప్త్యర్థకపదఘటితమేవ అవయవం
వాక్యం ప్రయుజ్యత ఇతి ప్రాచీనమతాభిప్రాయకమిదం అత ఏవ దీధితి కృతా తన్మతాభిప్రాయేణైవ ఉదాహరణోపనయయోరేవ తత్పూర్వవర్తిత్వాత్ ఇతి అత్రోదాహర
ణాంతర్భావేనైవ పరామర్శప్రయోజకత్వపర్యవసానముక్తం న తూపనయమాత్రస్యేత్యపి వదంతి నను పరామర్శప్రయోజకత్వేన శాబ్దజ్ఞానస్య లక్షణాఘటకత్వే ప్రయుక్త
సపక్షత్వే వక్ష్యమాణో తయోః శాబ్దజ్ఞానవదం ప్రతిజ్ఞాదిప్రతిపత్తి తత్ర విశిష్టార్థజ్ఞానజనకపరజనక వాక్యత్వం ప్రత్యేకం తత్ర ద్యోతకజనక వాక్యపంచకపరమతః

గ॥ అవ॥

౨

ప్రతిజ్ఞాదివాక్యపంచకలాభః ప్రయోజకాంతరం న ఖలు భవితుమర్హతి పరిణాయకమాత్రం యుక్తమిత్యం ప్రతిజ్ఞాదిపంచవాక్యైరేకజ్ఞానాజననేప్యేతాదృశలక్షణే నిర్వాహవిరహః
త్రత్రాపి ప్రతిజ్ఞాదిజన్యబోధానాం ప్రకారాణాం మహత్ప్రయోజకతాలాభాయ సంభవాభిప్రాయేణ తావదర్థవిషయకమేకం జ్ఞానం పరామర్శప్రయోజకత్వేనాభిహితమి
త్యభిప్రేత్య దీధితికృత్ పర్యవసితన్యాయలక్షణమాహ అబాధితేత్యబాధితానుపూర్వికాన్ప్రతిజ్ఞాదీన్ పంచ యత్ర సముదాయే తత్త్వం తాదృశపంచవాక్యరూపసముదాయత్వ
మితి యావత్ పంచపదం నియమనాం తాసాం విశిష్యనివేశలాభాయ న తు పంచత్వానామేతేషాం నివేశః ప్రయోజనాభావాత్ వ్యుత్క్రమప్రయుక్తప్రతిజ్ఞాదిపంచకేతివ్యాప్తివార
ణాయ అబాధితానుపూర్వికేతి అబాధితానుపూర్వికప్రతిజ్ఞాత్వ తదుత్తరం ఉదాహరణోత్తరోపనయోత్తరనిగమనరూపం పంచకమిదం అబాధితానుపూర్వికత్వం న తావత్తాదృ
శానుపూర్వీఘటకత్వం ఘటకతాయా దుర్నిర్వచత్వాత్ తత్తద్విషయకప్రత్యక్షవిషయతాదృశానుపూర్వీకత్వం ప్రతిజ్ఞాద్యవిషయకప్రత్యక్షస్య నియమనత్వేన వి
షయీకరణే వ్యభిచారాన్నియమనత్వే తాదృశప్రత్యక్షవిషయతానుపపత్తేః విశిష్యవృత్తివిశిష్టానుయోగితాభావానభ్యుపగమాత్ నాపి తాదృశానుపూర్వీవిషయితావ్యాపకవిష
యితాకత్వం సమూహాలంబనేపి ప్రతిజ్ఞాదివృత్తివిషయితాయాస్తాదృశానుపూర్వీవిషయతాసామానాధికరణ్యవ్యాపకతాసంభవాత్ ప్రతిజ్ఞాదివృత్త్యంతరఘటితన్యాయవిషయక
జ్ఞానేపి తాదృశానుపూర్వీవిషయితాసత్వాత్ యత్కించిదానుపూర్వీవిషయితావ్యాపకత్వే వ్యుత్క్రమప్రయుక్తప్రతిజ్ఞాదివిషయితాసాధారణ్యాత్ తాదృశప్రతిజ్ఞా
దివిషయకన్యాయవిషయజ్ఞానీయతథావిధానుపూర్వీవిషయితాయాం ఏతాదృశప్రతిజ్ఞాదివిషయితావ్యాప్యత్వే నైకజ్ఞానఘటితవిషయితాఘటితానభ్యుపగమాన్నైవమి
తి వాచ్యం తాదృశప్రతిజ్ఞాదిసమానాధికరణతద్విధానానుపూర్వీవిశేషావచ్ఛిన్నన్యాయవిషయకజ్ఞానీయానుపూర్వీవిశేషవిషయితాయాస్తాదృశప్రతిజ్ఞాదివృత్తివి
శేషావాచ్యత్వయుక్తత్వం [illegible] ంతేరాపి తాదృశానుపూ

[illegible]

షయితా ఘటనాన్యావృత్తితాపత్తేస్తత్తద్వ్యక్తిత్వేన పాంయాంత్ అథనిగమన పూర్వాపరయపూర్వాపర్యోదాహరణం పూర్వహేతుపూర్వత్వరూపతనుపూర్వాపర్యత్రయత్వేన ప్రతిజ్ఞా
యాంస్తత్రవృత్తిఘోదాహరణం పూర్వత్వేనతి ప్రతిజ్ఞోత్తరత్వాదిరూపఆనుపూర్వ్యత్రయత్వేన హేత్వవయవాదీనాం నివేశానానుపపత్తిః అథ వాతాదృశైకవిధానుపూర్వీవి
శేషావచ్ఛిన్నఘటితప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వమేవ తాదృశానుపూర్వీఘటకత్వమితి చేదేవమపి ఏకైకన్యాయఘటకం యత్ప్రతిజ్ఞాద్యేకైకవాక్యం తత్సముదాయే అ
తిప్రసంగో దుర్వార ఏవేతి మైవం స్వాశ్రయీభూతప్రతిజ్ఞాద్యవయవహేతూత్తరత్వశూన్యహేత్వాదివృత్తియదవృత్తిధర్మస్తత్సముదాయత్వవిశిష్టం త్వేతాదృశ్యాత్ వృ
త్తిమత్ప్రయుక్తప్రతిజ్ఞాదినిష్ఠస్య నానాన్యాయాంతర్గతప్రతిజ్ఞాదిపంచకనిష్ఠస్య సముదాయత్వస్య తత్తదన్యత్వవిరహాన్నాతిప్రసంగః ఏవంచ ఘటమానత్వాది వాక్యవృ
త్తిసముదాయత్వవారణాయ ప్రతిజ్ఞాదివృత్తిత్వరూపం సముదాయత్వవిశేషణమపి సార్థకమిత్యవధేయం ప్రతిజ్ఞాదివృత్తిత్వంచ ప్రతిజ్ఞాత్వాదిపర్యాప్త్యవచ్ఛేదక
ధర్మవత్వం వక్తవ్యం అతః ప్రతిజ్ఞాదిపంచకైకదేశసముదాయేనాతిప్రసంగః ప్రతిజ్ఞాత్వాదేర్వ్యాసజ్యవృత్తిత్వాపత్తేః తదాశ్రయైకదేశమాత్రవృత్తిత్వస్య పర్యాప్త్యనవ
చ్ఛేదకత్వాత్ సముదాయత్వం నానైకపర్యాప్తో ధర్మః తస్య పర్యాప్తిసంబంధేన న్యాయపదప్రవృత్తినిమిత్తత్వాన్నైకదేశే న్యాయవ్యవహారప్రసంగ ఇతి విభావనీయం నను ప్ర
తిజ్ఞాదిలక్షణే న్యాయాంతర్గతత్వవిశేషణస్య ప్రవేశనీయతయా అన్యోన్యాశ్రయప్రసంగ ఇత్యత ఆహ ప్రతిజ్ఞాత్వాదికం త్విత్యుదాసీన వాక్యవారణాయ న్యాయాంతర్గత
వాక్యవారణమాత్రప్రయోజనకత్వేన చార్థః ఏతేన న్యాయాంతర్గతప్రతిజ్ఞాదివాక్యపంచకస్య ఉచితానుపూర్వీకత్వవిరహాదేవ న్యాయత్వాప్రసక్తేః న్యాయఘటకప్రతిజ్ఞా
దిశరీరే తాదృశవిశేషణానుపాదానేపి న క్షతిరితి సూచితం అత్ర కేచిత్ అసాధకతాదశాయాం న్యాయలక్షణావ్యాప్తిః తత్రవ్యాప్త్యే రుద్ధయసిద్ధత్వేన ఉదాహరణాభావేన పంచా
హేతు పాద

॥ಗ॥ಅಮ॥ ವಯಪ್ರಭಾವಾ[illegible]ದಿತಿ ತಸ್ಯ ಸಾಧ್ಯಸಾಧನಸಾಧೇನಸ್ಯೈತಸ್ಯಾವಶ್ಯಕತಯಾವತರಾವಯವೈಶ್ಯವತತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತ್ಯಭಿಮತ್ವಯುಕ್ತ ವಿಶಿಷ್ಟಸಾಧ್ಯಹೇತುಕಪ್ರತಿಜ್ಞಾದಿಪಂಚಕೇ ಅತಿವ್ಯಾಪ್ತಿಶಂಕಾಂ ನಿರ

ಸ್ಯತಿ ಸಾಧ್ಯಾಶೇತಿ ತತ್ತಾದೃಶಪಕ್ಷಹೇತುಕಸ್ಯ ಚ ಲಕ್ಷಣಾತ್ ತತ್ತಾದೃಶಪಕ್ಷಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ತತ್ತಾದೃಶಕಹೇತು ತತ್ತಾದೃಶಸಾಧನಹೋದಾಹರಣ ತತ್ತಾದೃಶಪಕ್ಷಸಾಧನೋಪನಯ ತತ್ತಾದೃಶಸಾಧನನಿಗಮನೇ

೪ ನಿ ನ ವೇಶನಯಾಂಶ್ಚ ತೃತೀಯಃ ನ ಸೈವಂ ನ್ಯಾಯಪದಾರ್ಥಸ್ಯಾನನುಗತಾತ ಯಾ ನ್ಯಾಯಪದಸ್ಯ ನಾನಾರ್ಥತಾಪತ್ತಿರಿತ್ಯಸ್ಯೈತೇಷಾಂ ಪತ್ತಿಮಾಹ ವ್ಯಾಪ್ತ್ಯೇತಿ ವ್ಯಾಪ್ತ್ಯಾದಿವಿಶಿಷ್ಟವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಃ ಸಾಧ್ಯಾಪಕ್ಷ ದಾ

ನುಗಮಾಶ್ಸ್ಯಾ[illegible] ಸಾಧ್ಯಾದೀನಾಂ ವಿಶಿಷ್ಟರೂಪೋಪಾದಿವಿಶೇಷಣಯ ತಾವತ್ತ ಅನನುಗಮಃ ಅನುಗತಪ್ರವೃತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಶರೀರಕಃ ನ್ಯಾಯ[illegible]ದಸ್ಯ ಯ ಶಬ್ದಸ್ಯ ಧಾಸ್ತೀತಿದಿಪದೇ ದವಯವಾದಿಪ್ರಶಸ್ತಃ

ಇತ್ಯೇವಮಿತಿ ಗತ್ಯಂ ತರಾಭಾವಾದಿತಿ ಭಾವಃ ಯತ್ತ್ವ[illegible]ತಮೂಲವ್ಯರಸ್ಯ ಪಕ್ಷಂ ವಾಕ್ಯಪಂಚಕತ್ವಮ ಪರಾರ್ಥಬೋಧಮಾದಾಯ ಲಕ್ಷಣಾನಮನ್ವಯಂ ನಿರಾಚಿಕೀರ್ಷುರ್ವಾಕ್ಯಪಂಚಕಸ್ಯ

ವಿಶಿಷ್ಟಾರ್ಥಬೋಧಕತಾಂ ಖಂಡಯತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನಿಗಮನಯೋರಿತಿ ನ ಸಂಭವಂ ತ್ವೈಕಾರ್ಥಪ್ರತಿಪಾದಕತ್ವಮಿತ್ಯನ್ಯೇತನಾನ್ವಯಃ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾರ್ಥ ವಿಷ್ಯಾ ವಾ ತಿಪರ್ವತ ನಿಗಮನಾರ್ಥಸ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟಹೇತು

ಜ್ಞಾನಜ್ಞಾಪ್ಯಸಾಧ್ಯವತ್ತ್ವಸ್ಯಾನ್ಯಯೋಪಗವೇನಸಾಧ್ಯವತ್ತ್ವಂ ಶಮಾದಾಯ ಪೌನರುಕ್ತ್ಯಪ್ರಸಂಗಾತ್ ದಂಡವಾನ್ ರಕ್ತದಂಡವಾನಿತ್ಯಾದಾ[illegible]ವಿಶೇಯಾಂಶ ಅಧಿಕಾವಗಾಹಿನ ನೈರರ್ಥ್ಯಾನ್ವಯಬೋಧ

ಸ್ಯಸಂಭವೇ ಶುದ್ಧಪಕ್ಷತಾವಚ್ಛೇದಕ ವಿಶಿಷ್ಟೇ ಅ[illegible]ದಿತತ್ತ್ವಾದಿ ವಿಶಿಷ್ಟಸಾಧ್ಯವತ್ತ್ವವಗಾಹಿ ನ್ಯಾಯಃ ಪ್ರತಿಜ್ಞೈಕದೇಶೋಪಯೋಗಾನಿ ತ್ವೇನ ಸಾಧ್ಯವಿಶಿಷ್ಟಪಕ್ಷತಾವಚ್ಛೇದಕ ಸಾಧ್ಯವತ್ತ್ವಾನ್ವಯಬೋಧಸ್ಯಾಪ್ರಯೋ

ಜನಕತ್ವಾನಾಕಾಂಕ್ಷಿತತಯಾ ವಾದಿತಾತ್ಪರ್ಯ ವಿಷಯತ್ವ[illegible]ತ್ತ್ವವ್ಯಾವಿಶಿಷ್ಟಪರ್ವತೋ ವಹ್ನಿಕ ಇತ್ಯೇವ ಹಿಮತ್ತ್ವದೋತ್ತರ ಪರ್ವತಪರೋಪನ್ಯಾಸ ಪ್ರತಿ ರವಿ ಕ್ಷಿತಾನಿಯೋಷ್ಯಪಃ ಸುಂದರ

ಇತ್ಯಾಹಾದಾವಿವರ ಪರೋನಾಲಿಸ್ಯಂದರ ಇತ್ಯಾದೌ ನೀಲ ನ್ಯಿತ ಪರಾಕ್ರಾಂತಶಾ ವಿಶೇಯ ಭಾಸೋ ದುಷ್ಟೈಕ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕ ವಾಚಕಪದಸ್ಯ ಅದೈಕ್ಯವಾಚಕ ಪದಪೂರ್ವವರ್ತಿತಯಾ ತಿ ಪಕ್ಷಗೋಯ

ಢ ತಾತ್ಪರ್ಯ ಕ್ಷೇತೋನತಾದೃಶಾನ್ವಯಬೋಧಸಂಭವಃ [illegible]

[illegible] సంకేతనాప్యప్రతిపాదనాత్ తాత్పర్యస్య వాచ్యత్వే [illegible] నాయోగాత్ [illegible]

తే ప్రకృతే వతా ప్యర్థాభావాన్నతదితి చేత్ తర్హి తాత్పర్యాభావాదేవ న తదర్థ [illegible] సమర్థపదపర్యవసితత్వాత్ శిష్టైకపదార్థ

వహ్నిమత్త్వనిగమనోపస్థాప్యవిశిష్టవహ్నిమత్త్వయోః యుగపద్విధేయతయా అన్వయోపగమనే ఏకవాక్యత్వం నిర్వహతీతి వాచ్యం సర్వేషాం పదార్థతావదస

ంబంధస్య మతాపత్త్యాదితి న్యాయేన విధేయవిధేయభావసమాసయోః శుద్ధవహ్నిమత్త్వవిశిష్టవహ్నిమత్త్వయోరవచ్ఛేద్యావచ్ఛేదకభావాపన్నవిషయతాకత్వరూ

పసంబంధాభావేనైకవాక్యత్వానిర్వాహాత్ అత ఏవ విధేయభేదే సర్వత్ర వాక్యభేదః కేవలోపనయజన్యబోధే పక్షే సాధ్యవ్యాప్యహేతుమత్త్వస్య విధేయత్వేపి ఉ

పనయనిగమనాధీనబోధే ప్రకృతే పక్షపదపూర్వనిర్దిష్టస్య వ్యాప్యవత్త్వ [illegible] తావన్మాత్రదశాయాం తద్భానే న తద్విషయకత్వనిగమనార్థవిధేయవిషయకత్వయో

రవచ్ఛేద్యావచ్ఛేదకభావాపత్త్యా దుర్భరత్వం తు వాక్యాత్ [illegible] ఇదముపలక్షణం ఉపనయనాపి సమంత్రతిజ్ఞాయాం నవిశిష్టార్థప్రతిపాదకత్వం వహ్ని

మత్తిపర్వతే ఉపనయార్థస్య సాధ్యవ్యాప్యహేతుమత్పక్షస్య ప్రతి [illegible] తాత్పర్యహేతుమత్త్వం [illegible] ఘటితతయా విధేయత్వసంభవే [illegible] ఉపనయోవినేః

పక్షతావచ్ఛేదకవిశిష్టహేతుమత్త్వాంశస్యాకాంక్షత్వాత్ ఉపనయప్రతిపాదనాదనాకాంక్షితస్య పర్వతేపర్వతాభేదబోధస్య తాత్పర్యవిషయత్వాత్ ఉదాహ

రణవాక్యవాక్యాంతరయోరిత్యుదాహరణఘటకయోరయ [illegible] ఘటితభాగయోరపి నైకవిశిష్టార్థబోధకత్వం తత్ర ప్రత్యుక్తయుక్త్యా [illegible] నసత్త్వ

మహానసాన్యత్వాదినా ఉక్తైకవాక్యపక్షే [illegible] తత్త్వేనాపి తత్త్వోపవక్షపరామర్శాన్వహాసం ధూమవతి వహ్నిమత్వమహానసాన్యత్వాదినామవచ్ఛిన్నం

॥గ॥అవే॥ ప్తైతి వాక్యార్థవత్తుష్టయ విషయక సమూహాలంబనబోధస్యైవోదయాత్ న చ వహ్ని ప్రయోజ్యవ్యాపకత్వబోధనాత్ ధూమవాన్ ధూమవ్యాపకవహ్నిమా
నిత్యాకారక ఏకవిశిష్టార్థబోధ ఏవ తత్రోత్పద్యత ఇతి వాక్యయోరయం ఇత్యాదౌ తన్నిత్యార్థకత్వప్రసంగాత్ న చ వ్యుత్పత్త్యుపదిష్ట్యైవ వ్యాపకత్వమ
ర్థః స్వపదాంతర్భావే అన్యైతి వాక్యం నామార్థయోర్భేదాన్వయబోధస్య వ్యుత్పన్నత్వాత్ వ్యాపకతావచ్ఛిన్నస్య తదర్థస్యాభేదేనాన్వయ ఇత్యపిన
సంభవతి సుందరోదండీ త్యాదౌ దండాదౌ సుందరాభేదాన్వయాత్ సమానవిభక్తికత్వాభావేన సమత్వార్థయోః ప్రకృత్యర్థప్రత్యయార్థయోరప్యభేదా నా హా
న్వయస్యాసంభవాత్ అభేదాన్వయప్రతియోగి సాకాంక్షతయా అసామర్థ్యేన సంభవ వాచకపదాంతరం తద్ధితా సంభవాన్న తత్పదస్యతా వతాపి సార్థక్యా
సంభవాన్న తస్మాద్వ్యుత్పత్తి దార్ఢ్యమితత్సిద్ధి సాధ్యస్యవిధేయతయా [illegible] సమేవ సమూహాలంబనరూపం తత్త్రయాణాం తత్ర ఉత్తరం వ్యాపకతాబోధమానస:
[illegible] వాక్యాద్బోధః సాధ్యవాచకపదస్య ప్రకృతసాధనవ్యాపకతావిశిష్టసాధ్యవాచ్యతాక్షణికతయా తత్పదార్థవ్యాపకతావిశిష్టసాధ్యవత్త్వమే
వ నా హా తే ఇత్యుపేయం విశిష్టసమభివ్యాహారస్థలే వ్యాపకత్వతాత్పర్యస్యానాదితయా తాదృశలక్షణయా నిరూఢలక్షణత్వేన వా దివాకృతత్వా
రే తన్నివిరహాత్ న చ వ్యాపకతాబోధస్య వక్తృకత్వేనానాహార్యత్వాధికరణే వహ్న్యాదిమత్త్వబోధనస్య అప్రయోజకతయా ధూమాదికముద్దిశ్య తావ
దతిప్రసక్తస్య సమూహాలంబనాత్ [illegible] వ్యాపకతావిశిష్టసాధ్యబోధ ముపేయతాం య[illegible]దంతు తాదృశలక్ష్యార్థతాత్పర్యగ్రాహకమస్తీతి వాక్యం అర్థబోధ
కత్వసంభవే తత్పరిత్యాగాయోగాత్ మైవం నవహ్నిమాన్ ధూమవానిత్యాదౌ వ్యుత్పత్తిరేవ్యుదాహరణే వహ్నిమత్త్వాదిసాధనతాత్పర్యకాన్వయ్యుదాహరణే వాయ

ధూమవా పర్వ

ప్పదార్థవివక్షాయాం ధర్మిణ్యేకోఽఖండోఽపి న ప్రతియోగివాచకపదసమానవిభక్తికపదోపస్థాప్యస్యానుయోగినో ప్రవేశః నన్వన్యత్వాభావబోధనాసంభ
వాన్న చంచైత్రో జానాతి కృత్స్నం తద్విత్యాదివాక్యస్యాంతర్గతే యః కర్త్రాంతసజాతీయ తద్వ్యద్వ్యుదాహరణేతత్ప్రాతార్థవివక్షాయాం ధర్మిణ్యేకోఽఖండోఽపి న సాధ్యద్వ్యాక్ష
యవిశిష్టతయాఽపి ఉదాహరణాభాసతాప్రసంగాదిత్యత ఆహ ఉదాహరణాసముదాయస్య అవయవాంతరేణాసమం విశిష్టార్థప్రతిపాదకత్వం సుతరామేవ నసంభవతీతి
భావః ఏతేన హేతూదాహరణం వా ధర్మవాన్ ధూమాత్ వహ్నిమాన్ ఇత్యత్ర తాదృశవిశిష్టార్థబోధజనకత్వసంభవాదుదాహరణావయవాంతరయోరిత్యనుపపన్నమితి
రస్తం సుతరామేవ నసంభవేత్ ప్రతిపాదకత్వమిత్యనుషజ్యతే ప్రతిజ్ఞాహేత్వోరిత్యత్ర నకారం విహాయ తాభ్యాం పర్వతో ధూమవాన్ వహ్నిమానిత్యాద్యర్థవి
శిష్టజ్ఞానజననాదితి భావః ప్రతిజ్ఞాబోధానంతరం కలత ఇతి సాధ్యజ్ఞాపకాకాంక్షయా తం నివర్తకాం హేతువాక్యం ప్రయుజ్యతే తన్నివర్తకత్వాచ్చ పక్షవిశేష్యకా
సాపన్నసాధ్యాంశే హేతుజ్ఞాపకత్వబోధనే నాపి నివర్తనాత్ తత్పక్షాంశే హేతుజ్ఞాపకత్వవిశిష్టసాధ్యవైశిష్ట్యావగాహిబోధస్య నుపయుక్తతయా న తాత్పర్యవిషయత్వమితి నైయ్య
పర్వతో వహ్నిమాన్ బోధానంతరం పర్వతో ధూమవాన్ తత్ర వాంఛాకాంక్షా జాయతే తన్నిష్ఠ త్తసన్నిధ్యధూమ... ప్రభావాద్యేవపరామర్శవిషయతయా తత్త్వదాఘాన విష్కా
నాదితి భావః అవయవానాం సంబంధత్రయమాకాంక్షాను కూలత్వంయోగ్యత్వం యోగ్యతాం వాక్యానాం తావృశ వాక్యసముదాయత్వం వివక్షితమతో నా దాహరణోపనయనయమాత్రేతివ్యా
ప్తిరితావ్యశంకతే ఆశంకతి తదానుకూలమాత్రేతి పూర్వపదభ్యేతి వ్యుత్పత్తి యూపరామర్శప్రయోజకత్వమిత్యనుషజ్యతే ఇత్యాదిః ఇత్యాదిరిత్యుదాయస్య తదాత్వం స్వాయత్వం స్వా
తి అతి శేషః తేనావహ్నిమాని త్యాది వాక్యానామతి జిజ్ఞాసా ఉత్థాపకస్య హేతురవయవప్రయోజకత్వేన యదాకథం బిత్రరామర్శానుకూలత్వసంభవాదితి భావః ఇత్యాది

దేవ

జన్య

॥ಹು.ಅವ॥ ಧೂಮವಿಜ್ಞಾನಜನ್ಯಪರ್ವತವಿಶೇಷ್ಯಕಜ್ಞಾನವಿಷಯವೃತ್ತಿಪ್ರತಿಪಾದನೇನೈವ ಧೂಮಾದ್ವಹ್ನಿಮಾನ್ ಪರ್ವತ ಇತ್ಯಾದಿವಾಕ್ಯಸ್ಯ ಪರ್ವತೇ ವಹ್ನಿಮತ್ತ್ವಂ ಕುತ ಇತ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷಾನಿವರ್ತಕತ್ವಾಭಾವಾತ್
ಕುಂಭಮಾತ್ರಸ್ಯಾಪ್ಯೇಕಪರ್ವತವಿಶೇಷ್ಯಕಜ್ಞಾನವಿಷಯತ್ವ[illegible]ನಂ ತದ್ವಿಶೇಷಣಂ ತಾವತ್ ಸ್ವಸಾಧ್ಯಂ ತೇ ಏವಂ ಚ ತ್ವತ್ಕವಾಕ್ಯಾನ್ವಯೇನ ಸಾಧ್ಯವಿಶೇಷಣತಯೋಪಸ್ಥಿತೇ ತದಪ್ರತೀತೇ ಏಕಧರ್ಮವಿಶೇಷಣ
೭ ತಾವಪನ್ನೇ ಅನ್ಯವಿಶೇಷ್ಯಕಹೇತುವಿಶೇಷಣಧೀನಜ್ಞಾನವಿಷಯತ್ವಬಾಧಕತಾಯಾಃ ಪಂಚಮ್ಯಾ ಅಪ್ರುಕ್ತನ್ನತ್ವಾದಿತಿ ಧೂಮಾದ್ವಹ್ನಿಮಾನ್ ಪರ್ವತ ಇತ್ಯಾದಿವಿಶಿಷ್ಟವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಬೋಧಕತ್ವಾದಶ್ಯ
ಕತ್ವಾತ್ [illegible]ದಿತಿ ನಿಗಮನೇ ಅಯಂ ಪದಾನನುಷಂಗಪಕ್ಷೇ ವಹ್ನಿವ್ಯಾಪ್ಯಧೂಮವಾನ್ ಪರ್ವತ ಇತ್ಯಾದಿರೂಪೇಣ ಪನ ಯೋಗ್ಯನಿಗಮನಾರ್ಥಃ ಧೂಮಜ್ಞಾನಜನ್ಯವಹ್ನಿಮತ್ತ್ವಪ್ರತ್ಯಯಃ ಸಂ
ಭವಾದಿತಿ ಭಾವಃ ಅನುಷಂಗಪಕ್ಷೇ ತು ತಾದೃಶವಹ್ನ್ಯಾದಿಮತ್ತ್ವಪಕ್ಷರೂಪನಿಗಮನಾರ್ಥಮಾತ್ರಬೋಧನೇನೈವ ಆಕಾಂಕ್ಷಾನಿವೃತ್ತೇಃ ಉಪನಯಾರ್ಥವಿಶಿಷ್ಟಪಕ್ಷೇ ನಿಗಮನಾರ್ಥವಿಶಿಷ್ಟಪಕ್ಷಬೋಧನಸ್ಯಾ
ನುಪಯುಕ್ತತ್ವೇನ ತಾದೃಶವಿಷಯತ್ವೇತಿ ಕಥಂ ಬದೇತ್ತ್ಯುಕ್ತಂ ಇದಂ ತ್ವವಧೇಯಂ ಅನನುಷಂಗಪಕ್ಷೇಪಿ ಉಪನಯಸ್ಯ ತದೇಕಾಂಶೇ ಯಂ ಪದಾರ್ಥಪಕ್ಷಮಾತ್ರನಿಗಮನಾರ್ಥ[illegible]ಯಮಾತ್ರಸ್ಯೈವ ವಕ್ತೃತತ್ವೇ
ತಯೋಸ್ತತ್ರ ಮುದಾಯಾರ್ಥವಿಶಿಷ್ಟಪಕ್ಷೇ ನಿಗಮನಾರ್ಥವಿಧೇಯಕಬೋಧಕತಾದೃಶಮಹಿಮಾನೇಕಮಿತಿ ನಸ್ಯೈವಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾದೀನಾಂ ಪಂಚಾನಾಂ ಏಕಮೇಕವಾಕ್ಯತಾವ್ಯವಹಾರ ಇತ್ಯುಪಪತ್ತಿ
ಹಾ ಏ[illegible]ತಿ ವಿಶಿಷ್ಟೇತಿ ವಿಶಿಷ್ಟೈಕಾರ್ಥಪ್ರತೀತ್ಯಪ್ರಯೋಜ್ಯತ್ವಮಾತ್ರೇಣೈಕ್ಯಾರ್ಥಃ ಮಾತ್ರಪದೇನ ತಾದೃಶಪ್ರತೀತಿಜನಕತ್ವಪ್ರವೇಶೇ ಉಕ್ತಾದೃಶೀ ಚ ಪ್ರತೀತಿ ನಿಗಮನರೂಪಚರಮವಾಕ್ಯಾರ್ಥ
ಬುದ್ಧಿರುದ್[illegible]ವ್ಯಾವಹಾನಸಃ ಪರಾಮರ್ಶಃ ತತ್ಪ್ರಯೋಜನ [illegible]ವುಜನಯತೋ [illegible]ತ್ತರೋತ್ತರವಾಕ್ಯಪ್ರಯೋಜಕಾ ಮಾಕಾಂಕ್ಷಾ ಮುದ್ಭಾವಯತಃ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾದೇರಹಂ ಧೂಮ ಇತ್ಯಾದಿವಚನೀಮಾ
ನುಮಾನಿಕವಹ್ನ್ಯಾದಿಧೀಪರತಾವನ್ನಿವರ್ತತ್ವಾವ ತತ್ಪ್ರಯೋಜಕತಯೈವಸನ್ತಾವೇಕ್ಷರವಯವೈಃ ಪಂಚಭಿರಪ್ಯೇಕಮಹಾವಾಕ್ಯಾರ್ಥಬುದ್ಧಿರಜನನೇ ಪಿ ಪರಾಮರ್ಶಪ್ರಯೋಜಕಶಾಬ್ದಾಂತರೇಷ್ವಯತತ್ವದ್ವಿ
ಶಿಷ್ಟಾರ್ಥಧೀಜನಕತಾಯಾಃ ಸರ್ವಾವಯವೇಷ್ವೇವ ಸತ್ವೇನ ನಿರುಕ್ತಲಕ್ಷಣಸಮನ್ವಯೋ ನಾನುಪಪನ್ನ ಇತ್ಯುಕ್ತ ಅಹಂ ಪರಾಮರ್ಶಪ್ರಯೋಜಕತ್ವಂ ಚೇತಿ ಪರಾಮರ್ಶಪ್ರಯೋಜಕಜ್ಞಾನಜನಕತ್ವಂ

దెత్యర్థః తద్విషయేతి పరామర్శవిషయేత్యర్థః తత్తత్పదార్థానాం ధూమాదీనాం పక్షతయేతి అభేదేనోత్తరయోత్తరస్మిన్ పక్షతారూపమిత్యర్థః వివక్షితమితి శేషః తథాచ యాదృశ

యాదృశవాక్యైః పరామర్శవిషయసకలపదార్థానాం ఉపస్థితిస్తావత్సముదాయత్వం యది వివక్షితమితి పర్యవసితార్థః తాదృశోదాహరణోపనయయోరేవ అనుపనయస్య వ్యాప్త్యభా

వకత్వమతాభిప్రాయేణోదాహరణాంతర్భావః తత్సంస్కారయుక్తం ప్రత్యక్షతాభ్యామేవ పరామర్శవిషయయోర్వహ్నిధూమయోః ఉపస్థాపనాదితి భావః అథ యథాకథంచిత్పరా

మర్శానుకూలత్వం యాదృశయాదృశవాక్యానాం తాదృశవాక్యసముదాయత్వం వివక్షితమతో నోదాహరణోపనయమాత్రేతి వ్యాప్తిరిత్యాశంకతే అథేతి తదానుకూల్య

మాత్రేణేతి పూర్వవదభేదేత్యేతయోః పరామర్శప్రయోజకత్వమిత్యనుషజ్యతే ఇత్యాదేః ఇత్యాదిసముదాయస్యేత్యర్థః న్యాయత్వం స్యాదితి శేషః యోవహ్నిమానిత్యాది వాక్యానా

మపి జిజ్ఞాసాంతర్భావనద్వారా అవయవప్రయోజకత్వేన యథాకథంచిత్పరామర్శానుకూలత్వసంభవాదితి భావః ఇత్యాదిరిత్యాదిపదాత్ ఉక్తమప్రయుక్తమిత్యాదాతి వ్యాప్తి

దేః పరిగ్రహః ॥ [illegible] ॥ మూలోక్తావయవలక్షణే శాబ్దజ్ఞానస్య అనుమితిచరమకారణలింగపరామర్శజనకశాబ్దజ్ఞానజనకత్వాభిధానం జంవవాక్యానామేవకమహావాక్యా

ర్థబోధజనకత్వాభిమానేన ప్రతిజ్ఞాదిప్రత్యేకాత్ తత్తత్ప్రతిజ్ఞార్థానాం పరస్పరాన్వయబోధవిశేషణాం పరిచయోర్వా తత్ర తేషాం వైశిష్ట్యం విశిష్టతత్తదర్థవిషయకశాబ్దబుద్ధిత్వేన తదుత్తా

దృశశాబ్దబోధజనకత్వేన తథా సత్త్వే తత్తదవయవజన్యశాబ్దబుద్ధేరపి పరామర్శప్రయోజకత్వే తయోస్తజ్ఞానకావాంతరవాక్యార్థజ్ఞానజనకే అవయవావయవే అతిప్రసంగః

దురవ్ధారత్వాత్ సజాతీయవిశిష్టపక్షాదివిషయకశాబ్దబుద్ధిత్వేన బోధకత్వం వక్తవ్యమితి వైశిష్ట్యస్య అనుగమజనకాంతస్య తత్ప్రయోజనతా జనకాన్యతమత్వాదిరూపలనాగత భక్త్యా వహ్నిరపర

తాపత్ నస్వైవం సతిన్యాయాంతర్గతే పర్వతో వహ్నిమానిత్యాదివాక్యే అతివ్యాప్తిః వాక్యపదస్యన్యాయాంతర్గతే తావదర్థకత్వాత్ ఇత్యభిప్రేత్య పర్యవసితలక్షణమాహ న్యాయేతి

[illegible] న్యాయాంతర్గతత్వే సతి తత్ప్రతిజ్ఞా [illegible] తమత్వమేవ [illegible] తత్ప్రతిజ్ఞా [illegible] ॥

ఇతి న్యాయలక్షణవాదః ॥

౧౫॥అవ॥ అథ కిమిదం న్యాయాంతర్గతత్వం న తావత్తద్విషయకప్రతీత్యవిషయన్యాయకత్వం ప్రతిజ్ఞాద్యవిషయకప్రతీత్యాపి హేత్వాదిరూపన్యాయస్యైకదేశస్య విషయీకరణా
౭౨ ఘట త్ తద్ఘటితసముదాయాంతర్గతన్యాయైకప్రతిజ్ఞాద్యవిషయకప్రతీత్యవిషయత్వస్య [illegible] తాదృశ[illegible] ఏకదేశవృత్తి వ్యాసజ్యవృత్తిధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగికాభావానంగీ
కారాత్ నాపి న్యాయవిషయితావ్యాపకవిషయితాకత్వం అప్రాకరణికేనైకానుపూర్వీవిశిష్టవాక్యానాం మిథోభిన్నత్వేన ఏకస్యాపి ప్రతిజ్ఞాద్యవిషయితాయా ఏకవి
ధమపి న్యాయమవగాహమానేషు పరేషు జ్ఞానేషు వృత్తేరసంభవాత్ మైవం స్వవిషయకప్రతీత్యవిషయన్యాయకత్వమేవ తత్ న్యాయత్వసామానాధికరణ్య
మాత్రేణ తాదృశప్రతీత్యవిషయత్వం వివక్షణీయం ఏతేన ప్రతిజ్ఞాదివృత్త్యవిషయకప్రతీత్యవృత్తిత్వం తద్ఘటితన్యాయవృత్తిన్యాయైకదేశహేత్వాదేరవ
గాహనేపి న్యాయత్వాధికరణతత్ప్రతిజ్ఞాదివృత్తిత్వే తత్ప్రతిజ్ఞాదివృత్త్యవిషయకప్రతీత్యవిషయత్వస్యైవ తాదృశాంతర్గతత్వమవ్యాహతమేవ అథ వా న్యాయత్వా
శ్రయత్వమేవ తథా పర్యాప్త్యా వివక్షణీయం ఏకదేశస్యాపి తథాత్వానుపపత్తేః వస్తుతో న్యాయత్వఘటకస్య సముదాయత్వాంశే నిష్ప్రయోజనకత్వేన నివేశానుచితా
నుపూర్వీకత్వమాత్రం వివక్షితం తథా చ న్యాయాంతర్గతత్వమేకదేశసాధారణం ఇతి తానుపూర్వీకత్వం చ ప్రతిజ్ఞోత్తరహేత్వాదిఘటితత్వాద్యుపంచకానుపూ
ర్వీవిశేషావచ్ఛిన్నభేదప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వం విశిష్టధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాయాః పర్యాప్తతద్ఘటకసముదాయపర్యాప్తతయా ఏకదేశస్య నిశ్చితదాశ్రయ
త్వాత్ ప్రతిజ్ఞాదేస్తత్త్వమక్షతం అపనయవిశేషోత్తరత్వవిశిష్టనిగమనత్వేతరరీతే సత్త్వే [illegible] ఘటకతయా నిగమనస్య [illegible] తద్భావాత్ తత్రాధారణ్యమక్షతమేవోక్త
ధర్మస్య విశిష్టస్యావచ్ఛేదకతాస్థలే ఏకమవచ్ఛేదకమపరం చ తద్విశేషణం తన్నిష్ఠావచ్ఛేదకత్వనిరూపావచ్ఛేదకం న తు సముదాయో అవచ్ఛేదకత్వం పర్యాప్తమిత్యపవా

మేవైతాదృశానుపూర్వీవిశేషప్రకారకనిశ్చయత్వసమనియతకారణతావచ్ఛేదకవిషయితాకత్వం వివక్షణీయం। తాదృశీ చ తాదృశానుపూర్వీవిశిష్టవైశిష్ట్యబుద్ధి
త్వావచ్ఛిన్నకార్యతానిరూపితకారణతాతదవచ్ఛేదకత్వం నేహతత్వాదినిష్ఠేతి నంతత్ప్రకారకత్వే పన్నప్రతిజ్ఞాదివిషయితాయాముక్తవ్యాప్తేః। విశేషణాదిరహితేతరవి
షయితానిరూపితత్వేన నిశ్చయత్వవిశిష్టత్వేన చ కారణీభూతజ్ఞానవిషయతానిరూపితవిషయితానాం కారణతావచ్ఛేదకత్వాత్ ప్రతిజ్ఞోత్తరహేత్వాదివిశిష్ట
వైశిష్ట్యబుద్ధిత్వావచ్ఛిన్ననిరూపితాం ప్రతిజ్ఞోత్తరహేత్వాదిజ్ఞానసాధారణకారణతాం తాదృశానుపూర్వ్యవచ్ఛిన్నబుద్ధిత్వావచ్ఛిన్నవైశిష్ట్యావగా
హిబుద్ధిత్వావచ్ఛిన్ననిరూపితాం తాదృశవాక్యత్వాదిప్రకారకజ్ఞానకారణతాం చాదాయైవోదాహృతాన్ అతిప్రసంగవారణీయ కారణతాయాం తాదృశధర్మ
ప్రవృత్తిపర్యాప్తేయోనిర్వేశనం చ తాదృశానుపూర్వీవిశేషావచ్ఛిన్నవైశిష్ట్యావగాహిబుద్ధిత్వావచ్ఛిన్ననిరూపితకారణతాయా అపి నతాదృశానుపూర్వీవిశే
షప్రకారకనిశ్చయత్వసమనైయత్యసంభవః ప్రతిజ్ఞాత్వాదినా పదార్థాంతరావగాహితాదృశానుపూర్వీప్రకారకజ్ఞానస్యాకారకజ్ఞానసాధారణత్వా
త్ తాదృశజ్ఞానస్య వాక్యప్రతిజ్ఞాత్వవిషయకత్వేన తద్ఘటితత్వేన పూర్వప్రకారకత్వాదితి వాచ్యం ప్రతిజ్ఞాత్వాద్యవచ్ఛిన్నప్రకారతానిరూపితహేతుత్వావచ్ఛి
న్నప్రకారతాతిరిక్తముఖ్యవిశేష్యతాకత్వావచ్ఛిన్నవిషయతాశాలిత్వం తం నావచ్ఛిన్నత్వాతిరిక్తవిషయత్వస్య వివక్షితత్వాత్ తాదృశనిశ్చయత్వే సాధ్యత్వాప్రమసాధారణ్యా
నక్షతివిరహాత్ నవోదాహృతప్రతిజ్ఞాద్యనంతర్భావేన తాదృశం అవగాహితేయోర్వ్యుత్పత్తితాదృశప్రతిజ్ఞాదివిషయితాయోరపి నిరుక్తకారణతావచ్ఛేదక
తయాతిప్రసంగో దుర్వార ఇతి వాచ్యం అప్రమావృత్తివిషయితాయా ఏవ నివేశనీయత్వాత్ ఇతి కృతం విస్తరేణ అవయవవృత్త్యాత్మకసముదాయస్యావయ

౧౫।అవ॥

భద్ర

మైత్రదేశస్యనవారణీయ ప్రతిజ్ఞాస్యసాధారణమత్వమితి అత ధూమవాన్ దాహకతాన్ పర్వతోవహ్నిమానిత్యాదిన్యాయాంతర్గతప్రతిజ్ఞైకదేశే ధూమోవిత్యాదిభాగే అతివ్యాప్తిః త
స్యాపి హేతుప్రతిపాదకన్యాయావయవవిశిష్టార్థకన్యాయత్రయబోధకత్వేన హేతులక్షణాక్రాంతతయా ప్రతిజ్ఞాస్యసాధారణమతవుక్తం తద్భిన్నత్వే సతి ఘటకపంచావయవాః ప్రకృతసాధ్య
నివృత్తసాధ్యబోధకత్వాభావాన్న లక్షణసమన్వయః హేతులక్షణాక్రాంతత్వం తస్యేతి వాచ్యం ఏవమపి ధూమవాన్ వహ్నిమత్ పర్వతః పర్వతో వహ్నిమానిత్యాది ప్రతిజ్ఞాఘటకతావ
ఛేదకభాగే అతిప్రసంగస్య దుర్వారత్వాదితి చేన్న ప్రకృతముక్తే తావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవిశేషణతాపన్నప్రకృతసాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నాన్యతరసాధ్యబోధకత్వస్యేతి ప్రకృతహేతుః
తావచ్ఛిన్న హేతువిశిష్టహేతుత్వవిషయితాబహిర్భూతవిషయితాశూన్యబోధజనకవాక్యత్వరూపహేతుత్వస్యైవ నివేశయితుం యోగ్యత ప్రసంగాత్ నిగమనఘటకస్యతస్యాది
తిభాగస్య వారణీయవిశేష్యదళం తజ్జన్యబోధతాదృశవిషయితాబహిర్భూత వ్యాప్త్యాదివిషయితాసత్త్వేన తద్వారణాత్ ననుప్రతిజ్ఞాస్యసాధారణమత్వం ప్రతిజ్ఞాదిభిన్నభి
న్నత్వరూపం ప్రతిజ్ఞాద్యేకదేశసాధారణమపి తద్భిన్నవాక్యస్య ఉపజీవ్యవృత్తితయా సముదాయవృత్తిత్వైకదేశవృత్తిత్వాయం అతిదుర్వారత్వాత్ అత ప్రతిజ్ఞాభి
న్నభిదానసమానితావచ్ఛేదకరూపవత్త్వాత్ తాదృశరూపం ప్రతిజ్ఞాత్వాదికమేవ న తుతదేకదేశపర్వతపదత్వాదికం తదవచ్ఛిన్నస్య వాక్యసజ్యవృత్తి
ప్రతిజ్ఞాత్వస్యావచ్ఛిన్నభిదసత్త్వాత్ ఇతిచేన్న ప్రతిజ్ఞైకదేశే ప్రతిజ్ఞాత్వస్యావచ్ఛిన్నభేదసత్త్వేతాదృశభేదావచ్ఛిన్నభేదస్య ప్రతిజ్ఞాత్వస్యావచ్ఛిన్నేపి సత్త్వ
సంభవాత్ ప్రతిజ్ఞాద్యర్థప్రతిపాదకరణస్య సముదాయస్యైకదేశానతిరిక్తత్వాత్ నహి వ్యాసజ్యవృత్తిధర్మావచ్ఛిన్నానుయోగితాక ఏకదేశభేదః ప్రాణికేఘటపటౌ న
నఘట ఇత్యాదిప్రతీతేరప్రసిద్ధేః ప్రతిజ్ఞాదిభేదపంచకానుయోగితావచ్ఛేదకం యద్యద్రూపం తదవచ్ఛిన్నానుయోగితాకభేదప్రతియోగితావచ్ఛేదకధర్మవత్త్వ వివక్షణే ప్రతిజ్ఞా

హేత్వాదిసముదాయేతి వ్యాప్తిః తాదృశసముదాయత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాభావవచ్ఛిన్నాభావే దాసత్వాత్ తాదృశసముదాయవృత్త్యనిరుక్తరూపాణాం తదర్థతత్త్వేన తాదృశస
కలధర్మావచ్ఛిన్నానుయోగితాకాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వాత్ ప్రతియోగితావచ్ఛిన్నానుయోగితాకాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకం యద్వృత్తత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగి
తాకాభావానుయోగితావచ్ఛేదకత్వేనాపి తాదృశధర్మవిశేషణే నాతిప్రసక్తమతో లఘులక్షణాంతర ... మిత్యాశయః. అథ తావద్వర్ణసముదా
యరూపప్రతియోగ్యాదిఘటకతావద్వర్ణానాం భేదః ప్రతియోగ్యాదౌ దుర్ఘటః ఏకదేశభేదస్య సముదాయే నష్ఠ్యసామానేవ ఏతల్లక్షణానుసరణేన నప్రతియోగ్యాదిఘటక
తానవచ్ఛేదకధర్మావత్త్వనిదేశాన్నదోషః ప్రతియోగితావదేః ప్రతియోగ్యాదిఘటకతానవచ్ఛేదకత్వేన తావదుత్పాదకసముదాయలక్షణాసమన్వయా దితివాచ్యం ప్రతియోగ్యాది
ఘటకేనప్రమేయత్వాదినా తదేకదేశానివేశాత్ తద్వ్యవచ్ఛేదకతానవచ్ఛేదకతయా తద్రూపసముదాయ ఏకదేశాతివ్యాప్తేః న చ నవ్యాయం తద్గతత్వేన సత్త్వే
సుషంగేన తాదృశరూపస్యానపాయిత్వావ్యాప్త్యతా లాభాన్న ప్రమేయత్వాదికమాదాయ దోషఇతి వాచ్యం తావతాపి తావద్వర్ణనిష్ఠతత్తద్వ్యక్తిత్వాదికమాదాయా
తివ్యాప్తేర్దుర్వారత్వాత్ న చ ప్రతియోగ్యాదిఘటకతావచ్ఛేదకం యద్యద్రూపం తదవచ్ఛిన్నస్యైకదేశసమానాధికరణాన్యాయత్వావ్యాప్యధర్మవత్త్వనివేశనేన
తమ్యజన్యం తత్తద్వ్యక్తిత్వాదీనాం ప్రతియోగ్యాదిఘటకతావచ్ఛేదకతత్తద్వ్యక్తినిష్ఠవర్ణత్వవ్యాప్యజాతివిశేషావచ్ఛిన్నాభావసమానాధికరణత్వాత్ తావచ్ఛేదకో
టస్యాధికరణప్రసిద్ధావపి తావచ్ఛేదకానాం ప్రత్యేకసమానాధికరణ్యస్య ధర్మవిశేషణాత్ ప్రతియోగితావచ్ఛిన్నాభావనాధికరణం తద్భావేన తావచ్ఛేదకసమా
నాధికరణస్యాసత్త్వేనానుపపత్తిరితివాచ్యం ఏవమపి ప్రతియోగ్యాదిఘటకవర్ణద్వయాదివృత్తిత్వాతదేకభాగస్యాభావాధికరణం తద్భావేన తావద్వర్ణఘటకసమానాధికరణ

౧౧॥ అమ॥

తయోర్వర్ణయోర్దావత్తివ్యాప్తిః స్వనాశ్యయఘటకతావచ్ఛేదకత్వేన ధర్మస్య విశేషణీయతయా సాంత్రత్వతాదికమాదాయాతిప్రసఙ్గః తాదృశత్వత్వాదీనాం తు

వర్ణానాం నాశ్యయశరీరే ఽనివేశేన తస్య నాశ్యయఘటకతానవచ్ఛేదకత్వాదితి వాచ్యం ఏవం సతి ప్రతిజ్ఞాహేత్వాదిసముదాయనివిష్టవర్ణానాం ప్రతిజ్ఞాదిపదవాచ్యసము

౬ దాయత్వరూపనాశ్యయత్వవిశిష్టశరీరే ప్రతిజ్ఞాత్వాదినైవ నివేశాత్ తాదృశసముదాయత్వస్య ఘటకతానవచ్ఛేదకతయా తాదృశసముదాయత్వావ్యాప్త్యప్రసక్త్యా విశేష్య

దళే వైయర్థ్యాత్ వైవం ప్రతిజ్ఞావిఘటకతానవచ్ఛేదకధర్మ[illegible]వ్యాపకత్వం తాదృశప్రతిజ్ఞావిఘటకతావచ్ఛేదకత్వం న స్వవచ్ఛిన్నవిషయకప్రతీతి విషయ

౭ తావచ్ఛేదకప్రతిజ్ఞాత్వాదికత్వం అపి తు స్వవిశ్రయవిషయకప్రతీతి విషయ ప్రతిజ్ఞాత్వాద్యాశ్రయకత్వమేవ తాదృశావచ్ఛేదకతావచ్ఛిన్నఘటకతానిరూపకా

ధికరణత్వం తాదృశావచ్ఛేదకఘటకతావత్త్వమేవ వా తథా మనేన వేశ్యం ప్రతిజ్ఞైకదేశవిషయకప్రతీత్యాత్మకదేశాంతరస్య అవగాహనేన ప్రతిజ్ఞాత్వాద్యవచ్ఛేదక

విషయకప్రతీత్యవిషయతాదృశస్యాపి ప్రతిజ్ఞాత్వాద్యాశ్రయత్వతథాత్వే తత్ర ఘటాదిన విషయప్రతీత్యవిషయత్వస్య తత్ర తత్ర వృత్తి ధర్మస్య పదసాధ్యదాన

సంభవాత్ ప్రతిజ్ఞావిఘటకతావచ్ఛేదకత్వం ఏవం యేన రూపేణ ప్రతిజ్ఞాదిశరీరే తదేకదేశస్య నివేశః తదేకదేశవృత్తి తాదృశరూపస్యాపి ప్రతిజ్ఞావిఘటకతా

వచ్ఛేదకత్వాత్ ప్రతిజ్ఞావిఘటకవర్ణయోరవృత్తిత్వనుతరతాపదరపితథాత్వేన తద్వృత్తివృత్తిత్వాదిస్తదవచ్ఛిన్నఘటకతానిరూపకాధికరణత్వాత్ తాదృశవర్ణ

యోరవృత్తిత్వాదినామపి నిరుక్తప్రతిజ్ఞావిఘటకతావచ్ఛేదకతాక్రాంతత్వేన అవచ్ఛేదకఘటకతావత్త్వాభావాన్న తదుభయోరతిప్రసంగః అథ ప్రతిజ్ఞావిఘటక

తావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నఘటకతానిరూపకాధికరణత్వస్య ప్రతిజ్ఞావిఘటకతానవచ్ఛేదకత్వధర్మవిశేషణత్వే ప్రతిజ్ఞాహేత్వాదివృత్తిసముదాయత్వస్యాశ్రయావిష

ప్రతిజ్ఞావిఘటకతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నత్వస్య

యత్ర ప్రతిజ్ఞా విషయప్రతిజ్ఞాదికతయాంతర్ఘటకతావచ్ఛేదకత్వేన తాదృశసముదాయస్య యావత్పర్యాప్త్యధికరణత్వం తత్త్వాదిరూపనిరుక్తప్రతిజ్ఞాదిఘటకతావ
చ్ఛేదకతావచ్ఛేదకమాత్మసమానాధికరణత్వేన తద్వ్యక్తయోర్విశిష్టవిశేష్యదళద్వయైర్యర్థ్యప్రసంగః ॥ యది చ నిరుక్తప్రతిజ్ఞాదిఘటకయావత్పర్యాప్త్యధికరణ
స్వజాతీయవృత్తిత్వమతత్త్వప్రత్యభిజ్ఞాపకసమానాధికరణవృత్తితాదృశప్రతిజ్ఞాత్వాదిఘటితత్వాత్ప్రతిజ్ఞాత్వాదావపి తథైవ అసంభవప్రసంగాత్ ప్రతిజ్ఞాత్వాదిపర్యాప్త్య
ధికరణవిషయకప్రతీతివిషయతావచ్ఛేదకత్వం ఘటకతావచ్ఛేదకతాశరీరే నివేశనీయం అవచ్ఛేదకత్వంచ తాదృశయుక్తిసహితప్రతీతివిషయతాశూన్యవృత్తిత్వం
తేన ప్రతిజ్ఞాదిఘటకయావత్పర్యాప్త్యవృత్తిత్వమతత్త్వాదినా ప్రతిజ్ఞాదిఘటకతాపియవర్ణవిషయకప్రతీతివిషయతాయాః స్వరూపసంబంధరూపావచ్ఛేదకత్వ
వృత్తితాదృశానువృత్తమత్త్వేన ధారణప్యపి న క్షతిః యుక్తించ తత్ర నివేశాత్ ప్రతిజ్ఞాఘటకయావత్పర్యాప్తిర్నిష్ప్రత్యేకం ప్రతిజ్ఞాత్వాదిపర్యాప్త్యధికరణవిషయక
ప్రతీతివిషయతావత్త్వేన తాదృశవిషయతాసామాన్యశూన్యత్వప్రసక్తావపి న క్షతిః ఏవంచ ప్రతిజ్ఞాహేత్వాదిసముదాయత్వస్య తాదృశసముదాయత్వవ్యా
పకాన్వితమత్త్వస్య వా న ప్రతిజ్ఞాదిఘటకతావచ్ఛేదకత్వం ప్రతిజ్ఞాత్వాదివత్ ప్రతిజ్ఞాత్వపర్యాప్త్యధికరణవిషయకప్రతీతివిషయతామవృత్తిత్వాత్
త్వాదితి తాదృశసముదాయవారకతయా విశేష్యదళసార్థక్యమిత్యపి ప్రత్యుక్తం తథాపి ప్రతిజ్ఞాహేత్వాద్యుభయఘటితత్వముపేక్ష్య తదుభయఘటక
భాగద్వయాఘటితత్వస్యాపి తన్నివేశనమనర్థకం తత్ర ఋజుతయైవ నివేశనం హి ప్రతిజ్ఞాహేత్వాద్యుభయఘటకపతితయభాగఘటితసముదాయస్యైవ తత
దేకపరామర్శఘటకతాపియభాగఘటితసముదాయే జాతిప్రసంగభంగాయ అత్ర న ప్రథమసముదాయత్వాదౌ ప్రతిజ్ఞాత్వహేతుత్వాద్యుభయపర్యాప్త్యధి

గా॥అవ॥

౧౦

కరణోవిషయకప్రవృత్తివిషయమాత్రవృత్తిత్వేనప్రతిజ్ఞాహేత్వాద్యన్యతమఘటకతావచ్ఛేదకత్వాత్ తత్త్వేనప్రవృత్తతదేకతరఘటకతావచ్ఛేదకత్వాత్ నాతిప్ర
సంగసంభవ ఇత్యాశయాత్ సత్త్వం ప్రతిజ్ఞాత్వాదిపర్యాప్త్యధికరణవిషయకత్వాభావేన ప్రతియోగిత్వాపర్యాప్త్యధికరణవిషయతావచ్ఛేదకఘటితానధిగమనావచ్ఛేదక
అపితుతత్తద్విషయకత్వాభావకూటవిశిష్ట ప్రవృత్తివిషయతావచ్ఛేదకఘటిత ఏవ ఏవంచ ప్రతిజ్ఞైకదేశహేతుసముదాయోహేత్వేకదేశప్రతిజ్ఞాసముదాయ
వ్యాప్తిప్రసంగవారణాయభాగద్వయనివేశనం అప్రథాతాదృశసముదాయత్వావచ్ఛిన్నవిషయతాకప్రవృత్తేః ప్రతిజ్ఞాత్వాదేకతరపర్యాప్త్యధికరణవిషయత్వేని
యమేనతత్తత్పర్యాప్త్యధికరణవిషయకత్వాభావకూటవత్త్వవిరహేణప్రతిజ్ఞాదిఘటకతావచ్ఛేదకత్వవిరహాత్ తత్తత్సముదాయస్యప్రతిజ్ఞాహేత్వాద్యన్య
తమఘటితత్వాన్నతథాత్వప్రసంగస్యదుర్వారత్వాత్ అన్యథైవంసతిప్రతిజ్ఞాఘటకతావచ్ఛేదకత్వస్యహేత్వాదిసాధారణ్యవారణాయోపాత్తంపర్యాప్త్యాదివిష
యకప్రవృత్తిత్వవిషయప్రతిజ్ఞాదికత్వవిశేషణమనర్థకంస్యాత్ తథాహి ప్రతిజ్ఞాద్యవిషయకప్రవృత్తివిషయతావచ్ఛేదకత్వేపిహేత్వాదివిషయకత్వాభా
వఘటితాభావకూటవత్ప్రవృత్తివిషయతావచ్ఛేదకత్వవిరహేణ నిరుక్తప్రతిజ్ఞాదిఘటకతావచ్ఛేదకత్వవిశిష్టతత్తద్విషయత్వంపర్యాప్త్యమేవతత్పరం
తు ధూమవాన్ వహ్నేరిత్యవయవోమార్ధూమవానిత్యాదౌ ప్రతిజ్ఞైకదేశహేతుసమానాకారభావే ప్రకృతహేతుతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నహేతువిశేషితహేతుత్వప్రతి
పాదకత్వరూపన్యాయావయవత్వఘటితహేతుత్వస్యతత్రతత్ప్రవృత్తివిషయకత్వాభావఘటితాభావకూటవత్త్వాభావాత్ ప్రసక్త్యాయాఅతిప్రసక్తేర్వారణసంభవ
తదవ్యాప్తత్వంపూర్వోక్తపదార్థతమేవహేతుత్వేనివేశనీయం అథప్రతిజ్ఞాత్వాదిపర్యాప్తసముదాయస్యతదేకదేశనిరూపితపర్యాప్త్యధికరణతాయా అన్యతరత్వేన

శ్రీ విషయక ప్రతీతిత్వస్య పూర్వాప్యక్తి కరణ విషయకత్వం ఘట ఇతి ప్రతిజ్ఞాత్వాదివ్యాపక విషయతాకాన్య ఏవం ప్రతీతానాం త్వం తథాపి తత్ప్రతిజ్ఞాదివిషయ
తాయా అప్రతీతేః ప్రతిజ్ఞాత్వావచ్ఛిన్నవృత్తి తరా విషయకత్వేన ప్రతిజ్ఞాత్వవ్యాపక విషయతాకాన్యత్వేన ప్రతిజ్ఞాత్వస్య తాదృశ ప్రతీతి విషయతావచ్ఛేదకత్వం ఘట
ఇతి తస్య విషయతానతిరిక్తవృత్తి ప్రతిజ్ఞాత్వ ప్రతీతే నిర్వేశాత్ ప్రతిజ్ఞాత్వ భేదేన ప్రతిజ్ఞాత్వస్య భేదేన తత్ప్రతిజ్ఞాతాశ్రయ రూపవత్త్వం విషయకప్ర
తీతేః స్వవిషయతానతిరిక్తవృత్తి తాదృశ ప్రతిజ్ఞాత్వకతరయోః సర్వప్రతిజ్ఞాత్వస్య నిరుక్తప్రతీతి విషయతానవచ్ఛేదకత్వాత్ వస్తుతస్తు ప్రతిజ్ఞాత్వ స్యవచ్ఛి
న్న భేదపంచకానుయోగితావచ్ఛేదకత్వమేవ ప్రతిజ్ఞాది ఘటకతావచ్ఛేదకత్వం సముదిత ప్రతిజ్ఞాహేత్వేకదేశ వృత్తిసముదాయత్వస్య హేతౌ దివృద్ధి భేదానుయోగి
తావచ్ఛేదకత్వే పి ప్రతిజ్ఞాభేద ఘటిత భేదపంచకానుయోగితావచ్ఛేదకత్వవిరహాత్ ప్రతిజ్ఞాది ఘటకతావచ్ఛేదకత్వేన తత్సముదాయత్వం ముదాయో త్రిప్ర
సంగ్యా వారకతయా విశేష్యభేదే విధాయకత్వం తన్నివేశసార్థక్యమిత్యవధేయం నన్వేవం ప్రతిజ్ఞాది ఘటకయోరవచ్ఛిన్నవృత్త్యవ్యాసజ్యవృత్తి ధర్మస్య ప్రతిజ్ఞాభేదానుయో
గితావచ్ఛేదకత్వం తియమెలాం న ద్విత్వాది వృత్త్యయుగలాత్ స్వాశ్రయవృత్తి ధర్మస్యైవ వ్యాసజ్యవృత్తి ధర్మాధికరణతానవచ్ఛేదకత్వేన తదవ భిన్నభేదానుయోగితావచ్చే
దకతాత్వాత్ అవ్యాసజ్యవృత్తేరవ్యాసజ్యవృత్తి ధర్మానిరూపితధాతాత్వాత్ తాదృశధర్మపర్యాప్త్యధికరణే ప్రతిజ్ఞైకదేశే వృత్తియువవ్యవహారాపత్తిరితి వాచ్యం తాదృశధర్మస్యాఖ
వ్యాసజ్యవృత్తిత్వేన విశేషణీయత్వాత్ ఏతేన ప్రతిజ్ఞాదిఘటకతావచ్ఛేదకత్వం స్వసమానాధికరణ నిష్ఠనధికరణవృత్తి ప్రతిజ్ఞాత్వాదికత్వమిత్యపి హేయం స్వత్వానవగమ
నతాదృశత్వం యద్విశిష్యత్వాన్మేనంతభేదానాం నివేశనియతరూపమహాగౌరవాత్ ప్రతిజ్ఞాహేత్వాదిసముదాయవారణాయ అభయత్వాదిఅభయఘటకాం

వృ

ಗಾನಗು(ಕ್ರ)ವ೯॥ [illegible]ದ್ವಯೋ ವೃತ್ತಿ ಧರ್ಮವತ್ತ್ವಪರ್ಯವಸಂ ತಥಾ ಚ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾದಿ ಘಟಕತಾವಚ್ಛೇದಕತ್ವೇನಾಭಿಮತೋಭಯಘಟಕಭಾಗದ್ವಯಾವೃತ್ತಿರ್ಯೋ ಧರ್ಮಸ್ತದ್ವತ್ತ್ವಂ ದಲದ್ವಯಾರ್ಥಃ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ

ದ್ಯೈಕೈಕಾವಯವಘಟಕಭಾಗದ್ವಯಸ್ಯಾಪಿ ಯತ್ಕಿಂಚಿದುಭಯ ಘಟಕತಾವಚ್ಛೇದಕಂ ಭವ ಇತ್ಯತಃ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಹೇತ್ವಾದ್ಯುಭಯ ಚತುಷ್ಟಯಸ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಯೋಭಯಪದಾರ್ಥತಾ

೧೧ ಮಾಹೋಭಯಪದೇತಿ ವಿಶಿಷ್ಯ ವಕ್ತವ್ಯಮಿತ್ಯಾಶಯೇನ ದ್ವಯಃ ಇತಿ ಇತಿ ರೀತ್ಯಾ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಹೇತ್ವಾದ್ಯುಭಯರಪಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಹೇತೂಭಯತ್ವವಿನಾಕೃತಘಟಕತಾವಚ್ಛೇದಕವಿಶೇಷಣತಾತಾಂ ಸ್ಥಾ

ಕೋಭಯಘಟಕಭಾಗದ್ವಯಾಪ್ರಸಿದ್ಧೇಃ ಕಿಂತು ಪ್ರತ್ಯೇಕಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತ್ವಹೇತುತ್ವಾದಿನಾ ತಥಾ ಚ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಘಟಕೋ ಯೋ ಭಾಗಃ ಯತ್ಕಿಂಚಿದ್ಧೇತುಘಟಕಸ್ತದುಭಯೋ ಘಟಿತತ್ವ

ಶ್ವ ಮಿತಿ ಕ್ರಮೇಣ ಘಟಿತತ್ವಚತುಷ್ಟಯಂ ನಿವೇಶನೀಯಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಹೇತ್ವಾದ್ಯುಭಯಘಟಿತತತ್ಸಮುದಾಯವಾರಣಾಯ ಘಟಕಭಾಗನಿವೇಶನಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾದಿಘಟಕತ್ವಂ ಚ ಏಕದೇಶಸಾಧಾ

ರಣಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತ್ವಾದ್ಯಾಶ್ರಯತ್ವಂ ತಥಾ ಚ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತ್ವ[illegible]ಶ್ರಯೋ ಹೇತುತ್ವಾ[illegible]ಶ್ರಯ ಉಭಯೋರ್ವೃತ್ತಿತ್ವಾದಿರೂಪವಿಶೇಷಣಾ ಚತುಷ್ಟಯಂ ಧರ್ಮವಿಶೇಷಣಂ ಪರ್ವತವಹ್ನಿ

ತಂ ಸನ್ತ್ರವಂ ಧೂಮ ಪ್ರೋಕ್ತಾಃ ಮಾಂಶ್ಯಪ್ಪಿ ಮತಸ್ಯ ಧರ್ಮಃ ಪರ್ವತೋ ವಹ್ನಿಮಾನ್ ಧೂಮಾದಿತ್ಯಾದಿ ನ್ಯಾಯಘಟಕಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯಾಮವ್ಯಾಪ್ತಿಃ ತನ್ನಿಷ್ಠಹೇತುಲಕ್ಷಣಾಕ್ರಾಂತಭಾಗದ್ವಯ

ನಿವೇಶಪಿ ಘಟಿತತ್ವಾತ್ ತದಾಪ್ಯ ವೃತ್ತಿ ಸ್ವರೂಪಪ್ರವಿಶಿಷ್ಟಹೇತುತ್ವಸ್ಯ ನಿನೆ ವನೆ ಅಯಂ ಪದಾನುಷಂಗಪಕ್ಷೇ ತತ್ರ ಅಪನಯೇ ಚ ಅವ್ಯಾಪ್ತಿರ್ದುರ್ವಾರೈವ ತನ್ನಿವಾರಣಾಯ ಘಟಕೆ

ನಾಯಂ ಪದೇನ ಅಪನಯಸ್ಯ ಚ ತದ್ಘಟಕೇನ ತೇನ ಘಟಿತತ್ವಾದಿ ವಾಚ್ಯಂ ಅನುಷಂಗಪಕ್ಷೇ ಅಪನಯಘಟಕಭಾಗನಿಗಮನಘಟಕಭಾಗದ್ವಯೇ ಘಟಿತತ್ವಶರೀರೇ ಉಪನಯಾಘಟ

ಕತ್ವೇನ ನಿಗಮನಘಟಕತ್ವ ನಿಗಮನಾಘಟಕತ್ವೇನೋಪನಯಘಟಕತ್ವವಿಶಿಷ್ಟವಾಚಕಪದಾತಿರಿಕ್ತತ್ವೇನ ವಾ ಭಾಗದ್ವಯಸ್ಯ ನಿವೇಶನೀಯತ್ವಾತ್ ಅಯಂ ತದ್ವ್ಯಾದಿತ್ಯಾದಿ ಭಾಗ

ದ್ವಯಪಕ್ಷಂ ತತ್ರೈವ ವಾರಣಾತ್ ಸ್ವಾಶ್ರಯಾಂತರಿತಭಾಗದ್ವಯವೃತ್ತಿತ್ವೇನ ಚ ಧರ್ಮೋ ವಿಶೇಷಣೀಯಃ ತೇನ ಹೇತ್ವಾದ್ಯಂಶಪರಿತ್ಯಾಗೇನ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾದ್ಯಾಹರಣಾದಿ ಸಮುದಾ

యోన్యాయాం తర్కత్వేనాతిప్రసంగః వస్తుతస్తు ప్రతిజ్ఞాహేత్వాద్యన్యతమత్వాదిపరంప్రతిజ్ఞాద్యతిరిక్తపరంత థాసోదాహరణోక్తిః ప్రతిజ్ఞాద్యతిరిక్తత్వాన్న దోషః
ప్రతిజ్ఞాద్యతిరిక్తేషు తత్త్వం చ ప్రతిజ్ఞాత్వాదికే విశేషణత్వం ప్రతిజ్ఞాత్వాద్యనాశ్రయత్వమేవ పర్యవసితం యో ద్వ్యాదిత్వేన్ యౌ లక్షణశాబ్దజ్ఞానకారణశాబ్దజ్ఞానాంత
ం అనృత [illegible]త్వానంగత రూపేణ ఏవ యావత్ప్రతిపాద్య తత్తద్విశిష్టార్థవిషయకశాబ్దబోధపరం అతో నాననగవం తాదృశబోధజనకానాం వాక్యానామన్యతమత్వే
నానుగమేవ్యాపకత్వం వ్యుత్పత్తిధర్మావచ్ఛిన్నానుయోగికానౌచిత్యాభావ న ఘృత్పగమే పూర్వోదర్శిత అనుపపత్తిప్రసంగాత్ శాబ్దబోధానామేవాక్షేప్య నృతమత్వేనావ
దాతుం యుక్తత్వాత్ ఇత్యభిప్రాయేణాహ కింశ్చిత్త్వ అవయవలక్షణమన్యథా వ్యాచక్షాణానాం తేషాం నిన్య తథామాహ ప్రతిజ్ఞాప్రతిపాద్యవిశిష్యనివేశనీయానాం విశిష్టా
ర్థవిశేషాణాం సాధ్యవిశిష్టపక్షాదీనాం పక్షాయకమాత్రమిత్ న తు ప్రతిజ్ఞాది ప్రతిపాద్యత్వేన తేషాం నివేశః విశిష్టార్థవిశేషమనంతభావ్య ప్రతిజ్ఞాత్వాదీనాం దుర్నిర్వ
చన త్వం తు తయా తేషాం విశిష్యనివేశనస్యావశ్యకత్వే తత్తద్విశిష్టార్థబోధజనకవాక్యప్రతిపాద్యత్వేన తత్తద్విశిష్టార్థానివేశస్య శాబ్దప్రకృత్యనివేశనేనానాకా పృథక్ తుల్యత్వాత్ ఏక
త్వానురూపనాన్యత్వేవ తత్తదిత్యుక్తం [illegible] నానావయవజన్యపరామర్శలింగత్వం ప్రతిజ్ఞాహేత్వాది జన్యవిశిష్టార్థబోధం భాదాయ తజ్జనకసముదాయ ఇతి వ్యాప్తిః తత్
తద్విశిష్టార్థబోధనిష్ఠ తత్తదేకదేశబుద్ధిత్వావచ్ఛిన్నజన్యతానిరూపితజనకతాశ్రయో అవయవైకదేశో నాతివ్యాప్తిరితివాచ్యం తత్తద్విశిష్టార్థవిషయకశాబ్దబుద్ధి
త్వావచ్ఛిన్నజన్యతా అనుగతమత్వేనాజ్ఞాయ తన్నిరూపితజనకతావచ్ఛేదకధర్మపర్యాప్త్యధికరణానామయం నివేశనీయత్వాత్ తాదృశధర్మస్య పర్యాప్త్యేవావిహితా
నిత్యాది వాక్యత్వమేవ వాక్యత్వస్య వ్యాసజ్యవృత్తితాత్పర్యకదేశాతివ్యాప్తిః తాదృశశాబ్దబుద్ధిత్వావచ్ఛిన్నత్వం తాదృశశాబ్దబుద్ధిజన్యపర్యాప్త్యవచ్ఛేదకతాకత్వం అతః

తాదృశ

౧౭౹౹అవ౹౹

౧౨

ప్రతిజ్ఞాహేతుసముదాయాదేః సాకాంక్ష్యవిశిష్టపక్షావగాహి శాబ్దత్వఘటిత ధర్మావచ్ఛిన్నజనకత్వేపి నాతిప్రసంగః వాక్యజ్ఞానస్య జనకతామతే తు తాదృశజనకతాయాం
౦ విషయితాసంబంధేన యాదృశధర్మావచ్ఛిన్నం యాదృశధర్మావచ్ఛిన్నవిషయకత్వం వాచ్యమవచ్ఛేదకం తాదృశధర్మపర్యాప్త్యాశ్రయత్వం వివక్షణీయమితి నాసంభవః తా
దృశో ధర్మః పర్వతో వహ్నిమానిత్యాది వాక్యత్వమేవ ఆకాంక్షాదిమత్పదసమూహాత్మకరూపవాక్యత్వమేవ వ్యాసజ్యవృత్తి తదవచ్ఛిన్నవిషయకజ్ఞానత్వేన
జనకతా బుద్ధిజనకత్వం సమూహే త్వజ్ఞానస్యానుపయుక్తత్వాత్ తం త్వానుపూర్వీవిశేషాత్మకాకాంక్షావచ్ఛిన్నవిషయకజ్ఞానత్వేనైవ తత్త్వాత్ తం అనుపూర్వీవిశేషశ్చ ఏకవర్ణ
నిష్ఠాపరవర్ణానంతర్యరూపేణ వ్యాసజ్యవృత్తిరిత్యేకదేశాతిప్రసంగో దుర్వారః సజాతీయజనకతావచ్ఛేదకీభూతవిషయితానిరూపకవర్ణసముదాయత్వమేవవి
వక్షణీయమతో నాతిప్రసంగ ఇతి వాచ్యం తత్తత్ప్రతిజ్ఞాదిప్రవృత్తిభిన్నప్రతిజ్ఞాదిఘటకవర్ణానామపి తాదృశసముదాయఘటకతయోక్తబాధకస్యాపరిహార్యత్వాత్ తాదృశసముదాయత్వాప
ర్యాప్త్యా ప్రత్యేకమవయవత్వవ్యవహారానుపపత్తేశ్చ [illegible] తాదృశబోధజనకతావచ్ఛేదకీభూతయత్కించిజ్జ్ఞానీయవిషయతానిరూపకవర్ణసముదాయత్వస్య వివక్షణీయత్వే తాదృ
శంవచ్ఛానంతర్యజనకతావచ్ఛేదకానవచ్ఛిన్నత్వేన విశేషణీయం తేన ప్రతిజ్ఞాహేత్వాదిసముదాయో నాతివ్యాప్తిః నైవం హేత్వర్థప్రతిపాదకభాగఘటితప్రతిజ్ఞా~~హేతూభయాదివిష~~
~~యకజ్ఞాన~~ విశేషణే వ్యాప్తిః తద్విషయకజ్ఞానే హేత్వర్థబోధజనకత్వానియమాదితి వాచ్యం వ్యాప్యవ్యాపకభావానవచ్ఛిన్నజనకతావచ్ఛేదకానవచ్ఛిన్నతావచ్ఛేదకత్వాత్ వస్తుత
స్తు సాధనవచ్ఛేదకవిషయితావచ్ఛిన్నతాదృశజనకతానాశ్రయత్వం జ్ఞానే విశేషణం దేయం స్వజనకతా ప్రతిజ్ఞాహేతూభయాదివిషయకజ్ఞానం చ ప్రతిజ్ఞాప్రతిపాద్యవిశిష్టా
ర్థబోధజనకతావచ్ఛేదకీభూతహేత్వాదివిషయితావిశిష్టతాదృశజనకతాశ్రయ ఏవ ధూమవాల్లోకస్య పర్వతో వహ్నిమానిత్యాదిప్రతిజ్ఞామాత్రవిషయకజ్ఞానం

జనకతావచ్ఛేదకవిశిష్టజనకతాశ్రయః తన్నిష్ఠ[illegible]హేత్వర్థబోధజనకతావచ్ఛేదకవిషయితాయా విశిష్టప్రతిజ్ఞార్థబోధజనకతాయాం అవచ్ఛేదకత్వాత్ ఏతేన వ్యాప్యవ్యాపకభావాపన్నతథావి
ధజనకతాద్వయశూన్యత్వప్రవేశే ధూమాదాలోకవాన్ పర్వతో వహ్నిమాన్ ధూమాదిత్యాదిసముదాయేతి వ్యాప్తిః తాదృశసముదాయవిషయకజ్ఞాననిష్ఠప్రతిజ్ఞార్థబోధజనకత్వహేత్వర్థబోధజ
నకత్వయోః వ్యాప్యవ్యాపకభావాత్ వ్యాప్యవ్యాపకభావాపన్నతథావిధజనకతాద్వయశూన్యత్వాదితి నిరస్తం తాదృశవాక్యవిషయకజ్ఞానీయప్రతిజ్ఞాఘటకహేతుసమానాకా
రకవిషయితాయాః విశిష్టప్రతిజ్ఞార్థబోధజనకతావచ్ఛేదకత్వేఽపి ప్రతిజ్ఞావాక్యవిషయితాయాం తత్ప్రతిపాద్యహేతువిషయితాయాం తాదృశజనకతానవచ్ఛేదకత్వాత్ యదు
క్తం దార్ఢ్యాంశే పదార్థవిషయితానియతవిషయితాకాంక్షావచ్ఛేదకవ్యక్తేః ప్రామాణికతయా తాసాం నవచ్ఛేదకవిషయితాతథావిధజనకతావచ్ఛేదకత్వే విశేషణీయం తాదృశావయ
వవృత్తివిషయకజ్ఞానే అతిశయితానాంతరవిషయితానైయత్యస్య ప్రామాణికత్వస్య గతిరేవేతి [illegible]యుపమానాకారకప్రతిజ్ఞాద్యవయవాత్మకసముదాయస్వావయవపంక్తిప్రవిష్టత్వ
మిష్టమేవ తత్సిద్ధతథాత్వేతదర్శనప్రకారాపి చింతనీయః న్యాయాంతర్గతత్వస్యాపి నివేశనీయతయా నోదాహరణవాక్యస్య తాదృశత్వమితి న్యాయం అత్రయత్నం వక్ష్యాని
వేశాదననుగమో దుర్వారః ఏవం ప్రతిజ్ఞాదిఘటకహేత్వర్థప్రతిపాదకత్వం[illegible]ప్తిః ఏవముదాహరణస్య వాక్యద్వయాత్మకస్య సంప్రదాయతత్ప్రతిపాద్యహేతువిశిష్ట
ధర్మివిషయకత్వావ్యాప్తత్వవన్నజనకతాత్థావిధహేతువిశిష్టధ[illegible]కత్వావ్యాప్తత్వవచ్ఛిన్నజన్యతావచ్ఛిన్నత్వమజన్యతాయాం నవచ్ఛిన్నవిశేషణీయాంతథావతఘటకప్రత్య
కవాక్యేఽతివ్యాప్తిః తాదృశార్థద్వయవిషయకబుద్ధిత్వావచ్ఛిన్నసముదాయసత్త్వేఽపి జనకతావచ్ఛేదకమితి తదవచ్ఛిన్నజనకతానివేశాసంభవాత్ నజనకతా ఏవాప్యత
మత్వేన నివేశనీయాః తజ్జనకతారేమోదాహరణే ప్రతిపాద్యతత్త్వవిశిష్టార్థద్వయబుద్ధిత్వావచ్ఛిన్ననిరూపితజనకతాద్వయం వ్యాప్త్యనినివేశనీయం అతఏవతత్జనకతా

౧౧౫॥౮౭॥ శ్రుయప్రత్యక్షభాగవిషయకజ్ఞానసమూదాయసప్రత్యక్షభాగె అతివ్యాప్తిరితి వాచ్యం ఉభయయోరిష్టత్వాత్ప్రత్యక్షముభయోస్తాత్ ఉభయయోరిష్టత్వాపత్త్యా ఉభయత్రా
ఘటవాదకృతముక్తైస ఉభయోపాదానాసంభవాత్ వ్యాప్తిజన్యప్రత్యక్షధర్మావచ్ఛిన్నాను యోగితాకభెదోపసమేతు తాదృశసమూహతాదృశ్యస్య ప్రత్యక్షజనకత్వాము
దాయాంతిప్రసంగస్యదుర్వారత్వాత్ పూర్వకల్పేతుప్రతిజ్ఞాద్యఘటకత్వవిశేషణదానాతిప్రసంగావకాశః యోయోధూమవాన్ సవహ్నిమానిత్యాదిప్రత్యక్షవాక్యస్యవాక్యత్వయోత్ర
౧౪ కెలాదామోరణం ఘటత్వాత్ వాక్యత్వయపర్యాప్తమహాహరణత్వంకుర్వన్ వ్యాఘటకయుక్తదోపసాక్షిత్వధర్మిణో హేతుమత్వబాధకంయత్ యత్ర తదనంతరప్రయు
క్తంవ్యాఘట కతత్వదోపసాక్షిత్వాద్యశధర్మిణో సాధ్యవత్త్వబోధకంవాక్యం తదుభయత్వస్యైవ తథాత్వాత్ తాపిప్రతిజ్ఞాద్యఘటకత్వం నివేశనమితినెత్రహీనస్య
రుశరరక్షితాద్య విషయితానిరూపకవర్ణసముదాయత్వస్యనివేశాపేక్షయానిరుక్తోభయఘటకభాగద్వయాఘటితత్వనివేశనమెవోచితమిత్యరుచిబీజమవధేయం న ను ఆధా
సాక్షాత్ప న్యాయజన్యజ్ఞానస్యపునయోర్థవ్యాప్యవత్త్వపక్షధర్మతా తయోపరామర్శరూపత్వాత్ పరామర్శజనకవాక్యత్వమెవన్యాయత్వం కుతోనోక్తం ఏవంతాదృశపరామ వాక్యస్య
ర్శజనకశాబ్దజ్ఞానజనకవాక్యత్వమెవావయవత్వమస్తు కిముక్తగురుతరన్యాయతదవయవలక్షణనుసరణేనేతిప్రతిజ్ఞాదిపంచకస్యవిశిష్టార్థప్రతిపాదకత్వాభి
మానికానామొకాంతమేలక్షణాన్తరాకరణాతి అతఏవతి తాదృశలక్షణమపేక్ష్యయథోక్తలక్షణానుసరణేన వెత్యర్థః పరామర్శస్యపరామర్శమాత్రస్యపరామర్శజ
సాక్షా నకస్యపరామర్శజనకమాత్రస్యపూర్వోపదర్శితన్యాయత్వతదవయవలక్షణఘటకశాబ్దబోధవిశేషత్వమెనావ్యవచ్ఛేద్యవాక్యపంచకస్యవప్రత్యేకవాక్యస్యాపినా
దర్శ యత్వమిష్టమేవపరామర్శప్రయోజకవాక్యఎవన్యాయవ్యవహారాత్ తత్పంచసముదాయతత్ప్రత్యేకమాత్రపిసత్వాత్ ఎవంచపరామర్శప్రయోజకవాక్యత్వమెవన్యా
సమయాం ౦౪౦

యల్లక్షణమితి కేచిత్ తన్న తదుపపద్యతే స్ఫురతి యత్త్రివత్త్వసంక్షేపతః లాఘవతః హేతు న్యాయ ఇత్యనేనాన్వయః ప్రకాంమశః ప్రయోజకేతి వక్ష్యమాణవ్యాప్త్యధూమవానయమితి
వాక్యస్యాపి త్వాదిః విశేష్యేతి వాక్య పంచకాత్మకసముదాయాంశిత్వాదిః యథావ్యవహారవాక్యప్రయోగేనార్థాంతరాది నిబంధన నిగ్రహ ప్రయోజకత్వదేవ న్యాయత్వ వ్యవహారవి
షయత్వమితి నియమాభిప్రాయేణ దూషయతి తన్నేతి తథా యాం విచార సమయేతి కాంక్షాక్రమేణైవాభిధానం నిగ్రహ ప్రయోజకమితి శేషః ఇష్టత్వేత్యభిధానే నిగ్రహ ఇత్య
గ్రిమేణాన్వయః విశిష్టవైశిష్ట్యపక్షస్య వ్యాప్తివిశిష్ట హేతుమత్త్వేతి కాంక్షా జిజ్ఞాసా నాస్తీతి విప్రతిపత్తిత్త్వసాధ్యతదభావసంశయవత్త్వదేకతర కోటి జిజ్ఞాసాంతరః ప్ర న్యసదేవ
ప్రతిజ్ఞావాక్యాత్తస్మిక యేతద్ధేతౌ తత్ప్రతి తాంజతద్గమక తాపయక వ్యాప్తౌ తదనంతరమేవ పక్షస్య తాదృశ హేతుమత్త్వ ఇతి భావః తదభిధానే విశిష్టవైశిష్ట్యప్రతీ
పాదక వాక్యస్యారణే అప్రాప్త కృతమమిత్యనుషజ్యతే అసంభాలాఘవమాదృత లక్షణాంతరోపపన్న పరామర్శ జనకతయేతి లాఘవాదావశ్యకత్త్వమస్య నంతర్భా
వ్యప్రరామర్శ జనకత్వ మాత్రస్య లక్షణతేపి సిత్వాదితి భావః నను మధ్యస్థ కాంక్షాయతో నివర్తతే నవత న్యాయః ప్రసంగాత్ప్రసారితావిషయ సిద్ధి నివారక శబ్దా
దేవ నివర్తతే న తు ప్రయోగాంతరాదితి న చక్షురాదేర్నైర్యత్త్వమిత్యవతిహతి కాంక్షేతి తికాంక్షా నివర్తక తావిరహాన్ని ప్రత్యర్థః తుల్యవేతి వ్యాప్యవత్త్వబోధక వాక్యస్య
ప్రథమం ప్రయోగేపి సాధ్యసందేహ నివృత్తిదానాం మధ్యస్థకాంక్షానామనివృత్తేరితి భావః దునిరూపం అసంభవి జనకతాయాం అవశ్యదక నియతత్వాత్ తద్జ్ఞానస్య వచ
క్షక జ్ఞానాధీనత్వాదితి భావః లక్షణాంతర కుంభవస్య లక్షణే దూషితయాత్ స్వవలక్షణత్వాదితి మూలమసంగతమత ఆహ ఇతి కృత్యాహం వాచస్పతి తథా నేతి తా
త్పర్యానుగత రూపసివ్యకారేణేత్యర్థః సాంధకాభావ ఇతి తాదృశ ధర్మస్యైవ న్యాయాదిపదప్రవృత్తి నిమిత్తత్వే సంభవే సప్రవృత్తి నిమిత్తతయాజ్ఞాననిష్ఠ జాతి విశేషసిద్ధ్య

೧ಜಾತಾವಿತ್ಯಾದಿಃ ತೇನ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾಂ ಸಂಕರಸ್ಯ ನಾಪ್ಯಯಜನ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕಜಾತಾವಸಂಭವೇಪಿ ನಕ್ಷತಿಃ ಅನ್ಯಥೇತಿ ಮೂಲಸ್ಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾದಿಜನ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕ೧

೨೫॥ ಅ೮॥ ಸಂಭವಾತ್ ಯುಕ್ತ್ಯಂತರಸ್ಯ ಬಾಧಕತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವಃ ಬಾಧಕಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾದಿಜನ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕತ್ವೇನಾಭಿಮತಸ್ಯ ಶಾಬ್ದಸಂಕೀರ್ಣಜಾತಿಸ್ವೀಕಾರಪ್ರಸಂಗ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ಶಬ್ದೇ ಮಹಾಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಂಕರಂ
ವಿವೃಣೋತಿ ನ್ಯಾಯೇತಿ ನ್ಯಾಯಜನ್ಯಜ್ಞಾನಂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಕ್ಯಾರ್ಥವಿಷಯಕಂ ತಾವದ್ ಶಾಬ್ದಾರ್ಥವಿಷಯಸಮೂಹಾಲಂಬನರೂಪಂ ವೇತ್ಯನ್ಯದೇತತ್ ಪಂಚ ಜಾತೀಯ ಇತ್ಯತ್ರಾಹ ನ್ಯ
೧೪ ಯಃ ತಥಾ ಚ ತತ್ರ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾದಿಜನ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕ ಪಂಚಜಾತೀನಾಂ ಸಮಾವೇಶ ಇತಿ ಭಾವಃ ಅನುಪ್ರಾಪಿ ಸಮಾನಾಧಿಕರಣಂ ಮಾಹತ್ಯಪ್ರಾದಿತಿ ಮಿಥೋ ವ್ಯಭಿಚಾರಿತಾ ಮಾಹ ಏಕೈಕೇತಿ
ನನ್ವೇಕೈಕಜನ್ಯನಾನಾವಯವನ್ಯಬಾಧಕತ್ವಜಾತಿನಾಂ ನಾನಾತ್ವಾಪಗಮಾನ್ನ ಸಂಕರಾವಕಾಶಃ ಇತ್ಯತ ಆಹ ತತ್ರ ತತ್ರೇತಿ ಸುತರಾಂ ಮಾನಭಾವಃ ಇತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾದೀನಾಂ ಅವಯವಜನ್ಯ
ಬೋಧನಿಷ್ಠ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಜನ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕಜಾತೇ ಹೇತ್ವಾದಿಜನ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕತಯಾ ಹೇತ್ವಾದಾವಪಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾದಿಲಕ್ಷಣಾತಿವ್ಯಾಪ್ತ್ಯಾ ತಾದೃಶಜಾತಿಘಟಿತಲಕ್ಷಣಾಕರಣೇ ಸಂಭವೇನ ತಾದೃ
ಶಜಾತ್ಯಾ ಲಕ್ಷಣೇನ ಸುರೇಹಾ ಧರೂಪಯುಕ್ತ್ಯನವಕಾಶಾತ್ ಏಕೈಕಾವಚ್ಛಿನ್ನಾವಯವಜನ್ಯಬೋಧವೃತ್ತಿಜಾತಿರುಪಾದಾಯ ಸ್ವರೂಪಯೋಗ್ಯತಾಘಟಿತಲಕ್ಷಣಾನ್ಯನಿಮೋಘತ್ವೇಪಿ ಅಭಯಾದಿಜ
ನ್ಯಬೋಧೇ ತತ್ತಜ್ಜ್ಞಾನ ವ್ಯಭಿಚಾರವನಿವಾರಕ ಪ್ರತಿಬಂಧ ಪ್ರತಿಬಂಧಕಭಾವಕಲ್ಪನೇ ಮಹಾಗೌರವಾತ್ ತತ್ತಜ್ಜ್ಞಾತ ವ್ಯಭಿಜನಕತಾವಚ್ಛೇದಕತ್ವೇನಾಭಿಮತಾನಾಂ ಗುರುಶರೀರಾಣಾಂ ಮಪಿ ಜಾತೀ
ತ್ವ ಧರ್ಮಾಣಾಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾದಿಪದಪ್ರವೃತ್ತಿನಿಮಿತ್ತತ್ವಾಪಾತೇನ ತತ್ತಜ್ಜ್ಞಾತಿಕಲ್ಪನೇ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾದಿಪದಪ್ರವೃತ್ತಿನಿಮಿತ್ತಲಾಘವರೂಪಯಾ ಯುಕ್ತೇರಪ್ಯನವಕಾಶಾದಿತಿ ಭಾವಃ ಜಾತೇ
ನಾಂ ಮನನಗಮನತತ್ತಜ್ಜಾತಿಘಟಿತಲಕ್ಷಣಾಸಂಭವಾಲ್ಲಕ್ಷಣಸುಪ್ರವೃತ್ತಿರೂಪಯುಕ್ತೇರನ್ಯತ್ರ ಚರಿತಾರ್ಥತ್ವಾದಿತಿ ಭಾವ ವರ್ಣನಮನುಪಾದೇಯಂ ಏಕೈಕಜನ್ಯಬೋಧವೃತ್ತಿಜಾತಿಮಾದಾಯೈವ ಸ್ವರೂಪಯೋ
ಗ್ಯತಾಘಟಿತಲಕ್ಷಣಾಸಂಭವಾತ್ ಅನ್ಯಥಾ ತ್ವಾದಿಮಾಂ ಅನನ್ಯಥಾ ವ್ಯಾಪ್ಯಾ ಲಕ್ಷಣಾನಾಂ ಉತ ಮಹಾಗೌರವಾತ್ ತದೇವ್ವಂ ತಮನ್ಯಥೈವ ನ್ಯಾಯಾರ್ಥೇ ಚ ದೋಷಾದಿತಿ ಹೇತ್ವಾದಿಜನ್ಯಜ್ಞಾನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವ್ಯಭಿಚಾರೇಣ ಪರಸ್ಪರ ವ್ಯಭಿಚಾರಿತಾ
ಲಂಬನಃ ಸ್ಯಾದಿತಿ ವರ್ತನ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ನಿಯಾಮಕಾಭಾವಾದಿತಿ ಭಾವಃ ನನು ನಿಯಮೇನ ಸ್ವಸ್ವಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾದಿಜನ್ಯಬೋಧೇ ಹೇತ್ವಾದಿವೃತ್ತಿಜಾತಿಮತ್ತ್ವಾನಂಗೀಕಾರೇಣ ಪರಸ್ಪರ ವ್ಯಭಿಚಾರಿತಾಯಾ ದುರ್ಘಟತ್ವಾತ್ ಸಂಕ

రావకాశాః ఇత్యత్రోబాధకాంతరసంపూరయితుమాహ వినాభిమతి సర్వత్రజాతిసత్వేజాతేస్సర్వేషాంసమానాయత్వాపత్తేరిత్యర్థః ఇతి సర్వజాతీయత్వప్రసంగోసంగత ఇత్యత ఆహ యదీతి ఇ
ద్ధంచ విజాతీయబాధ్యబోధకభావస్య ఘటితం ప్రతిజ్ఞాదిలక్షణ[illegible]సంభవదుక్తికమితి భావః అత్రహ్యానుగతకారణతావచ్ఛేదకస్య అనుగతకారణఘటితత్వమాత్రేణాంజాతివిశేషనియామకత్వం
సంభవతీతి నోక్తరీత్యాజాతిసంకరాపత్తేర్వారణాయ అన్యథా అనుమితిత్వాదిజాతేరప్యనియమేనప్రవృత్తేః దిసాధారణ్యాపత్తేః తత్రాపి వహ్నివ్యాప్యవత్తాపరామర్శజన్యానామపి అననుగతత్వాత్ అనుగతస్య
కస్యచిత్ కారణాస్యాసంభవే పి తస్యాతిప్రసక్తత్వాత్ తాదృశప్రవృత్తిలింగసంభవాచ్చ సస్యచప్రవృత్తిహేతునా తాదృశజాప్యవ్యక్తిన్యాయబోధంప్రతి అనుగతస్యకారణతాయాస్సంభవాత్ తాదృశజాతేనాంకార
ణానియమ్యత్వంనసంభవతి తస్యైకస్యాస్సజాతీయత్వేప్యసంకరాదువారిరిత్యత్రాప్యం అనుమితౌపరామర్శన్యాపత్తేర్వప్రసక్తేతి అనుగతకారణస్యకార్యతావచ్ఛేదకసంకరాభావేన వ్యభిచారకారణాసంభవాత్ ఇత్యప్యర
సబీజం అవధేయం నహ్యనుగతనియామకాభావస్యాపి బాధకత్వే అనుగతానతిప్రసక్తరూపమంతరేణ దుర్నిరూపమితి మూలాసంగతిరితి వాచ్యం సూచయితుం అనుగతనియామకాభావేన బాధకః
అపితు న్యాయజన్యబోధాశ్రయసంకరరూపబాధక ఏవేతి వక్తుం జాత్యశక్యతయా తాదృశబాధకస్యవిచారాసహత్వోపలక్ష్యభావాత్ ఇదం పునరపరమేవ ప్రతిజ్ఞాద్యవయవాదివాక్యాదిమూలం నజాతివిశేష
ఘటితప్రతిజ్ఞాదిలక్షణఘటకప్రాయకం తథాసతి తాదృశప్రతిజ్ఞాదిలక్షణాస్యాప్రైవనిరాకృతత్వేన ప్రతిజ్ఞాత్వం అప్రతిజ్ఞాజన్యం విజాతీయజ్ఞానమిత్యాదినా జాతిఘటితప్రతిజ్ఞాలక్షణమాశంక్యతత్రైవదూ
షణ తన్నిరాకరణస్యమౌనత్వాపత్తేః కింత్వవయవపరామర్శలక్షణఘటకప్రత్యేకమిత్యస్యావయవాంతరసహకారరూపత్వఘటకః తేనన్యాయజన్యబోధతాపాధ్యత్వాకృతాద్యేనప్రతిజ్ఞాపంచత్వావిబోధ
తజ్జన్యైలక్షణ్యలాభేన తదాత్మకనయుదాయే అతివ్యాప్తిశంకానిరాసః విజాతీయంప్రతిజ్ఞాద్యేకదేశజన్యబోధావృత్తిజాతిరుపేక్షితే నావేయమైక్యదోషాతివ్యాప్తిశంకానిరాసః మూలే పదసమ
ప్రత్వం తల్లక్షణమితి పాఠః తల్లక్షణం అవయవలక్షణమిత్యర్థః ఏవంబోధ్యనైత్యాదిమూలప్రతిజ్ఞాశబ్దస్వతావత్పరస్పరజాతీనాంపరస్పరసంకరపరత్వంనఘటత ఇత్యత ఆదిలక్షణేషు బోధమాత్రేణాజా

తత్స్వరూపోక్తస్తదా తత్ సాధ్యవత్పక్షే హేతుః న్యాయాదిలక్షణ ... స్వసంఖ్యాదిః న్యాయజన్యబోధేషు విశిష్టానాం ప్రతిజ్ఞాద్యేకదేశజన్యబోధవృత్తీనాం జాతీనాం స్వకీయ తదుదాహరణాంతవ
॥ లే ॥ అ వ ॥ దాలిధద్వితాదిన్యాయజన్యబోధేషు సమావేశేన సంకరో జాతిస్వీకారప్రసంగ ఇతి తాదృశ మూలార్థః యదివా జాతిసంకరరూపబాధకభయేన జాతిత్వలబ్ధానాం సంబోధ్య జాతిఘటితన్యాయ పదే హేతూదిల
౭౩ క్షణానాం న సంభవఃకృత్స్నస్వైవ తత్ సాధ్యవత్పక్షే హేతుః న్యాయాదయో నాదర్యంత ఇత్యుక్తే తదాశ్రయ ఏవ దవన్యాయాదిపదప్రయోగానాం దర్శిత్వే తత్ర ఏవ రహితస్య సర్వసాధారణన్యాయత్వే నావయవానాం శబ్దానాం జాతి
స్వీకారోపపత్తిః ఇతి భావః యదివా తత్ర జనకత్వేష్ట తత్త్వలక్షణమితి మూలపాఠాభిప్రాయేణ ప్రతిజ్ఞా హేత్వాదిజన్యతావచ్ఛేదకజాతీనాం న్యాయజన్యబోధాంశే సంకరపతత్వాత్ జాతి
సంకరప్రసంగః ఇతి మూలం వ్యాఖ్యాయ న స్వప్రకృతిజ్ఞానాత్ బోధే పునస్తదాశ్రయే ఇతి యథార్థం తదత్ర ... వేతాహ బోధ్యః సాధ్యపదమనుమితివిధేయ [illegible] మిత్యభిప్రాయేణ మగ్గాకారదూ
షితం గూఢ కారణీయ ప్రతిజ్ఞాలక్షణం సాధ్యప[illegible] కృతానుమితివిధేయవిశిష్టపరతాం ... మాత్రఘటితే సాధ్యేతి హమాన్యత్వాదిధేయతావచ్ఛేదకధర్మత్వస్య శేవలాన్వయితయా అ
వయవాంతరావిధేయవిశిష్టధర్మబోధకత్వమతిప్రసక్తం యవ ఇత్యతి జ్ఞానసమానాకారన్యాయబహిర్భూతవాక్యే పి స్వతస్సిద్ధపదస్యతద్విశేషపరత్వం నిదేశేప దస్యాప్య
బాధజనకన్యాయావయవరూపవాక్యవిశేషపరత్వమనుపపత్త్యా వసితార్థమాహ తథా చేతి పక్షతావచ్ఛేదకసాధ్యతావచ్ఛేదకయోర్న స్వత్వేన నివేశః
౩ అపితు విశిష్ట[illegible]తి సూచనాయ పర్యవసానేతి వహ్నిత్వాదిమత తాదృశవిశిష్టవైశిష్ట్యావగాహిత్వాచ్ఛిన్నజనకయుక్తిజన్య జ్ఞానవిషయవర్ణసముదాయత్వమిహ
వివక్షణీయం అపోహత్వర్థాదివిషయకప్రతిజ్ఞార్థబోధజనకతా యా హేతుత్వవయవాదిమాత్రవిషయకబోధసాధారణ్యాదిపవయ్యతోమనాతివ్యాప్తిః పక్షతావచ్ఛే
దకవిశిష్టత్వనివేశనప్రయోజనమాహ ఉదాహరణేష్వతీయద్వహిసాధ్యతావచ్ఛేదకవిశిష్టవైశిష్ట్యజ్ఞానజనకత్వమాత్రస్యోపనయనిగమనయోరప్యతివ్యా
ప్తిః తథాపి యత్కించిద్ధర్మవిశిష్టేశుద్ధసాధ్యతావచ్ఛేదకవిశిష్టవైశిష్ట్యబోధజనకత్వనివేశనైనతత్రాతిప్రసంగః ఉపనయార్థవ్యాప్తిశరీరఘటకసాధ్యస్యధర్మ

తావచ్ఛేదకాప్రవేశాత్ నిగమనజన్యబోధేపి సాధ్యాంశే హేతుజ్ఞానజ్ఞాప్యత్వస్య అకల్పనాత్ అన్యథా పక్షతావచ్ఛేదకాంతర్భావేప్యనుమిత్సాపక్షే అనిత్యాది
త్వస్యోదాహరణామాత్రానుసరణం తదప్యుదాహరణాజన్యబోధే వ్యాపకత్వేన విధేయతావచ్ఛేదకతయా భాసతే అపితు శుద్ధవహ్నిత్వావచ్ఛిన్నత్వేనైవ సకల
హేత్వర్థకరణే భాసత ఇతి ప్రాచీనమతమనుసృత్య। నిగమనే అయం పదానుషంగః పక్షే శుద్ధసాధ్యతావచ్ఛేదకవిశిష్టత్వేన నివిష్టం విశేషణం తు రావచ్ఛిన్నవహ్ని
దిసాధ్యకన్యాయాంతర్గతప్రతిజ్ఞాయాం శుద్ధవహ్నిత్వావచ్ఛిన్నసాధ్యకప్రతిజ్ఞాలక్షణే అతిప్రసక్తేః ప్రకృతన్యాయాంతర్గతత్వాభావేనైవ వారణేదిత్యభిప్రా
యకమిదం అత్రోదాహరణవ్యాపకత్వస్యాధికస్య ఉదాహరణజన్యబోధభానే పినక్షతిరితి కేచిత్ తన్న తేన నిగమనోపేక్షాబీజం తత్ర నియం సపర్వతత్వే త్రేంధనప్ర
భవవహ్నిమాన్ ధూమాత్ యోయో ధూమవాన్ స వహ్నిమాన్ ఇత్యాది వాక్యపంచకాంతర్గతప్రథమవాక్యేతి వ్యాప్తి వారణీయ తద్రూపావచ్ఛిన్నసాధ్యకే సాధ్యకేన్యా
యాంతర్గతత్వం పక్షే శుద్ధతద్రూపవిశిష్టవైశిష్ట్యావగాహిత్వం నావశ్యం నివేశనీయమితి వాక్యం తద్రూపావచ్ఛిన్నసాధ్యకోదాహరణాదిఘటితన్యాయల
క్షణే శుద్ధతద్ధర్మావచ్ఛిన్నవైశిష్ట్యావగాహిబోధజనకవాక్యరూపప్రతిజ్ఞానివేశాత్ తాదృశన్యాయావయవత్వాభావేనైవోక్తాతిప్రసంగవిరహాత్ తలంతరేశు
ద్ధతద్ధర్మాదివిశిష్టవైశిష్ట్యబోధనివేశప్రయోజనవిరహాత్ తథా చ వ్యాపకత్వస్యాధికస్య ఉదాహరణజన్యబోధభానే పినక్షతిః నన్వేవం నిగమనేపి వ్యాప్యత్వస
భవేన తదుపేక్షాయాం బీజవిరహ ఇతి వాక్యం పర్వతో వహ్నిమానిత్యాది వాక్యస్య పర్వతే వహ్నివైశిష్ట్యావగాహిబోధజనకత్వం మతుప్రకృతి నామార్థయోః
నామార్థేభేదాన్వయ ఏవ మతుప్రత్యయో నిరర్థక ఏవ ఘటాన్వయాకాంక్షా నిరాకాంక్షత్వాద్ వ్యుత్పన్న ఏవ నవహ్నిమానితి తద్వ్యుత్పత్తిమేకేవలనిగమనాత్ సాధ్యవై
శిష్ట్యబోధానుదయేన తత్ర వ్యాప్యత్వస్యానుపసంగ్రహ ఇతి కేచిత్ యత్ర వ్యాప్తౌ నోదాహరణోక్తసాధనపక్షతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నపరత్వం అపితు పక్షాన్వయిసాధ్యవత్తాధారణాయా

పవహ్నిసపరత్వమేవపక్షతావచ్ఛేదకావహ్నిస్సహేతుమత్త్వస్యతత్తోలాభే ఉపనయాసత్వాన్నాత్ తదవచ్ఛిన్నేనాధ్యవత్వస్యప్రతిజ్ఞాత ఏవలాభేనత్ అనాకాంక్షితత్వాత్
గగ॥అవ॥ ద్వైతీయపక్షతావచ్ఛేదకప్రవేశేనోదాహరణేతి ప్రసంగః అ[illegible]యత్నాపి పూర్వవహ్నిస్సవిశేష్యకసాధ్యతావచ్ఛేదకావహ్నిస్సవైశిష్ట్యావగాహిబుద్ధిత్వావచ్ఛిన్నజనకత్వ
ముదాహరణైకదేశే సవహ్నిమానిత్యాదివాక్య ఏవసంతు తస్యనాయోపయుక్తత్వం తద్వసముదాయ ఏవసతత్త్వతాదృశజనకత్వమితి విశిష్టపక్షతావచ్ఛేదకానంతర్భా
౧౬ వేపినోదాహరణేతిప్రసంగ ఇతి [illegible] జనకత్వస్యజనకయుక్తిరూపిద్యానవిషయవర్ణసముదాయత్వరూపస్యవివక్షితత్వాత్ ఉదాహరణాసముదాయవిషయకజ్ఞా
నవిషయత్వస్యాదాయ ఉదాహరణాసముదాయఏవాతివ్యాప్తిప్రసక్తేః ఏవమేతల్లక్షణానివిశిష్టావయవత్వశరీరే ప్రతిజ్ఞాహేత్వాదిసముదాయాతిప్రసంగవా
రణాయ ఉభయఘటకభాగద్వయాఘటితత్వమితి నివేశనీయం న తు ప్రతిజ్ఞాద్యఘటకత్వమపిప్రయోజనవిరహాదుదాహరణైకదేశతాదృశవాక్యేతిప్రసంగ
స్యలఘుతరప్రకృతపక్షతావచ్ఛేదకవైశిష్ట్యనివేశేనైవవారయితుముచితత్వాత్ యద్యప్యేవం నలపర్వతోవహ్నిమానిత్యాదిప్రతిజ్ఞైకదేశే వహ్నిమానిత్యాదిభా
గేపివ్యాప్తిస్సంభవతి తథాపిసకలప్రతిజ్ఞైకదేశే నత ఇతి విశేషోపాదానే ప్రయోజనాభావేనోదాహరణేసుధావహ్నిమతి ధర్మయంనిధృతావచ్ఛేదకావహ్నిస్వప్రకా
రకత్వనివేశనప్రయోజనమాహ ఉపనయేష్వితి సాధ్యవైశిష్ట్యనివేశే పర్వతోవహ్నివ్యాప్యవాన్ ధూమాదిత్యాద్యయాంతర్గతేపనయే తద్భిన్నయ ప్రతిజ్ఞాదిలక్షణేవ్యాప్తిరి ౮
తి సాధ్యతావచ్ఛేదకవిశిష్టవైశిష్ట్యావగాహిత్వనివేశ ఇత్యర్థః ఉపనయస్యాపి తత్సత్త్వాత్ ఉదాహరణవాక్యసాధారణ్యమత్రైవసాన్యయాంతర్గత వాక్యప్రజ
న్యత్వవత్తదనంతర్గతతాదృశవాక్యజనకత్వేపి శాబ్దబోధసమానాయకజ్ఞానాదివిధయాపరామర్శప్రయోజకత్వాత్ అతస్తదర్థమాహ ప్రకృతన్యాయా
వయవత్వేతి [illegible]సాధ్య[illegible]కాను మితేరపితదాను దుష్టత్వస్యమత్తతమేవేతి వక్ష్యమాణత్వాత్ తత్ప్రసంగవారణాయ సంభవాదుష్టత్వపదం ప్రకృతార్థకతయా వ్యాఖ్యా

ష్టే అద్వైతేంద్రితి వహ్నిసాధ్యకేలాపనయస్య తత్తాదృశకంన్యాయాంతర్గతోపనయస్య ఏతైనస్యత్వంతద[illegible]ద్వయవిషయత్వం వహ్నివ్యాప్యధూమవానిత్యుక్తత్వాదిసాధిశ్చ
షు దర్శితం స్ఫుటీకృతం వారణీయ ప్రతిజ్ఞావృత్తేర్[illegible]విషయతావారణీయ ప్రకృతత్వం ప్రతిజ్ఞాపదార్థవిశిష్టయోర్నాధ్యయోరనుమిత్యుద్దేశకసాధ్యాదికత్వ
ప్రాపకం ప్రకృతపదద్వయం ప్రకృతన్యాయపరం తాని వెశే వహ్నివ్యాప్యధూమవానిత్యుక్తప్రతిజ్ఞానుగుణోధేన తత్తాదృశకానుమితేరప్రకృతపదేన వివక్షణీయతయా
తాత్పర్యాదాయ దర్శితో పనయస్య ప్రకృతానుమితి పక్షం తాని వేశే వహ్నిసాధ్యకన్యాయస్య ప్రకృతన్యాయత్వేన[illegible]న వివక్షణీయతయాం తత్[illegible]వయుక్తమాదాయ
౪ తత్ర ప్రతిజ్ఞావృత్తేర్ దుర్వారత్వాత్ యత్ర ప్రకృత తత్వనివేశః తత్తాన్[illegible]తాదృశపక్షకన్యాయాంతర్గతత్వ ఘటిత ప్రతిజ్ఞాపదార్థగర్భత్వ తాదృశానుమి
తేరేవాంతం భావాన్నవృత్తి ప్రసంగః అభిన్నపక్ష సాధ్యకన్యాయానుమిత్వం తద్భావేయాంద్యోలక్షణే ఘటక[illegible]తథాహేతి యత్ర తాదృశోపనయో వహ్నివ్యా
ప్యసాధ్యక ప్రతిజ్ఞావ్యవహారవారణీయన్యాయో వహ్నిసాధ్యక ప్రతిజ్ఞావృత్తేర్వారణీయానుమితౌ ప్రకృతత్వనివేశనమితి ప్రకృతద్వయమతత్వం తాదృశానుమితి త్వ
ంతత్వం తత్తాదృశపక్షక ప్రతిజ్ఞావ్యవహారవిషయన్యాయత్రనివర్తకత్వే ప్రతిజ్ఞాపదార్థఘటక[illegible]న్యాయానుమిత్యోరేకపక్షయత్ర సముదాయవ్యాప్యత్వసాధ్యప
క్షాన్వయనివేశసామాన్యాయ ప్రకృతద్వయం తదాదృశపక్షకానుమిత్యనన్వయాభావాత్ తు మహనీతతయా తదుపేక్షయ ప్రతిజ్ఞా[illegible]వ్యవహారవిషయతాయామ్ దర్శితో
౨౪ త ఘటకశరీరే ద్విధా నిష్ఠయోః సాధ్యపక్షయోరభేదమాత్రలాభాయ తథాహి వ్యాపిధానేసందర్భే విరోధాత్ యోగ్యతా ఇత్యాదేస్సాపేక్షతాదిః తాదృశ ఇత్యాదేస్సానిష్ఠతాయాం
దిః కుర్యవసితోర్థః ప్రతిజ్ఞాపదప్రతిపాద్యతావచ్ఛేదకతయా మహాలాభిప్రాయవిషయః ఏవంచ సూత్రే ప్రతిజ్ఞాపదస్య నానార్థత్వేన దోషాయ యగత్వం తదవిరహాదితి
ప్రాసే ప్రోక్తం తం ఘటక ఏవ తత్తాదృశకపక్షన్యాయాంశే అనివేశనే అకృతోపనయ ఏవాతి ప్రసంగః యత్పక్షకానుమితిసమాన విషయకత్వం తత్పక్షకన్యాయాంతర్గత

పక్షతా గాదాధరీ

౧౮

గా॥అవ॥ త్వేనాక్షేపత త్వేన తన్నివేశనం తత్ర వ్యాప్త్యా ధూమవానయం మిత్యాకారక తత్వావచ్ఛిన్న సాధ్య సోపనయ వారణాయ సాధ్యతావచ్ఛేదక నివేశనం ఏతల్ల
క్షణం ఘటక నాశ్యయావయవత్వ విశేష ఉదాహరణ ఘటకత్వేన నివేశనం ధర్మిభేదేన న్యాయ ప్రయోగానంతర పక్షేప్రయోజన విరహాత్ ప్రతిజ్ఞా
౧౭ ఘటకత్వమాత్ర ప్రతదేక నివేశనియతయా వహ్నిసాధ్యక న్యాయాన్తర తస్య యత్కించ ధర్మిక వహ్నిసాధ్యకానుమిత్యనాత్మనా నతిరిక్తత్వో
ద్ధజనకస్య నవహ్నిమాని త్యుదాహరణైకదేశస్యావారణేయైక ధర్మావచ్ఛిన్న పక్షకత్వేన నివేశనం వస్తుతో అను మిత్యనాత్మనాతిరిక్త విషయకత్వం ప్రకృతప
క్షప్రకృత సాధ్యవైశిష్ట్యావగాహిత్వే సతి తాదృశవైశిష్ట్య విషయతాలక్షణం విషయితాశూన్యత్వ రూపమనుమితి ముఖం తద్భావ్యాప్తి నివేశనే యంత
త్రప్రకృత పక్షాదినివేశ వ్యావృత్తి రప్రదర్శనీయా క్వచిద్వ్యాప్తి స్థలాంతరానుసరణేన యత్తు పక్ష విశేషమనంతర్భావ్య నతిప్రసక్తస్య న్యాయ త్వస్య దుర్నివచనతయా
పక్షప్రవేశనమితి తదసత్ తథాసతి హేతుమనంతర్భావ్యాపి తస్య దుర్వచత్వేన యోయోదృశ హేతుకేత్యనాభివక్తవ్యము చితత్వాత్ యదివన్న్యాయపదోపాదానా
ద్వి నాదేవ ... తు విశేష నియంత్రితన్యాయలాభ ఇతి నతదభిహిత మిత్యన్యత్రైతదా పక్షప్రవేశన్యాయశ్చ కత్వేటి న్యాయపదాదేవ పక్ష విశేష నియంత్రితన్యా
యలాభ ఇతి యాదృశ పక్షకత్వాభిధానస్యానుపయుక్తత్వేతి హేతోర్వారణే యోతి అనతిరిక్త విషయకత్వం పక్షతావచ్ఛేదక విశిష్ట సాధ్యతావచ్ఛేదకవి
శిష్టవైశిష్ట్య విషయకత్వం ... ర్త్యులక్షణం విషయతాశూన్యత్వం నతు ప్రకృతానుమిత్య విషయా విషయత్వం ప్రయమప్రదూషణే యతోత్ తాదృశ లక్షణా విషయతావి
త్వం చ తాదృశవిషయతాశాలి నిష్ఠయతావచ్ఛిన్న నివత్వసంశయ నివర్తకతావచ్ఛేదకత్వరూపం నివర్తకత్వతే ఏవంచ ఉక్తహేత్వయవజన్య బోధనిశ్చయానుమిత్య
విషయవహ్ని నిష్ఠ ధూమజన్య నజన్యత్వస్య విషయకత్వే పితాదృశవిషయతావిలక్షణా విషయతాశూన్యత్వ మక్షతమేవ ఇత్యతిప్రసక్తిరితి భావః నిగమనవాక్య
౧౭

గోచరత్వే ఇతి నిగమనజన్యబోధస్యాపి పక్షతావచ్ఛేదకవిశిష్టసాధ్యకావచ్ఛేదకవిశిష్టవైశిష్ట్యావగాహిత్వేనానుమానవిషయకతయా అతివ్యాప్తిప్రసక్తేరితి భా
వః నిగమనేతత్సాధ్యస్థితిమానిత్యాదివాక్యస్యస్థానే సాక్షాదిత్యత్రావయవాంతరబహిర్భావేనైతదర్థః నశ్యాయత ఇతి తథా చ తజ్జన్యబోధస్యానుమా
నవిషయకత్వమితి భావః స్వజన్యతాభంగాయ యాకాంక్షాపూరణీయపక్షతావచ్ఛేదకవిశిష్టసాధ్యవత్తాబోధనే తత్సాధ్యశవహ్నిమానితి జిజ్ఞాసాం సవర్త
తే వహ్నిమానిత్యాద్యభిధానేన తాదృశాకాంక్షాయా అపూరణాత్ తేషాం అయుతేరిత్యస్యానుభవసిద్ధత్వాదితి భావః అనుషంగాదితి నిగమనస్య ముఖ్యాపత్త్యైనావసంధా సాధ్యసా
నోపనయాదిత్యర్థః తథా చ తదంతర్భావేన నిగమనావయవత్వం పక్షవత్త్వం [illegible] అనుమానవిషయకబోధజనకన్యాయావయవత్వమిదాయతాం త్ర
శపమూండాయేతి ప్రసక్తేరితి భావః నిగమనేచనపరామర్శహేతుకేతి యథాశ్రుతాత్రమమూలత్వేల గ్రంథస్య సత్వం తదేవ విరహయన్ నిగమనేనాతివ్యాప్తిరిత్యర్థ
పరత్వం ప్రతీయతేతత్పునర్ఘటతే సత్యం తస్యావయవత్వాభావకత్వాత్ తస్య నిగమనసాధారణ్యాత్ యథాశ్రుతస్యాపి సత్వం తాదృశస్య ప్రతిజ్ఞాయామి
వ తత్రాపి పక్షతత్త్వాత్ అనతిరిక్తవిషయకత్వవిశేషణేనైవ తద్వారణే చ త్వనతిరిక్తవిషయకత్వవిశేషణస్య నిగమనాతివ్యాప్తివారకతాపరత్వేన తాదృశోక్తం
థమత్రైవ వ్యాఖ్యాతుం భూమికా రచయతి ఇత్థమేవ చేతి అనుమానానతిరిక్తేతి తథా చ న్యాయావయవత్వపక్షవత్ పరామర్శప్రయోజకశాబ్దజ్ఞానజ
నకత్వస్యైవ అనుమానానతిరిక్తవిషయకజ్ఞానజనకత్వం నాస్తి తత్పక్షవసితార్థః అబాధితత్వాదిపర[illegible]యా ఇదిత్యత ఏవ నాపి నివారణే నిగమ
నజన్యబోధే తద్వ్యాఖ్యానార్థం లక్షణేచేదయోన యుక్త ఇతి మూలారంభం తద్విషయకతయా అతిరిక్తవిషయకత్వం న విచారసహం ఏవం చ వ్యుత్పత్తిలాభార్థస్యాతి
రిక్తస్య విషయతయా తథా తాత్పర్యప్రతిపాదనే నమానత్వేనాత్వతః పూర్వ ఇతి [illegible] భావః అబాధితత్వాదిబోధోపయిక్తత్యర్థః విశిష్టహేతుసంబంధస్య

౧౧౫॥అవ॥ వ్యాప్తిపక్షధర్మతావిశిష్టహేతుజ్ఞానజన్యజ్ఞప్త్యవ్యాబాధ తత్ర తద్వ్యాప్యతయా తద్దృష్టాన్తావయికత్వంబాధ్యం మిశ్రమతముపన్యస్యేత్యుత్తత్వాత్ పృథివీ

యితరేభ్యో భిద్యత ఇత్యస్య సమస్తం ఇతరపదం పృథివీతరపరం ఇతరాదిపదసంబంధికార్థబోధకపదానాం సముదాయవ్యాప్యత్వదోపన్యాసవత్ త్రయో ఘటాదితరత్వ

౧౮ దినానిరూఢలక్షణో అతో వాదివాక్యేనావయవికలక్షణో విరహోపినష్టః ప్రతిజ్ఞాదౌ సర్వత్ర ఏకేనైవపదేన సాధ్యాన్ని నిర్దేశ ఇతి నియమః తేనాత్రేయన్న పృథివీ

తరేభ్యో భిద్యత ఇత్యుదాహరణప్రయోగాయాం నావిరోధః విశేష్యవాచకం పృథివీతిపదాంతరం పూరణీయం యథా శృతపదం సమస్తమిత్యేవ ఉదాహరణాన

రణో యోతి తజ్జనబోధిపి పక్షసాధ్యాశ్రయతావత్ కతత్వం బంధరూపేణ మితీవిషయసకలపదార్థభానే నా న్యూనవిషయకత్వం తావదిత్యభిమానః తత్

అనతిరిక్తేతి అన్యూనవిషయకత్వం హి ప్రకృతానుమితివిషయతావ్యాపకవిషయతాకత్వం సర్వస్యాత్వాలభ్యవానయం కాలపరిమాణావాన్ సర్వస్యాదిత్యత్ర

హేత్వయవేతి వ్యాప్తేః నాపి పక్షతావచ్ఛేదకవిశిష్టపక్షవిషయకత్వం ... హేతుత్వం ప్రమేయం వాచ్యత్వవత్ ప్రమేయం వాదిత్యాదౌ హేత్వంశే అతివ్యాప్తేః

రితి పక్షతావచ్ఛేదకవిశిష్టే [illegible] కృతావచ్ఛేదకవిశిష్టవైశిష్ట్యావగాహిత్వం తదాభావత్వం తథా నసోపైత్యాదాహరణే అతివ్యాప్తిరితి ఆశయేన దూషయతి తత్రేత్యమితి

మిపృథివీపదస్య విశేష్యపరత్వం ఇతరపదస్య పృథివీతరపరత్వం అవగత్య తాదృశోదాహరణే తత్ పృథివీత్వవిశిష్టే సాధ్యవత్త్వం ప్రత్యేతీతి తత్రాతివ్యాప్తిప్రసక్తి

రిత్యతఉపహేతాత్వాత్ కృత్యమేనేతి తాదృశేతి అన్యూనవిషయకేత్యర్థః అతిప్రసక్తత్వాత్ తథానాయమిత్యాకారకసాధ్యవత్తాప్రత్యక్షమవిషయసర్వ

నామపదఘటితోపనయోతివ్యాప్తేః తద్వత్ తాత్పర్యగ్రహసమూహాయోపి నాతివ్యాప్తిప్రసక్తిరిత్యాహ న చ తావతాపీతి ఉదాహరణస్య ఉదాహరణాత్పూర్వ
వృత్తికరణాత్ యస్మాత్ ఇత్యాదేః యస్మాదిత్యాదిభాగార్థస్య అన్వయాత్ పృథక్ పృథక్ తదితరేభ్యో భిద్యత ఇత్యస్య తాత్పర్యబోధే అప్రవేశాత్ తథా నాసన్నవిష
బోధజనక యకత్వమేకదేశస్యైవ న తు యస్మాదిత్యాదిఘటితసముదాయస్యేతి ఏకదేశస్య తు నాద్యయావయవతావచ్ఛేదకానాతిప్రసంగః కాలాన్యయాంతర్గతస్యైకదేశసాధా
రణస్య నివేశే నాతిరిక్తవిషయకత్వనివేశేపి తాదృశోదాహరణైకదేశే ఏవాతివ్యాప్తిరితి భావః తాత్పర్యభ్రమేణ యస్మాదిత్యాదికమంతర్భావ్య యన్నిర్ణాప్య
థివీ యితరేభ్యో భిద్యత ఇత్యన్వయబోధః సంభవతీతి నాశంకనీయం జలం న తథా వృత్తిగంధవదిత్యాదితో జలభిన్నం ద్రవ్యం గంధవదిత్యాద్యన్వయబోధస్యాను
భవవిరుద్ధతయా ఉక్తశాస్త్రస్య తావచ్ఛేదకబోధనిర్వాహస్య తాదృశయదిత్యాదేః భిన్నపృథివ్యాదిత్యాకారకం యదర్థవిశేష్యకం బోధం వి
నా సంభవతి అయం న వదతి పురుష ఇత్యత్ర ఇదం పదార్థో వక్తా పురుషాదేర్భేదబోధస్యానుభవవిరుద్ధతయా అభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వే
నాన్వితార్థభానస్యపవతి నైత్రయిదాయమిత్యాదితః పాకకర్తృత్వాద్యాదిసాదృశ్యబోధస్యానుభవేన ఇతరవిశేషణావిశేషణతయా తద్భానస్యైవావశ్య
కత్వస్తాత్ అత్ర కేచిత్ అసన్నవిషయకత్వం పక్షతావచ్ఛేదకవిశిష్టవిషయకత్వే సతి సాధ్యతావచ్ఛేదకవిశిష్టవిషయకత్వమేవ న తు పక్షతావచ్ఛేదకవిశి
ష్టసాధ్యతావచ్ఛేదకవిశిష్టవైశిష్ట్యావగాహిత్వం ఏవం చ దర్శితవృత్తిరేకోదాహరణజన్యబోధస్యాపి తాదృశాసన్నవిషయకత్వసత్త్వాదతివ్యాప్తిః

౧౫॥ అవ॥ ప్రసక్త్యేతేనైవం సాధ్యతావచ్ఛేదక విశిష్టసాధ్యఘటిత వాక్యార్థ బోధకత్వం ఉదాహరణైకదేశస్యైవేతి తత్ప్రతిజ్ఞాదిభాగఘటిత సముదాయస్య
అవయవత్వ విశేషణం వ్యర్థమేవ తదేవ నాతివ్యాప్తి శంకేతి వాచ్యం వాక్యార్థత్వే యద్విషయక మహావాక్యార్థ జనకత్వాం సముదాయస్యైవేతి సముదాయాతి
౧౯ వ్యాప్తిప్రసంజనాత్ నహి తాదృశ మూలంబ్రనభోధజనకత్వమేకదేశే వక్తుం శక్యతే అపితు సముదాయ ఏవ తాదృశాన్యూనవిషయకత్వఘటిత ధర్మోపస్థాపక
నిరూపితజనకతావచ్ఛేదకత్వం తదనవచ్ఛేదకాత్ అథ వాక్యాయాం తర్కతత్వమేవ వక్తుం తాదృశ అతఏవ మితానిర్ణయంఘటిత వచనస్య న ప్రసక్తకల్ప్యత్వే సతి సత్వాదిత శ్రీ
త్వేతాదాహరణస్య యది ప్రతిజ్ఞారూప శబ్ద ఏవ తద్బోధోపపాదయతే తదాతత్రాతివ్యాప్తి వారణ తదర్థతాదిత వ్యాపకాదిజ్ఞానపదవ్యావృత్తి
దానసంగతిః తదదానే తత్రాతివ్యాప్తి ప్రసక్తత్వవిషయ విధయాన్యావనో ప్రత్యక్షజనకత్వాత్ తద్దృష్టాంతరూప శబ్దస్యేతి ప్రమేయనిష్ఠేహేతుత్వం ప్రమేయం
ప్రత్యక్షమేయం దీప్తత్రహేతుర్ద్వయ వేలి వ్యాప్త్యైః అన్యూనవిషయకత్వమనుభానే వర్తిత పక్షతేతి పక్షతావచ్ఛేదక విశిష్టవిషయకత్వం అన్యూనవిషయకత్వం ఏవంవ
త్రాదృశోదాహరణైకదేశాతివ్యాప్తివారణ సాధ్యతావచ్ఛేదక సంబంధేన సాధ్యతావచ్ఛేదకమాత్రవిశిష్టసాధ్యప్రకారకత్వార్థక మనతిరిక్తవిషయ
కేతి తజ్జన్యబోధస్య సాధ్యతావచ్ఛేదక సంబంధేన సాధ్యప్రకారకత్వాత్ మాత్రపదార్థాభావాత్ నైవమనవ్యాపకః తజ్జన్యబోధే విశిష్టహేతుస
ంబన్ధి కల్పసాధ్యాంశే భానేన సాధ్యతావచ్ఛేదకావన్న సాధ్యప్రకారకత్వాత్ ఏవం వహ్నివ్యాప్యధూమవాన్ పర్వత ఇత్యాద్యుపనయజన్యబోధవ్యావృత్తి

కేటేతాధికరణే సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న ప్రకారకత్వేపి సాధ్యాంశే వ్యాపకతాంశే సర్వథికత్వాభావేన తత్రాపి నాతిప్రసంగః నచైవమపి యన్నిష్ఠ ఇతి తరాంగవదితాత్రా
ద్యుదాహరణైకదేశే అతిప్రసంగస్తజ్జనకబోధే ఉక్తసాధ్యతావచ్ఛేదక విశిష్టపక్షవిషయకత్వస్య కుత్ర సాధ్యతావచ్ఛేదక విశిష్టసాధ్యప్రకారకత్వస్య చ సత్త్వాదితి వాచ్యం
పక్షతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న విశేష్యకత్వావచ్ఛేదేన తాదృశసాధ్యప్రకారకత్వస్య ఘటద్వయనిష్ఠప్రత్యక్షం ఘటత్వవత్ తాదృశబోధోదాహరణం భాగజనకబోధస్యైత రఘుదాంశే నిర్ధర్మి
తావచ్ఛేదకతయా తాదృశసాధ్యప్రకారకత్వవిరహాత్ సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధనివేశనం సయత్రకా అకసంబంధేన కాలపరిమాణాప్యుందత్వే తేః సాధ్యతాసమ
కాయేన తస్యైవ హేతుతా తత్రతద్వ్యాపనయోంయ వ్యాపకత్వాతిరిక్తభాగే వారణీయః పిష్టాధయిష్యయాంచ న్యాయప్రయోగానాం భ్యపేయతే ఇతి ధూయత్ర సాధ్య
తావచ్ఛేదకసంబంధేనైవ సాధ్యస్య హేతుతా తత్రతద్వ్యాపనయోంయ తాదృశభాగే అతిప్రసంగ ఇత్యస్యానవకాశః నచైవమపి నమయ తత్సాధిత్యతిరిక్తాంశే అతి
వ్యాప్తి దుర్వారైవేతి వాచ్యం తత్సాదిత్యంశార్థమనంతభాగవత్త్వపహితయోః పక్షస్త్ర(సాధ్య)దావ్యవకపదయోరన్వయబోధజనకత్వాదితి రితాత్ర ఉక్తస్థలేపి వ్యా
ప్త్యత్రి దానం పంచమయా తిఅయోపదానసుషంగపక్షేనిగమనే అనతిరిక్తవిషయకత్వ వ్యాప్త్యత్రిరనుషంగస్థలే ఇత్యాశంకతే యదివేతి అయమాశితాదినా
ఇదమియమిత్యాదిపరిగ్రహః వాక్యైకవాక్యతయోః ఉపనయనిగమనవాక్యయోరేకవాక్యతయేత్యర్థః విశిష్టలాభాత్ పక్షతావచ్ఛేదకవిశిష్టసాధ్య
వత్తాలాభాత్ విశిష్యాకాంక్షానివృత్తేః నవపక్షవాచకపదానుషంగే తత్సాధిత్యతిరిక్తేత్యాదినిగమనవిరోధః అనుయోగ్యత్రిత నత్యర్థశాబ్దబోధస్య వృత్తస్య
తస్య

೧೫॥ಅ೪॥ ತಯೋಂತರ್ನ್ಯಾತ್ರಸ್ಯ ಬೋಧಕತ್ವೇನ ವಾಕ್ಯತಾತ್ಪರ್ಯಾಭಾವಾದಿತಿ ವಾಚ್ಯಂ । ತತ್ರ ತತ್ತತ್ಪ್ರಕಾರಕನಿಗಮನಾನಧ್ಯವಸಾಯ ಯತ್ಕಿಂಚಿದ್ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಿಷಯಕತ್ವಾನವಚ್ಛೇದಕ(ಅನುಮಾನವಿಷಯ

೨೦ ಕಬೋಧಜನಕತ್ವಂ ತಜ್ಜನಕಜ್ಞಾನವಿಷಯತ್ವಂ ವಾ ನ್ಯಾಯಾವಯವತ್ವವಿಶಿಷ್ಟಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತ್ವಾದಿಜನಕಬೋಧಜನಕತಾಯಾ ಹೇತ್ವಾದಾವತಿಪ್ರಸಕ್ತಂ ತಥಾಹಿ ಪ್ರ

ಕೃತಪಕ್ಷೇ ಪ್ರಕೃತಸಾಧ್ಯವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಾವಗಾಹಿತ್ವರೂಪಾನುಮಾನವಿಷಯಕತ್ವವಹ್ನಿಜ್ಞಾನನಿರೂಪಿತಜನಕತಾವಚ್ಛೇದಕಯತ್ವಂ ನಿದ್ದಿಷ್ಟವಿಷಯತಾ ವಚ್ಛಿನ್ನಾಗಮನಮುದಾಯ

ತ್ವನವಚ್ಛೇದಾಯಂ ದೋಷಯಿತವ್ಯಲಾಂತರವ್ಯಾವೃತ್ತಿಮಹಿಮ್ನಾ ತದಿತ್ಯಾದಿಭಾನೇ ಜ್ಞಾನೇ ಸಂಭವಾತ್ ಅಧಿಕರಣತ್ವರೂಪಸಮಾನವಿಧಿಮೂರ್ತವಚ್ಛಿನ್ನವಿಶೇಷರೂಪಾನವಚ್ಛಿನ್ನ

ತಿ ವಾಸಂಧ್ರುವತ್ವಭಾನಾತ್ ಸಾಧ್ಯವತ್ತ್ವವಿಷಯಕತಾವತ್ ಅಪಿ ಯಸ್ಯ ವಾರಣೀಯತ ದಿತಿ ಯೋಜನಾ ಪಕ್ಷೇ ಸಾಧ್ಯವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಾವಗಾಹಿತ್ವಮನುಮಾನ ವಿಷಯಕತ್ವಂ ನ ತು ಜ್ಞಾನಕ

ಮಿತಿಸಮುದಾಯೇ ಪ್ರಸಂಗಇತಿ ಪರ್ಯವಸಾನ್ನಂ ತಾದೃಶಜನಕತಾವಚ್ಛೇದಕಸಮುದಾಯತ್ವಂ ಬಿದ್ದ ಜ್ಞಾನವಿಷಯತಾನಿರೂಪಕ ಸಮುದಾಯತ್ವಂ ವಿಶೇಷಣ ಯತ್ವಾತ್

ನಸಂತಾದೃಶಸಮುದಾಯತ್ವಂ ತಾದೃಶವರ್ಣತ್ವವ್ಯಾಪ್ತಿ ಸಮುದಾಯತ್ವಂ ತಾದೃಶ ಸಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವೃತ್ತಿ ಸಮುದಾಯ ತ್ವತದಿತರ ಸಮುದಾಯೋತ್ತಿ ಪಕ್ಷತಾವಚ್ಛೇದಕತ್ವೈ

ಶಿಷ್ಟ್ಯಂ ತರ್ಭಾವಃ ಇತ್ಯಭಿಪ್ರಾಯೇಣಾಹ ಪ್ರಮೇಯಾದಾವ್ಯಾಪ್ಯತ್ವಾನಯಂ ಪ್ರಮೇಯಃ ಪ್ರಮೇಯಾದಿತಿ [illegible]ಕ್ಷ್ಮ ಮಾನಹೇತುವಾರಣೀಯ ಪಕ್ಷತಾವಚ್ಛೇದಕವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಾಂತರ್ಭಾವ ಅವಚ್ಛೇದಕ

ಇತಿ ತದಂತರ್ಭಾವಾಭಿಪ್ರಾಯೇಣ ಸ್ಥಲಾಂತರವ್ಯಾವೃತ್ತಿಮಾಹ ಯತ್ರನೇತಿ ಪಕ್ಷಸಬಲತಾ ದೃಷ್ಟಾಂತ್ಯ ಪಕ್ಷತಾವಚ್ಛೇದಕಪ್ರಕಾರೇಣ ದೃಷ್ಟಾಂತ ತಯೋರುಪನ್ಯಾಸಃ ತತ್ರೋದಾಹರಣ

ಸ್ಯಸಾಧ್ಯಸ್ಯ ವಾತಾದೃಶ್ಯಾಪ್ಯಸಾಧ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕಪ್ರಕಾರೇಣಾಹೇತು ತಯೋರುಪನ್ಯಾಸಸ್ಯ ತತ್ರೋಪನಯಸ್ಯ ವಾರಣೀಯತ ದಿತ್ಯರ್ಥಃ ರೂಪಾಂತರೇಣ ಪಕ್ಷಸಾಧ್ಯಯೋ ದೃಷ್ಟಾಂ

తద్ధేతుమత్త్వేనాయం దర్శిత అనుమానవిషయకత్వసంభవ ఇతి తాదృశ్యాప్యనైకాంతికత్వానుపపత్తేః సాధ్యనిశ్చయదశాయామేవ తాదృశదృష్టాంతత్వే హేతుత్వాసంభవ ఇతి నిశ్చయద

శాయాం సంశయాభావాన్న్యాయప్రయోగ ఏవ న సంభవతీత్యత ఆహ తాదృశపక్షధర్మతావిషయమితి జల్పస్థలే సంశయస్యావశ్యకత్వేపి వాదస్థలే న తథా సంశయ ఇత్యభిప్రాయః అపి

తార్కికాణామనుమితినివారణాయ న్యాయప్రయోగసంభవాదితి భావః నను విషయీభూయ పక్షయోర్న్యాయప్రయోగోపపత్తిమవశ్యం వక్తవ్యం తథాచ ఏకదేశయోః దృశసంబంధేన ప్రత్యక్షత్వాత్

న్వయస్తు సంబంధేన వహ్నిసాధ్యకహేతుమత్పక్షకవహ్నిహేతుకన్యాయాంతర్గతహేత్వవయవే తద్వ్యాప్తిధూమవ్యాప్త్యైతి విషయీభూయ న్యాయప్రయోగోపపత్తికర్తృత్వ

ఇత్యత్ర కృత్వా వ్యాప్త్యాదిపర్యసంగ్రహ ఇత్యప్యత్ర స్థలాంతరమనుసరతీయత్రైతి పర్వతత్వం ఏవామాధికరణస్యైన యత్ర సాధ్యవిశిష్టరుష్టైశ్చా తా తత్రైతత్పర్వతత్వేనాపి దృష్టాంతత్వ

త్వాన సంభవతి ఏతత్పూర్వతత్వేన సాధ్యవత్వనిశ్చయస్యాపి తాదృశాయామితి విరోధితావిరహాత్ అత ఏవ పర్వతత్వావచ్ఛేదేనేతి తత్రోదాహరణస్యాపి యద్యపి పర్వతత్వావచ్ఛేదేన

సాధ్యవత్తామనుమితౌ పర్వతత్వావచ్ఛిన్నవహ్న్యంశే భానాత్ తాదృశదృష్టాంతఘటితోదాహరణజన్యబోధేన తదభానాదనుమిత్యనుమానవి

షయకత్వమేవ తథాపి పక్షతావచ్ఛేదకవిశిష్టసాధ్యతావచ్ఛేదకవిశిష్టవైశిష్ట్యావగాహిత్వ [illegible] రూపేణ వాద్యం అనుమానవిషయకత్వ

మవ్యాహతమేవేతి భావః యద్యపి పక్షతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవిశేష్యకసాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవైశిష్ట్యావగాహి తద్విశిష్టజనకతాని రూపి తజ్జనకతావచ్ఛేదక

విషయతానివేశే ఉదాహరణైకదేశ ఏవ తాదృశవిషయతానైత్యేపసముదాయ ఇతి న్యాయావయవత్వనివేశో నాతివ్యాప్త్యవకాశః తథాపి ప్రతిజ్ఞామాత్రఘటకత్వ

౧౫॥ అవ॥

గతన్యాయావయవత్వం ప్రకృతలక్షణే ప్రవిష్టం తేనైవ యథా అయం పర్వత ఇత్యుదాహరణోక్తదేశే పి తాదృశయః అవచ్ఛేదకావచ్ఛేదేన సాధ్యసాధనన్యాయ నివిష్ట

ప్రతిజ్ఞాలక్షణే అవచ్ఛేదకావచ్ఛేదేన సాధ్యవైశిష్ట్యావగాహిత్వరూపానుప్రవేశ విషయకత్వనివేశనే నైతదవ్యాప్తి సంగతిరిత్యుపరితోపి గౌరవాత్ప్రవృత్తాతరమాహ

సత్యంతస్య వేతి వాచ్యం తల్లక్షణఘటకన్యాయావయవత్వశరీరే ఉభయఘటిత భాగద్వయాఘటితత్వం ననివేశనీయం అనతిరిక్తవిషయకత్వనివేశనే నైవతా

దృశభాగద్వయఘటితసముదాయాతిప్రసంగవారణే తేన పర్వతో వహ్నిమాన్ శాబ్దబోధజనకతయోజనకత్వమంత్ర జనకజ్ఞానవిషయత్వమేవ వాచ్యం ఏవం

సతాదృశభాగద్వయఘటితసముదాయవిషయకజ్ఞానమప్యేకదేశప్రతిజ్ఞాదివిషయకత్వేనతథావిధబోధజనకమితి సముదాయాతిప్రసంగ ఇతి [illegible]

వ్యం తాదృశబోధజనకతావచ్ఛేదకీభూతయత్కించిదేకజ్ఞానవిషయతానిరూపకవర్ణాదిసముదాయత్వస్యైవ వివక్షణీయతాత్ తేనవతాదృశసముదాయత్వం

తాదృశవర్ణత్వవ్యాపకస్య సముదాయత్వం తాదృశం న ప్రతిజ్ఞాహేత్వాదివృత్తిసముదాయత్వమపీతి తత్సముదాయేతి ప్రసంగ ఏవేతి తాదృశభాగద్వయాఘటితత్వ

మావశ్యకమేవేతి వాచ్యం అనతిరిక్తవిషయకపదార్థన్యాయతాదృశయత్కించిదేకజ్ఞానవిషయతాశాలి వర్ణత్వసమనైయత్యమేవ [illegible] వేశ్య ప్రతిజ్ఞాహేత్వాదిసముదాయత్వస్యావా

రణీయతాత్ సమానార్థకప్రతిజ్ఞాద్వయాదివిషయకయత్కించిజ్జ్ఞానవిషయతాశ్రయవర్ణసమనైయత్యస్య తాదృశప్రతిజ్ఞాద్వయాదిఘటితసముదాయత్వే

సత్త్వేపి న క్షతిః తదుభయోరపి ప్రతిజ్ఞాత్వవత్త్వాత్ ప్రతిజ్ఞైకదేశస్యాపి తాదృశబోధనిష్ఠవిషయతాసంబంధి ఇతి తాపవస్యా నిరూపితజనకతావచ్ఛేదకయత్కించిదేక

జ్ఞానవిషయతాశ్రయవర్ణాంశేపి ముదాయత్వమాదాయ ప్రతిజ్ఞాత్వప్రసంగ ఇత్యత ఆహ ప్రతిజ్ఞార్థఘటకత్వం ప్రతిజ్ఞామాత్రాఘటకత్వం వా నివేశనీయం అన్యూనానతిరిక్తవిషయకజ్ఞా
బ్దబుద్ధిత్వస్య కస్యచిత్స్వతానవచ్ఛేదకత్వేయం తదవచ్ఛిన్ననిరూపితజనకతానాత్మకాసంభవాత్ ఇక్ష్వంబాననుషంగ ప్రవేష్టవ్యం తత్స్వార్థవ్యాప్యమానతిభావే ప్రతిజ్ఞాత్వం తదాశ్రయ
వ్యాప్యత్వస్య సంభవేతి ~~[illegible]~~ అవయవాఘటితేతి అన్యూనానతిరిక్తవిషయకేతి వేశేన భూమాదావేర్థవాన్యవచ్ఛేదకత్వమాదాయ నివ్యాపిప్రతిజ్ఞార్థమాత్రవి
షయకబోధనిష్ఠద్యూవిశేషితే హేతుత్వవిషయకశాబ్దత్వావచ్ఛిన్నాకారాధూమాదిత్వాదిహేతువిషయకజ్ఞానవిషయతామాదాయంవయవాఘటకత్వాదృశహే
తావత వ్యాప్తివార్ణాయనతిరిక్తవిషయకబోధనిష్ఠప్రవిష్టతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నత్రిశేషస్య దృతావచ్ఛేదకవిశిష్టవైశిష్ట్యావగాహిత్వరూపానుప్రవేశవిషయకత్వావచ్ఛిన్న
స్వభావనిరూపితజనకతావచ్ఛేదకయత్కించిజ్జ్ఞానవిషయతానిరూపకవర్ణసముదాయత్వనివేశస్వావచ్ఛేదకతయాంతవయవాఘటకత్వనివేశనం నిష్ప్రయోజనమితివా
చ్యంతాదృశహేతువార్ణాయంవయవాఘటకత్వనావయవైకదేశమాత్రవిషయకజ్ఞానేనిష్ఠజనకతావ్యాప్యత్వవయవత్వస్య వ్యాప్యత్వవచ్ఛేదకయత్కించిద్ధర్మావ్యాపకవిష
యతాకజ్ఞానవృత్తిత్వరూపనిరూపితాఽన్యూనానతిరిక్తబోధజనకతా యాంవివక్షణే యథాయత్ అవయవత్వంవిభావ్యయం తత్తద్వత్వవిశేషణాన్యతేనప్రతి
జ్ఞాపమానాంశాంశాదోహనవాక్యజ్ఞానేన రుక్తప్రతిజ్ఞానయకాంశనాతాయాం తాదృశవిధాంవయతత్వపర్యాప్త్యైః వత్వతత్వ అవయవత్వఘటకవిశిష్టదళపరిత్యాగవత్వాన్నైవ
వ్యాప్యత్వసంశ్లేషతన్నితాదృశజనకతాపత్వం తన వైశప్రతిజ్ఞాఘటకత్వ[illegible]పరిత్యాగేసంభవే ~~[illegible]~~ లత్వపరిత్యా

జ్ఞా ౧ సత్రైంశత్ప్రశం తాదృశోదానోదాహృతౌ

మత్రే (మత్రె) ష్ప్యఖూ ధావచ్ఛామార్ధకత్వాదిత్యాదాదిత్యర్థః

నస్పక్షకృతా సపయుక్తత్వమిత్యైతల్లాభాయెుక్తేవేయే పాష్టుయశె త్వఖహితమిత్రే॥ నిత్యస్థుతిజ్ఞైకదేశ స్వాపిక ధనిత్రైతిజ్ఞాసరూసాం ధూకత్వం సంభవతి త్రైత్రకతె

శితివ్యాప్తివారణయారయసాఘుటకృష్ణనివెశ్శనమిత్యాహుః తదస్య త్రైతిజ్ఞాస్థతిపాద్వవిశిష్టార్థబోధకతాయాం యకదేశాసంభవెపితావన్మాత్రస్యతథాతిదభొ

౧౫॥అవే॥ ధ [illegible] కత్వాభావాత్ తథాత్వెసముదాయప్రయోగానుపపత్తె కః ఫలంబిత్రైయోగెకొనైయకన్నతత్సముదాయరుం తభాన్వస్యాయత్వాసంగారాత్ అప్రకృతార్థప

కవాక్యవాణయవావస్తవతథావిధత్వాత్మ్యసత్వాయత్వనెఅవశ్యంనివెశనీయతయావెకదెశమాత్రస్యతాదృశార్థపరకత్వాభావెనఅతప్రసంగానవకాశాదితెహొ

త్వంతస్యైతికథితాన్యానవిషయకత్వవ్యర్థనిరూపితటనకతానివెశనతత్వద్యానవిశిష్టార్థబొధజనకతావాదాయకదెశెతావదావతివ్యాప్తిర్నసంభవతి ప్రతిపాద్య

౨ తాదృశజనకతాత్వెయయత్కించిత్జ్ఞానమితివిషయస్యాస్యనః అనతిరిక్తావిషయాంయన్వతివృత్వత్వాత్ [illegible] మితివిషయతానిష్టభెదప్రతియొగితానవచ్ఛెద

కత్వెసతిఅనుమితివిషయాంతికత్వ [illegible] వృత్తియద్వివయత్వంతత్వమితియధాశ్రుతార్థస్యాక్షిప్తత్వియద్దవితియద్వపదస్యతపక్షతావచ్ఛిన్నపక్షకప్రకృత

సాధ్యతావచ్ఛెదకావచ్ఛిన్నవిధెయకయత్కించిదనుమిత్యవిషయవిషయకత్వంపర్యవసితం వహ్నిమాన్ఇత్యాదిప్రతిజ్ఞాత్వనిఖిలబొధానాంశితవెతితాదృశా

ను [illegible] తివిషయత్వసంఘనాంశ్యభావొవిశేష్యణీయః తథాచకెవలాఖిధెయతాశివహ్నిమత్పక్షకప్రతిజ్ఞాతరకత్వప్రసిద్ధెశ్చేవతథాపిఅప్రసిద్ధ్యంస్వ

కేకతర్కమఖిధెయత్వానిత్యపక్షకమెయత్వాదిహాధ్యకస్యైవెవి [illegible] మెవానుమితివిషయత్వైతల్లాభాయసర్వమిత్యుక్తం సవెణధెర్మ్యాదర్శనెహొనానంస

శె విశిష్టైవపత్రాంతరతిపయపదార్థతాత్పర్యాణావి [illegible] వానకపదాం తరాన్తమఖవాక్యాతసవపదస్యయోగసంభవాత్ పరం త్రువెరయమిత్యుక్తాఅ

౬. ... తవసూతత్రాసర్వాప్పితాతొ ... ఒరస్పిగానతవిరక్తావి ... ప్రతిపక్షాతు

ఽ కృతానుమితివిషయతావాదః

సుమితివిషయతాయాః కేవలాన్వయిత్వలాభాయ ఉభయాభిధేయమిత్యుక్తం (సర్వేభ్యో దర్శనేభ్యః) ఏవం చ తాదృశధర్మావచ్ఛిన్నాంశే అభిధేయసర్వార్థవిశేష్యకత్వం ఉభయపదసర్వశబ్దస్య

(ప్రథమవాదః) తద్ధర్మవ్యాపకవిధేయత్వాభ్యుపగమే సర్వత్వబోధకతావృత్తిత్వే ఉభయాభిధేయత్వవ్యాపకసర్వత్వలాభాన్నానుమితేః కతిపయవస్తుమాత్రవిషయకత్వశంకా ఇత్యభావః అతిరిక్తత్వప్రసిద్ధిః ప్ర

కృతానుమితివిషయతాతిరిక్తత్వప్రసిద్ధిః ప్రమేయత్వం పక్షనిష్ఠాభావప్రతియోగిత్వమితి సంశయసంభవేన తాదృశప్రతిజ్ఞాసంభవ ఇతి అత ఆహ ప్రకృతానుమితివిష

యకత్వమన్యథా నిర్వక్తుం ప్రకృతేతి స్వవిషయతావ్యాపకస్వవిషయతాకత్వమిత్యర్థః అనుమితివిషయతానిరూపకత్వస్య స్వవిషయత్వే తద్విషయతావ్యాపకత్వపర్య

వసితత్వాత్ స్వవిషయతానుమితివిషయతాతిరిక్తత్వస్య తద్విషయత్వే స్వవిషయతావ్యాపకత్వపర్యవసితత్వాదితి భావః యద్యపి సమూహాలంబనాత్మకపక్ష

వృత్తపక్షకవహ్నిత్వాదివిషయకానుమితివిషయతాయా విశ్వవృత్తిత్వయోః పర్వతో వహ్నిమానితి ప్రతిజ్ఞామాత్రజన్యబోధేన తాదృశానుమితివిషయతాసమ

నియతవిషయతాకః వాక్యాంతరసహితతజ్జన్యసమూహాలంబనబోధజనకత్వం ఇత్యభిధానే విశేషయమభిధాయకత్వం న తన్నాత్రపర్యాప్తం యత్త్వం

ప్రకృతానుమితిప్రకృతివిషయతాసమనైయత్యస్య వివక్షణేऽపి నసమనాన్వతివ్యాప్తిర్దుర్వారైవ తజ్జన్యబోధస్యాపి పర్వతో వహ్నిమానిత్యాకారకజ్ఞానజన్యత్వవ

హ్నిమాంశ్చైత్యాకారకసమూహాలంబనానుమితివిషయతాసమనియతవిషయతాకత్వాత్ తథా హి ప్రకృతపక్షకప్రకృతసాధ్యవ్యాప్యవత్తాపరామర్శత్వవ్

వచ్ఛిన్నజనకతానిరూపితజనకతావచ్ఛేదకవిషయతాత్వేన యద్విషయతాసమనైయత్యం తత్త్వస్య వివక్షితత్వాన్న దోషః నన్వేవమపి తత్ప్రకృష్టతరోపనయాత్

వ్యాప్తిః తజ్జన్యబోధస్యాపి విశిష్టవిషయకత్వేన తథావిధానుమితివిషయతాసమనియతవిషయతాకత్వాదిత్యతో విషయపదస్య ప్రకారపరత్వమాహ

ప్రమేయేణ సహ ఘాతదర్శనం నివర్తిత్వప్రవృత్తేతి తాదృశోపనయజన్యబోధే ప్రకారీభవతోఽభావత్వాదేస్తాదృశానుమితావప్రకారకత్వాన్న తత్ప్రకారతాయాస్సమ
౧౫॥ అవ॥ నైయత్యమితి నాతివ్యాప్తిరితి భావః। స్వక [illegible] వేతి సకలాభిధేయవత్త్విధర్మావచ్ఛేదకం త్రవ్యమితి చేల్లంజనా తాదృశానుమితావివ ఏతత్ప్రయోజ్యోపనయజన్యబోధే విశిష్టవైశిష్ట్యావగాహి
యత్వేన ప్రకారతయా తత్ప్రకారతాయాస్సమనైయత్యమక్షతమేవేతి భవత్యేవ వ్యాప్తిరితి భావః। నను విశేషణే సవ్యభిచారప్రకారతానాం సమనైయత్యం వివక్షణీయం అతో
౨౨ నాతివ్యాప్తిః ఉపనయజన్యబోధే అభావత్వాదేస్తాదృశప్రకారత్వ [illegible] దుక్తానుమితేస్తాదృశప్రకారతాయాస్తత్ప్రకారత్వాదిత్యతోఽనుమితావపి తేషాం తథావిధ
ప్రకారతాఘటనాయస్థలాంతరే అతివ్యాప్తిమాహ సకలాభిధేయేతి అభావత్వప్రతియోగిత్వాదీనాం స్వరూపతః పక్షతావచ్ఛేదకత్వాద్ధవతి తథాత్వమితి భావః త్వమితి వి
పర్యతకేటపి ప్రసిద్ధ్యర్థం విశిష్టపక్షబోధకత్వాతి ఉపనయస్థానం పదేన విశేష్యమాత్రపరామర్శే అస్యానవిషయకత్వం న సంభవతీతి భ్రమనిరాకరణాయ వ్యాప్త్యాదేరితి సాధన
సాధ్యప్రకారేణైవ తదధికరణం తథా భావః నవ్యధికరణ [illegible] నాపి తత్త్వసుమ తాత్పర్య తత్త్వస్య వాచ్యరూపతః ప్రకారకత్వ విరహేపి నాసంగతిః హేతురప్యత్ర ఇదం [illegible] సమవా
యేన తత్త్వమేవ వాచ్యం [illegible] తత్ప్రకారకత్వ [illegible] తావచ్ఛేదక [illegible] స్వరూపత ఉపనయజన్యబోధే భాసమానతత్ప్రకారతాసమనైయత్యానుపపత్తేః న చాపాదేన విష
యతాసమనైయత్యత్వం కాల అనుమితి విషయతాసమనియతవిషయతాకత్వం [illegible] వాచ్యం [illegible] ప్రతిజ్ఞా [illegible] తత్త్వా
యాంతర్గతే [illegible] తు జన్యబోధవిషయతాయా అనుమితినిరూపితవిషయతా తాత్పర్యభావాత్ అనుమితి విషయతా వ్యాప్య వ్యవిషయతా [illegible] త్వాభావాదేవ తా
దృశబోధవారణాసంభవేనాన్యూనవిషయకత్వాంశే [illegible] ఉపపత్తేః న హి సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నసాధ్యవిశిష్టప్రకృతపక్షతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవిషయతా [illegible] భూత

విషయతా అనుమితి నిరూపితా సమూహాలంబనానుమితి నిరూపితత్వమండాయతునాం తి ప్రసంగావకాశః ప్రకృత పరామర్శజన్యతావచ్ఛేదక విషయతాత్వ స్వవ
నివేశనీయతాత్ అన్యథా అసంభవాపాతాదితి ఉపనయవిశేషాతివ్యాప్త్యభావ్యాసంమో పలక్షణం పరం అస్యాన విషయకేత్యస్య నిరుక్తార్థకత్వేన ష్టస్య త్వాలక్ష్యతాన
యం శాలపరిమాణం వాక్యే స్వవస్త్ర దిత్యుత్రహేత్వవయవే వ్యాప్తిః తజ్జన్యబోధవిషయతాయా విశ్లేష్టతానుమితి విషయతావ్యాపకత్వాత్ ఏవం తా త్వశా
స్యాన విషయకత్వస్య సంబిజ్జన్యతానవచ్ఛేదకత్వేన తదవచ్ఛిన్న జన్యతా వివక్షణే సంభవేన ప్రతిజ్ఞాహేతుజన్యసమూహాలంబన బోధమాదాయ తన్నిష్ఠహేత్వర్థవిష
యకతావచ్ఛిన్న జన్యతా నిరూపిత జనకతాశ్రయ ధూమాదావ్ లోకతాన్యవ హ్నిమాన్ వహ్నిమాదిత్యాదౌ హేత్వవయవే తివ్యాప్తి దుర్వారా అతే స్యాత్ అనవచ్ఛిన్నవిష్య ప్రకారతాన్యా
పకతాందృశప్రకారతాకత్వ వివక్షయాంపి వారణే సంభవాదిత్యపి బోధ్యం ఏతద్దోషవారణాయ ప్రథమతో అనుమిత్యన్యూన విషయకత్వమన్యథానిర్వక్తితథాపి ప్రకృ ప్రతి
తేతి యత్పక్షతావచ్ఛేదక విశిష్టార్థకంత దను ప్రమేయాద్వ్యభిచారాత్ అయం ప్రమేయః ప్రమేయాదిత్యాదౌ హేత్వవయవే యత్వం బద్ధమాంవచ్ఛిన్నత్వాప
దానే ఘటోన్యత్వవత్త్వాపత్తేః ఘటోన్యతరస్మాత్ ఘటోన్యత్వత్వ ధర్మాం ఘటో ఘటోన్యత్వవాన్ ఇత్యాకారికాయాం సామానాధికరణ్యసంబంధేన ఘటోన్యత్వసాధ్యకప్రతి
జ్ఞాతద్ఘటత్వనయోంతర్గత రూప ఘటోన్యతరత్వావచ్ఛిన్నాంశే సామానాధికరణ్యసంబంధేన ఘటోన్యత్వ విశేషణతాపన్న ఘటోన్యత్వఘట తతాదృశ సం
బంధావచ్ఛిన్నహేతుతాకే విశిష్టాన్యతర రూపహేతుప్రతిపాదకే హేత్వవయవేతి వ్యాప్తిః ఘటత్వాదౌ సామానాధికరణ్య సంబంధేన రూపవతి వృత్తి వారవారకతయా ఘ
టోన్యతావచ్ఛేదక విశేషణం పృథక్ మిథోదేన విశేష్యఘటోన్యత్వసమానాధికరణ సత్వా సమానాధికరణ ఘటరూపాదౌ వ్యభిచారవారకతయా న విశిష్టతావచ్ఛేదకస్య

ప్ర॥ ద॥ అవ॥ కి — సాధ్యమిత్యుభయధియం సామానాధికరణ్యసంబంధస్య వృత్తినియామకతయా వ్యాపకతావఘటకత్వేపి నిష్ఠప్రవ్యాప్యవృత్తి ధర్మావచ్ఛిన్నత్వాన్నిరవయవం గగనం నిత్యం నిత్య
ద్రవ్యాప్యవృత్తి ధర్మావచ్ఛిన్నత్వాత్ వహ్నిమత్పర్వతాంవృత్తి ధర్మావచ్ఛిన్నత్వాదాలోకవాన్ పర్వతో వహ్నిమాన్ వహ్నిమత్పర్వతాంవృత్తి ధర్మావచ్ఛిన్నత్వాదిత్యాదావహేత్వవ॥
౨౪ యవేత వ్యాప్తివారణాయ పక్షతావచ్ఛేదకవైశిష్ట్యస్య నివేశనమావశ్యకం అఖండాభావఘటకతయా హేతుఘటక స్వవృత్త్యుపర్వతత్వాదీనాం అవ్యాప్త్యర్థం సాధ్యతావచ్ఛేదక
విశిష్టసాధ్యనివేశనప్రయోజనమాహ పంచమ్యర్థేతి హేతుత్వం ప్రమేయం వాచ్యత్వాత్ ప్రమేయం దిత్యాదౌ హేతుఘటనస్యఖండస్య విభక్త్యర్థహేతుత్వే ప్రమేయ
వ్యాప్త్యాత్మకప్రకృతర్థవైశిష్ట్యావగాహిత్వేపి ప్రకృతసాధ్యతావచ్ఛేదకవిశిష్టవైశిష్ట్యావగాహిత్వస్యాతివ్యాప్తిరితి తదర్థః పక్షతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవిశేష్యతానిరూపితసాధ్య
తావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నప్రకారతాకత్వమేవ పర్యవసితార్థః సంబంధవిశేషస్త్వేతత్ దత్తమేవ వేశ్యః ప్రయోజనవిరహాత్ అతః ... వ్యర్థం ప్రకృతత్వర్థస్య ఉద్దేశ్యసంబంధో నా
న్వయస్తస్య వృత్తినియామకతయా వ్యాపకతావఘటకత్వేపి నైతద్వ్యాప్యవృత్త్వసంగతేః ... ననుగ్రహం విషయత్వరూపపంచమ్యర్థే ... త్వేన ప్రకృత్యర్థహే
తుజ్ఞానస్యాన్వయః నతు పరంపరాసంబంధేన తాదృశవిషయత్వేన తదా జనస్య పక్షేలాక్షణా హేతుకస్థలే వ్యావృత్తిర్భావ్యా పక్షముఖ్యవిశేష్యకత్వపర్యంతానివేశా
త్ నతు తాదృశవిషయత్వతావచ్ఛిన్నపక్షకస్థలే హేతుజనస్య బోధస్య తాదృశవిశిష్టపక్షే ఇతరవైశిష్ట్యానవగాహిత్వాత్ తాదృశవిషయతావిలక్షణేతి సాధ్యతావచ్ఛేద
కావచ్ఛిన్నసంబంధావచ్ఛిన్న సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నప్రకారతానిరూపితపక్షతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవిషయతావిలక్షణేత్యర్థః ఏతల్లక్షణం స్వీయమతే భిన్నత్వం ప్రతిజ్ఞా
జన్యబోధీయసాధ్యవిషయతాయాస్త్వభిన్నత్వేనాసంభవాపాతాత్ తాదృశవిషయతాభిన్నముఖ్యవిశేష్యతాకత్వనివేశేనాసంభవేప్యనుక్షారేవిరిన గమనేతి వ్యాప్తితా

(అప్రకృతపరామర్శజన్యతావచ్ఛేదకవిషయతానిరూపితనిరవచ్ఛిన్నావచ్ఛేదకతాశ్రయధర్మనిష్ఠనిరవచ్ఛిన్నావచ్ఛేదకతాకవిషయతాశూన్యత్వనివేశేపితద్ఘటితమ్)

ద్వితీయదూ
షణదానే

దవస్థాయాత్ [illegible]న్యూనవిషయకత్వదశాయాం వైయర్థ్యాత్ ధూమో వహ్నిమానాలోకవాన్ పర్వతో వహ్నిమాన్ ధూమవానిత్యాకారకే హేతుత్వవ్యవజనకబోధీయహేతుత్వనిష్ఠప్రయుక్త్యాపి
శేషవతా రూపస్తాదృశవిషయతాభిన్నత్వాత్ [illegible]తాదృశవిశిష్టవిషయతానంతః పాతిత్వం ప్రకృతపరామర్శజన్యతావచ్ఛేదకత్వం వా తదపి నిరస్తం అకృస్థలే లిం
గే కాత్స్న్యేన హేతుత్వప్రకారతారూపా ఏవ తాదృశవిషయతాంతః పాతిత్వాత్ ప్రకృతపరామర్శజన్యతావచ్ఛేదకతావచ్ఛిన్నహేతుజనకబోధీయతద్విషయతాయా
అతథాత్వాత్ సంపత్తథావిధవిషయతావచ్ఛేదకకోటిప్రవిష్టధర్మావచ్ఛిన్నవిషయతాశూన్యత్వనివేశాన్న దోష ఇత్యపి సంభవత్ప్రమేయసామాన్యపక్షతావచ్ఛే
దక[illegible]ఘటకతాతత్రతాదృశవిషయతావచ్ఛేదకకోటిప్రవిష్టాప్రసిద్ధేః విలక్షణకోటిప్రవిష్టావచ్ఛేదకతానివేశేపి క్రమవ్యావృత్తధూమవానాలోకవాన్ పర్వతో వహ్ని
మాన్ ధూమవానిత్యాదిన్యాయేన తత్రతత్ర నిగమనాదావతివ్యాప్తిః తజ్జన్యబోధవిషయతావచ్ఛేదకధూమత్వాదేస్తాదృశవిషయతావచ్ఛేదకకోటిప్రవిష్టత్వనియమాత్
[illegible]తాదృశవిషయతాశాలినిశ్చయత్వావచ్ఛిన్ననివర్త్యసంశయనివర్తకతావచ్ఛేదకత్వమేవ తత్ నిగమనాదిజన్యబోధీయజ్ఞానజ్ఞానత్వాదివిషయతా
యాస్తాదృశనిశ్చయత్వావచ్ఛిన్ననివర్త్యజ్ఞానజ్ఞానత్వాదిసంశయప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకతయా తత్కారణం [illegible]హేతుత్వవ్యవజనకబోధనివర్త్యస్య హేతుత్వం
ధూమోయం నవేత్యాదిసంశయస్య ధూమాదిజ్ఞానజ్ఞానత్వఘటితపక్షతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నరక్షకసంభృతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నప్రకారకనిశ్చయనివర్త్యతయా తాదృ
శబోధవిషయతాయాం న తథావిధవిషయతావిలక్షణేతి అనుమానపదవ్యావృత్తిసంగతిః [illegible]ఏవ సంశయానాం బోధవిషయకతథావిధవిషయతా
శాలిసమూహాలంబననిశ్చయనివర్తనీయతయా తాదృశనిశ్చయనివర్త్యసంశయాప్రసిద్ధిరతస్తాదృశనిశ్చయత్వావచ్ఛిన్నేత్యుక్తం బాధికమవగాహమానేపి నిగమన

—ಶ್ರೀ ಗ ॥ ಅ ಮ ॥ ೭—

—೨೫

ಜನಕಬೋಧೇ ಸಾಧ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕಾವಚ್ಛಿನ್ನಸಾಧ್ಯವಿಶಿಷ್ಟಪಕ್ಷತಾವಚ್ಛೇದಕಾವಚ್ಛಿನ್ನಪಕ್ಷವಿಷಯಕತ್ವಸ್ಯಾಕ್ಷತತಯಾ ಧೂಮಜ್ಞಾನಜನ್ಯವಹ್ನ್ಯಾದಿಸಂಶಯಸ್ಯ ತಾದೃಶವಿಷಯತಾಶಾಲಿನಿಶ್ಚಯಾ
ನಿವರ್ತನೀಯತ್ವಾಪ್ರಸಕ್ತಿರಿತ್ಯಪಿ ಸಮಾಹಿತಂ । ಅವಚ್ಛಿನ್ನತ್ವಂ ನಾನ್ಯೂನವೃತ್ತಿತ್ವಂ ವ್ಯಾಪಕತ್ವಪರ್ಯವಸಿತಮಿತೋ ಜ್ಞಾನಜನ್ಯತ್ವಂ ಧೂಮೋಯಂ ನ ವೇತಿ ಸಂಶಯನಿರೂಪಿತಪ್ರತಿಬಂಧಕತಾ
ಶ್ರಯೋ ಧೂಮಜ್ಞಾನಜನ್ಯತ್ವ ತದತಿರಿಕ್ತಪ್ರತಿಜ್ಞಾಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಧೀವಿಷಯತಾಘಟಿತತದ್ಧರ್ಮಸ್ಯ ಸ್ವರೂಪಸಂಬಂಧರೂಪಾವಚ್ಛೇದಕತ್ವವಿರಹೇಪಿ ನಾನ್ಯೂನಪದವ್ಯಾವೃತ್ತ್ಯಸಂಗತಿಃ ಅವ್ಯಾಪ್ಯಮಾ
ನ್ಯಜ್ಞಾನಾಸ್ಕಂದಿತಸ್ಯ ನಿಗಮನಾದಿಜನಕಬೋಧಸ್ಯ ಸಂಶಯಾಪ್ರತಿಬಂಧಕತಯಾ ತಜ್ಜನಕತ್ವಮಾದಾಯೋತಿಪ್ರಸಂಗವಾರಣೇಯ ತಾದೃಶಸಂಶಯಾನಿವರ್ತಕತ್ವಮುಪೇಕ್ಷ್ಯ ತನ್ನಿವರ್ತಕತಾ
ವಚ್ಛೇದಕವಿಷಯತಾಶಾಲಿತ್ವೇನ ಬೋಧೋ ವಿಶೇಷಿತಃ ತಾವಚ್ಛೇದಕಾಶ್ಚ ನಿವೇಶೇ ತದನವಚ್ಛಿನ್ನಪಕ್ಷಾದಿವಿಷಯತಾಶಾಲಿನಿಶ್ಚಯಸಮುದಾಯಸ್ಯ ಕಮಪಿ ಸಂಶಯಂ ಪ್ರತ್ಯಪ್ರತಿಬಂಧಕತಯಾ
ತಾದೃಶನಿಶ್ಚಯತ್ವಾವಚ್ಛಿನ್ನನಿವರ್ತ್ಯಪ್ರಸಿದ್ಧಿರತಸ್ತನ್ನಿವೇಶ ಇತ್ಯಾಶಂಕ್ಯ ನಾನತಿರಿಕ್ತವಿಷಯಕತ್ವಘಟಕಸಾಧ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕಾವಚ್ಛಿನ್ನಸಾಧ್ಯವಿಶಿಷ್ಟಪಕ್ಷತಾವಚ್ಛೇದಕಾವಚ್ಛಿನ್ನವಿಷ
ಯತಾಯಾಂ ಸ್ವನಿಷ್ಠತ್ವನಿವೇಶೇನೈವ ನ್ಯೂನವಿಷಯಕ ದರ್ಶಿತ ಹೇತುಜನಕಬೋಧವಾರಣಂ ಸಂಭವೇ ಪೃಥಗನ್ಯೂನವಿಷಯಕತ್ವವಿಶೇಷಣಂ ಮನರ್ಥಕಮಿತ್ಯಪಿ ಸಮಾಹಿತಂ ತಾದೃಶವಿ
ಷಯತಾಯಾಂ ಸ್ವನಿಷ್ಠತ್ವವಿಶೇಷಣೇ ನಿಗಮನಾದಿಜನಕಬೋಧಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಜನ್ಯತ್ವವಿಶೇಷಿತಸಾಧ್ಯವಿಶಿಷ್ಟಪಕ್ಷವಿಷಯತಾಶಾಲಿತ್ವನಿಯಮಾತ್ ಸ್ವನಿಷ್ಠನಿರುಕ್ತವಿಷಯತಾಶಾಲಿನಿಶ್ಚಯತ್ವಾ
ಪಕಪ್ರತಿಬಂಧಕತಾಕಜ್ಞಾನಜನ್ಯತ್ವಾದಿಸಂಶಯಾನಪೇಕ್ಷ್ಯ ಯಾಂ ಪ್ರತಿಬಂಧಕತಯಾ ನಾತಿರಿಕ್ತವಿಷಯಕತ್ವಾಪತ್ತೇ ದುರ್ವಾರತ್ವಾತ್ ಸತ್ವಂತಸ್ಯ ನ್ಯಾಯಾವಯವತ್ವಮಕ್ಷತಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ನಿಗಮನಾವ
ಶಿಷ್ಟಾವಯವಕದಮನುಪಪನ್ನಮಿತಿ ಇತಿ ತದಾಶಂಕ್ಯ ಅನತಿರಿಕ್ತಪದಪ್ರಯೋಜನಮಿತಿ ಮತಮನುಸೃತ್ಯ ಕೇಚಿದನತಿರಿಕ್ತವಿಷಯಕತ್ವಂ ನಿವರ್ತಿತ್ಯಪ್ರಕೃತ ಇತಿ ಪ್ರಕೃತಹೇತುಕಾಯಾಂ ಪ್ರಕೃತ
ಸಾಧ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯುಪಯೋಗಿವ್ಯಾಪ್ತಿಸ್ತದವಿಷಯಕತ್ವಮಿತ್ಯರ್ಥಃ ಯದ್ರೂಪಾವಚ್ಛಿನ್ನವಿಶೇಷಿತಪ್ರಕೃತಹೇತುತಾವಚ್ಛೇದಕಾವಚ್ಛಿನ್ನಹೇತುವಿಶಿಷ್ಟಪ್ರಕೃತಪಕ್ಷತಾವಚ್ಛೇದಕಾವಚ್ಛಿನ್ನವಿಷಯನಿಶ್ಚಯ
ತ್ವಂ ಪ್ರಕೃತಸಾಧ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕಾವಚ್ಛಿನ್ನಸಾಧ್ಯಕಾನುಮಿತಿಜನಕತಾನತಿರಿಕ್ತವೃತ್ತಿ ತದ್ರೂಪಾವಚ್ಛಿನ್ನಾವಿಷಯಕತ್ವಮಿತಿ ತು ಪರ್ಯವಸಿತಂ ತಾದೃಶಂ ಚ ರೂಪಂ ತತ್ತದ್ಧೇತುತಾವಚ್ಛೇದಕಾವ

ಷ್ಟಿನ್ನ ಹೇತುವ್ಯಾಪಕಸಾಧ್ಯಸಾಮಾನಾಧಿಕರಣ್ಯತ್ವಂ ತತ್ರ ತಾದೃಶತಾವಚ್ಛೇದಕಾವಚ್ಛಿನ್ನಸಾಧ್ಯಾಭಾವವ್ಯಾಪಕಾಭಾವಪ್ರತಿಯೋಗಿತಾತ್ವಂ ವಾ ನ ಸಮನಸ್ಥಿತತ್ವಾದನ್ಯವ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಪಕ್ಷಧರ್ಮತಾವಿ
ಶಿಷ್ಟಹೇತುಪರತಯಾ ತಜ್ಜ್ಞಾನಬಲಾದನ್ಯತಾದೃಶರೂಪಾವಗಾಹಿ ವಿಷಯಕ ತಾತ್ಪರ್ಯವ್ಯಾಪ್ತಿಃ ಅನ್ವಯವ್ಯತಿರೇಕವ್ಯಾಪ್ತ್ಯಾ ವಿಶಿಷ್ಟೈಕತರನಿವೇಶೇ ಅನ್ವಯನಿವೃತ್ತಿರೇಕ ನಿವೇಶಾನಿವಮತೇ ಇತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿರಿತಿ
ನಿರುಕ್ತರೂಪಾವಚ್ಛಿನ್ನತ್ವೇನ ತ್ವಯೋರನುಗಮಃ ಯತ್ರ ತತ್ರ ತ್ವಯೋರ್ನಿವೇಶಾದನುಗಮಸಂಭವ ಇತಿ ವಿಭಾವನೀಯಂ ತದಾಭಾವೃತ್ತ್ಯಯಮೇವ ಬೋಧ್ಯನಿವೇಶನೀಯಂ ಏತಲ್ಲಾಭಾರ್ಥಂ ಹೇತೂನಾಂ
ತಮಿತಿಧ್ಯೇಯಂ ಯದ್ಯಪ್ಯುದಾಹರಣಾಜ್ಞಾನಬೋಧಸ್ಯ ನನಿರುಕ್ತರೂಪಾವಚ್ಛಿನ್ನವಿಷಯಕತ್ವಂ ತಥಾಪಿ ಸಿಷಾಧಯಿಷಾಧೀನನ್ಯಾಯಪ್ರಯೋಗಾನುಪಪತ್ತೇಃ ತತ್ರ ಪಕ್ಷತಾವಚ್ಛೇದಕವಿಶಿಷ್ಟೇ ಸಾಧ್ಯತಾವಚ್ಛೇದ
ಕವಿಶಿಷ್ಟವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಾವಗಾಹಿತ್ವರೂಪಾನುಮಾನವಿಷಯಕತ್ವೇ ವಿರಹಾದೇವ ನಾತಿಪ್ರಸಂಗಃ ಹೇತ್ವಂತಭಾವೇನ ಸತ್ವಂ ತಾಭಾವಾನ್ನಾತಿವ್ಯಾಪ್ತಿರಿತ್ಯಪಿ ಬೋಧ್ಯಂ ವಹ್ನಿವ್ಯಾಪ್ತಿವಿಶಿಷ್ಟಸ್ಯಾಲೋಕಸ್ಯ ಪರ್ವತತ್ವೇ
ವಚ್ಛಿನ್ನವಿಶೇಷಣಾತ್ತ್ವೇ ತದ್ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯೇಪಿ ಪರ್ವತೇ ತದ್ವೃತ್ತೇರರ್ಥತೋ ಲಾಭೇ ನಾರ್ಥತಃ ಸ್ವತ್ರ ಪ್ರಕೃತಪಕ್ಷೇ ಪ್ರಕೃತಸಾಧ್ಯಗಮಕತಾಲಾಭಾನ್ನಹೇತ್ವವಯವಾಭಿಧಾನಪ್ರಯೋಜಕಾಕಾಂಕ್ಷಾವಸರ ಇತ್ಯತಸ್ತ
ಧರ್ಮೇತಿ ತತಸ್ತ್ವಾಃ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯಾಃ ನನ್ವೇವಮಪಿ ಯತ್ರ ಪ್ರಕೃತಹೇತುಕಪ್ರಕೃತಸಾಧ್ಯಕವ್ಯಾಪ್ತಿರೇವಾಂತರ್ಭವತಿ ಪಕ್ಷಧರ್ಮೇ ತತ್ರ ತತ್ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯಾ ಅಸಂಗ್ರಹ ಇತ್ಯಾಶಂಕಾಂ ಪರಿಹರತಿ ಪರಿ
ತಿ ವಿಶಿಷ್ಟಪಕ್ಷೇತಿ ಪಕ್ಷತಾವಚ್ಛೇದಕವಿಶಿಷ್ಟ ಇತ್ಯರ್ಥಃ ತಾದೃಶವ್ಯಾಪ್ತೇತಿ ಪ್ರಕೃತಹೇತುಕಪ್ರಕೃತಸಾಧ್ಯನಿರೂಪಿತವ್ಯಾಪ್ತಿರಿತ್ಯರ್ಥಃ ಉದಾಹರಣೇತಿ ಯದ್ಯಪಿ ದರ್ಶಿತಸ್ಥಲೇ ವಿಶಿಷ್ಟಪಕ್ಷೋ
ಪಸಂಹಾರಕಾತ್ ಪ್ರಕೃತಹೇತೋರ್ವಿಶಿಷ್ಟಪಕ್ಷವೃತ್ತಿತ್ವಸ್ಯಾರ್ಥತಃ ಪ್ರತೀತ್ಯಾ ಉಪನಯಾದಿಪ್ರಯೋಜಕಾಕಾಂಕ್ಷಾಯಾ ಅನವಕಾಶಃ ತಥಾಪಿ ಧೂಮವಹ್ನಿಸ್ಥಲೇ ಧೂಮವತ್ವೇನ ಪರ್ವತನಿವೇಶೇನ
ಸ್ಯಾಃ ಸಂಭವ ಇತ್ಯುದಾಹರಣಂ ಮಾತ್ರೋಪಾದಾನಂ ಅನವಧಾರ್ಯಯಮಿತಿ ಅನ್ವಯವ್ಯಾಪ್ತಿವದ್ವ್ಯತಿರೇಕವ್ಯಾಪ್ತಿಶ್ಚೇತ್ಯರ್ಥಃ ವ್ಯಾಪ್ತಿದ್ವಯಸ್ಯ ಕ್ರಮೇಣಾಭಿಧಾತುಂ ಶಕ್ಯತಯಾ ಪ್ರಥಮೋಪನ್ಯ
ಸ್ತವ್ಯಾಪ್ತಿಪ್ರತಿಪತ್ತ್ಯವಸಮಿಹಿತನಿವಾರಣಾವ್ಯಾಪ್ತ್ಯಂತರಾಕಾಂಕ್ಷಾನುದಯಾದಿತಿ ಭಾವಃ ಏತೇನಾನ್ವಯವ್ಯತಿರೇಕ್ಯುದಾಹರಣೇ ಕಾಂಕ್ಷಾಘಟಿತ ಅನ್ವಯವ್ಯತಿರೇಕಿಹೇತುಲಕ್ಷಣೇ ನಂತರಮ
ಪರತಲ್ಲಕ್ಷಣಂ ಮಭಿಧಾಸ್ಯತೋ ಮಣಿಕೃತಃ ಪ್ರಥಮಲಕ್ಷಣೇ ನಿರ್ಭರ ಬೀಜಮಾವಿಷ್ಕೃತಂ ಅತ ಏವ ತೃತೀಯಾತಿಪ್ರಸಂಗಪೃಥಗಭಿಧಾನಂ ವಹ್ನ್ಯಾದಿಸಾಧ್ಯಕಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯಾಮುವ್ಯಾಪ್ತ್ಯಾಯ
ಕಾಂಕ್ಷಾವಿರಹಾತ್ಪೃಥಗಭಿಧಾನೇ ಅತಿಪ್ರಸಂಗಾತ್ ಹೇತುದ್ವಯಾದೇರಪ್ಯಭಿಧಾನಪ್ರಸಂಗಾತ್ ಅತ ಏವಾನಾಕಾಂಕ್ಷಿತಾನಭಿಧಾನಾದೇವ ಏಕದಾ ಏಕನ್ಯಾಯಪ್ರಯೋಗದಶಾಯಾಂ ೦೦೨

—శ్రీ॥గ॥అమ॥శ్రీ— యథోపవర్ణితలక్షణం మాస్తి పత్తియదిచేత్తి అత్ర సాంసంభవాసంభవమాం విష్ణుత్రుం కత్తిపయప్రతిజ్ఞాజనకబోధ ధర్మ్యయథోపవర్ణితానుపూర్వ్యానతిరిక్తవిషయకత్వం ధర్మ్య

వస్థాపయతి ప్రైత్ర ఇత్యాదినా అయంభావః తత్ర గోత్వసాధ్యకే పక్షే సాధ్యతావచ్ఛేదకగోత్వవిశిష్టప్రకారకజ్ఞానజనకత్వాసంభవాదాహంతాదాత్మ్యేన గౌరితి న సంభ

వతు గోసాధ్యకప్రతిజ్ఞాత్వావ్యాప్తేః తథాపి యదిసమవాయేన గోత్వసాధ్యత్వేపి తథా ప్రతిజ్ఞాసంప్రదాయోస్తు ముత్తాంతదాంత తాదృశతాదృశప్రతిజ్ఞాయాం దర్శితబోధజన

౨౬ కత్వాసంభవాత్ సాంపూర్ణ్యం తత్తదాకారప్రతిజ్ఞాయాస్తథాత్వాభిధానమసంగతమిత్యాశంకాయాం తత్పక్షే గోత్వాదిసాధ్యకత్వం నిరాకరోతి గోత్వాదిరూపసపక్షత్వేతితాం

దృశప్రతిజ్ఞావాక్యాదిత్యాదిః అత్రేతి శేషః అనుపపత్తేరితి ప్రతిజ్ఞాయాం సాధ్యతావచ్ఛేదకరూపసాధ్యకత్వనియమాత్ అన్యథా సుందరవహ్నిత్వావచ్ఛిన్నసాధ్యకస్థలేపి వహ్ని

మానిత్యాకారకప్రతిజ్ఞాప్రసంగాదితి భావః రూపవిషసమవాయేన రక్తత్వవిశిష్టదండాద్యవచ్ఛిన్నసాధ్యకరక్తదండిమానిత్యాదిప్రతిజ్ఞాయాం సమవాయేన రక్తత్వవిశిష్టసాధ్య

బోధకత్వాసంభవః తథాపి తత్ర సాధ్యతావచ్ఛేదకఘటకసకలపదార్థానామేవ విశేషణతానాం తాదృశప్రతిజ్ఞావాక్యాదుపస్థితేః ప్రదర్శితసాధ్యతావచ్ఛేదకవిశిష్టసాధ్య

విషయకమానసబోధేనాపి తత్ర విశిష్టసాధ్యసంశయప్రయోజకజిజ్ఞాసావిషయరూపసిద్ధిసంభవః ప్రకృతే తు విశేషణతానామపి గోత్వాదిఘటకపదార్థానాం నోపస్థితి

రితి విశేషః గోత్వాదేస్సాధ్యత్వే దోషాంతరమాహ పదార్థేతి జాత్యైః పదార్థతావచ్ఛేదకత్వే పదార్థాంతరాననుయుత్వేపి అసంభవప్రయోజకత్వేనాభిహితం ఇదమపి లక్షణం

ం అనన్వయితావచ్ఛేదకరూపేణోపస్థితత్వమపి తథాచోద్భూతం న సుపర్వతో వహ్నిమానిత్యాద్యాకారకప్రతిజ్ఞాన వహ్నిసాధ్యకా అపి తు అభేదేన వహ్నిమత్సాధ్యకైవ తథాచ తజ్జన్యబో

ధవిషయతాయాం అభేదేన వహ్నిమత్తాసాధ్యతానుమితివిషయతాశాలినవైలక్షణ్యమతోన తత్రావ్యాప్తిరితి ఇతరతదితరహంతత్త్వైవేతి తాదృశప్రతిజ్ఞాయాం వహ్నిసాధ్యకత్వైనైవేత్య

ర్థః ఇత్యుపనయసంగమాత్ ఇత్యాకారకోపనయస్య తాదృశప్రతిజ్ఞాఘటితన్యాయాంతర్గతత్వోపపత్తేః వహ్నిమత్తాసాధ్యకత్వే వహ్నిమదవ్యాప్యవానిత్యాకారకస్యైవోపనయస్య

ಸಂಭವಾದಿತಿ ಭಾವಃ ಶಾಬ್ದಜ್ಞಾನೇನ ವಹ್ನಿಮಾನಿತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ತಾದೃಶಪ್ರತಿಜ್ಞಾಜನ್ಯಶಾಬ್ದಜ್ಞಾನೇ ಅಭೇದ ಇತಿ ಭಾಸತ ಇತ್ಯನುಷಜ್ಯತೇ ನ ತು ವಹ್ನಿಪ್ರಯೋಗ ಇತಿ ಶೇಷಃ ನಾಮಾರ್ಥಯೋರ್ಭೇದಾ
ನ್ವಯಬೋಧಸ್ಯಾವ್ಯುತ್ಪನ್ನತ್ವಾದಿತಿ ಹೃದಯಂ ತಥಾ ಚ ತಾದೃಶಪ್ರತಿಜ್ಞಾಜನ್ಯಬೋಧೇ ನಿರುಕ್ತಪಕ್ಷಸ್ಯ ವಿಷಯಕತ್ವಮಿತಿ ರಿಕ್ತವಿಷಯಕತ್ವಂ ನ ಸಂಭವತೀತಿ ಭಾವಃ ಏತದುಕ್ತ
ಪ್ರತಿಯೋಗಿ ವಿಶೇಷಿತೇ ಪಾಪಾದ್ಯಾ ಇತ್ಯಾದೌ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯಾಂ ಪದಾದಿತರೇಭ್ಯೋ ಭಿನ್ನತೇ ಇತರಭಿನ್ನಮಿತ್ಯಾದಿ ಪರಿಗ್ರಹಃ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಂ ಅನುಮಿತಿ ವಿಲಕ್ಷಣಂ ಭಯಂ ಧ್ವಜನಕ
ತ್ವಂ ಭೇದಸಾಧ್ಯಕಾನುಮಿತೌ ಭೇದಸ್ಯಾನುಯೋಗಿತಯಾ ಇತರಾವಚ್ಛಿನ್ನಭೇದಸಾಧ್ಯಕಾನುಮಿತಾವನುಯೋಗಿತಯೇತರವಿಶೇಷಿತಸ್ಯ ವಿಶೇಷಣತಾ ವಿಶೇಷೇಣ ಭಿನ್ನತ ಇತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಜನ್ಯ
ಬೋಧೇತಿ ಭಾವ ತಾಂ ತೂಪಸ್ಥಿತ್ಯಭೇದಾಶ್ರಯತ್ವೇನ ತರೇಭ್ಯೋ ಭಿನ್ನತ ಇತ್ಯಾದಿ ಜನ್ಯಬೋಧೇ ನ ಪುನ ವ್ಯಂತಾರ್ಥೇತರಪ್ರತಿಯೋಗಿಕತ್ವವಿಶೇಷಿತಭೇದಾಶ್ರಯತ್ವೇನ ತೇನ ಸಂಬಂಧೇ
ನ ಭಿನ್ನಮಿತ್ಯಾದಿ ಜನ್ಯೇ ಚ ನಿಷ್ಠಾಂ ತೂಪಸ್ಥಿತ್ಯಭೇದಾಶ್ರಯತ್ವಾವಚ್ಛಿನ್ನನ್ಯೂನೇತರೇಭ್ಯೋ ಭಿನ್ನಮಿತ್ಯಾದಿ ಜನ್ಯೇ ಚೇತರಪ್ರತಿಯೋಗಿಕತ್ವವಿಶೇಷಿತಭೇದಾಶ್ರಯತ್ವಾವಚ್ಛಿನ್ನನ್ಯೂನೇತರಭಿನ್ನ
ಮಿತ್ಯಾದಿ ಜನ್ಯೇ ನಾಭೇದೇನೇತರಪ್ರತಿಯೋಗಿಕವಿಶೇಷಿತಭೇದಾಶ್ರಯತ್ವಾವಚ್ಛಿನ್ನನ್ಯೂನೇತರೇಭ್ಯೋ ನವದಿತ್ಯಾದಿ ಜನ್ಯೇ ಚೇತರಪ್ರತಿಯೋಗಿಕತ್ವವಿಶೇಷಿತಭೇದಾವಚ್ಛಿನ್ನನ್ಯೂನೇತರಾನವದಿತ್ಯಾ
ದಿ ಜನ್ಯೇ ನಾಭೇದೇನೇತರಪ್ರತಿಯೋಗಿಕವಿಶೇಷಿತಭೇದಾವಚ್ಛಿನ್ನಸ್ಯ ಭೇದ ಪಕ್ಷಾಂಶೇ ವಿಶೇಷಣತ್ವಮಿತಿ ಅನುಮಿತೇಸ್ತಾದೃಶಬೋಧವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಮಿತಿ ಭಾವಃ ಇದಮುಪಲಕ್ಷಣಂ ಏತಾದೃಶದಿಶಾ
ಪ್ರಕೃತೇ ವಿಧೇಯಾಂಶಭಾನೇ ಇತರವೃತ್ತಿತಾವಚ್ಛೇದಕಾಂಶಭಾನೇ ಚ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯಮವಸೇಯಂ ಗಂಧಾದ್ಯವಚ್ಛಿನ್ನಪಕ್ಷಕಾನುಮಿತೌ ಗಂಧಾದೇಃ ಸಾಕ್ಷಾದ್ವಿಧೇಯಧರ್ಮತಾವಚ್ಛೇದಕತಾ ಪೃಥಿವೀ ಗಂಧವ
ತ್ತೇತರೇಭ್ಯೋ ಭಿನ್ನತ ಇತ್ಯಾದ್ಯಾಕಾರಕತಾದೃಶಪ್ರತಿಜ್ಞಾಜನ್ಯಬೋಧೇ ನ ಗಂಧಾದಿಸಂಬಂಧಸ್ಯ ವೃತ್ತಿತ್ವಾದಿತಿ ಅನುಮಿತಿಪದಸ್ಯ ತಾದೃಶವಿಶಿಷ್ಟಾರ್ಥ ಪ್ರತಿಜ್ಞ
ಯಾಜನ್ಯತೇ ತಾದೃಶವಿಶಿಷ್ಟಾರ್ಥಬೋಧಪರತೇತ್ಯಭಿಪ್ರೇತ್ಯ ಸಮಾಧತ್ತೇ ಯಾದೃಶೇತಿ ಯಾದೃಶರೂಪಾವಚ್ಛಿನ್ನಪಕ್ಷಕ ಯಾದೃಶರೂಪಾವಚ್ಛಿನ್ನಸಾಧ್ಯಕಸಂಪ್ರದಾಯಸಿದ್ಧಪ್ರತಿಜ್ಞಾ
ಯಾದೃಶರೂಪಾವಚ್ಛಿನ್ನೇ ಯಾದೃಶರೂಪಾವಚ್ಛಿನ್ನಪ್ರಕಾರಕಬೋಧಜನಿತಾಃ ತಾದೃಶರೂಪಾವಚ್ಛಿನ್ನೇ ತಾದೃಶರೂಪಾವಚ್ಛಿನ್ನಪ್ರಕಾರಕಬೋಧಾನವಚ್ಛಿನ್ನಸಂಶಯಾನಿವರ್ತಕತಾ ದೃಶ

బోధానభ్యుపగమేఽపి తజ్జనకత్వసత్త్వాత్ తాదృశరూపావచ్ఛిన్నపక్షకతాదృశరూపావచ్ఛిన్నసాధ్యకన్యాయాంతర్గతత్వం ప్రతిజ్ఞాత్వమితి త్వదర్థః అత్రేదం చిన్త్యం తద్బోధవిశేషపరి

—౦ఓ॥గ॥అవ॥ః౦— నాయకమాత్రం న తు తదర్థస్య లక్షణే నివేశః బోధాంశే విషయవిశేషం నివేశ్య విశిష్టైవ పాదేయః అతో నానాత్వం ప్రయుక్తం కావ్యం ఏవం చ ప్రతిజ్ఞాప్రతిపాద్యవిశిష్టార్థానామనను

గమేన ఏకధర్మావచ్ఛిన్నపక్షసాధ్యకనిఖిలప్రతిజ్ఞాసాధారణం ప్రతిజ్ఞాత్వం నైకం సంభవతి తత్తద్బోధానామననుగతత్వాన్నానుగమః తేన రూపేణ జనకతాంశ ఏవ బోధానాం విశే

౨౨ షణాంతానతుని వర్త్యత్వాభావం తే పి బోధానామననుగమేఽపి తాదృశతాదృశబోధనివర్త్యత్వాభావకలాపఘటితధర్మస్యానుగతత్వాత్ తాదృశబోధఘటకకాలావధిత్వస్యాపి

ననుగతమేవ వక్తుం వర్త్యత్వసామాన్యాభావస్య తాదృశతాదృశబోధనివర్త్యత్వాభావకలాపస్యైవ లక్షణే నివేశ ఇత్యనుగతత్వాత్ ఏవం చ తాదృశాభావకలాపనివేశ ఇతి

ఫలితమత్ర సామాన్యాభావప్రతిపాదనం తత్త్వమేతత్ తత్త్వజ్ఞానం ఏతేన సామాన్యాభావనివేశే సామాన్యాభావ కారణత్వవ్యాఖ్యానమాదేయం విశేష్యదళే అననుగతమత్వనివేశనమపి యత్ర ప్రతిజ్ఞా

ర్థానాం నానావిధత్వం తత్రైవ పర్వతాదిపక్షకవహ్న్యాదిసాధ్యకస్థలే పర్వతాదౌ వహ్న్యాదిమత్త్వాదిరూపైకవిధబోధస్యైవ ప్రతిజ్ఞయా జననాత్ తత్ర తదనివేశః ఏతేన ఏక

మాదాయానుగతమత్వసంభవేఽపి న క్షతిః శబ్దాభేదస్య అప్రయోజకత్వాత్ వహ్నిత్వావచ్ఛిన్నసాధ్యకప్రతిజ్ఞాయాం ఘటవద్భూతలాదిఘటితధర్మావచ్ఛిన్నవిశేష్యకః పర్వ

తత్వావచ్ఛిన్నపక్షకప్రతిజ్ఞాయాం తాదృశధర్మావచ్ఛిన్నప్రకారకబోధాజనకత్వే తన్నివర్త్యత్వస్యాపి తలం ఘటపన్న వేత్యాదిసంశయాపత్తి ప్రతిజ్ఞాయాం ప్రకృతపక్షతా

వచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నపక్షకత్వస్య ప్రకృతసాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నసాధ్యకత్వస్యాపి విపాదానే ఉక్తబోధానివర్త్యసంశయాప్రసిద్ధిరతస్తదుపాదానం యుక్తం తాదృశరూపావచ్ఛిన్న

పక్షసాధ్యకప్రతిజ్ఞాప్రతిపాద్యతత్తద్విశిష్టార్థబోధజనకత్వస్య యుక్తం తాదృశరూపావచ్ఛిన్నపక్షసాధ్యకన్యాయాంతర్గతత్వస్య దనివేశనేతి ప్రసంగః ప్రాసుపదర్శితమేవ

తి యోగ్యరూపావచ్ఛిన్నపక్షసాధ్యకప్రతిజ్ఞాప్రతిపాద్యవిశిష్టబోధాని వర్త్యసంశయానివర్తకతావచ్ఛేదకధానభ్యుపగమేఽపి బోధజనకత్వం తాదృశరూపావచ్ఛిన్నపక్షసాధ్య

ವಿಶೇಷ ತತ್ವಾಲೋಕ ನಿರ್ಣಯ

ಕನ್ಯಾಯಾಂತರ್ಗತತ್ವಂ ನ ವೇತಿ ತಂ ಇತ್ಯಂಶೇ ತ್ವಾದಿನ್ಯಾಯೇನ ಸಾಧ್ಯಾಂಶೇ ಹಿ ತಜ್ಜ್ಞಾನಜನ್ಯತ್ವಮ್ ವಹ್ನ್ಯಾಭಾವಾನವಗಾಹಿ ನಿಶ್ಚಯ ಮನಾದಿಜನಕಬೋಧಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟಾರ್ಥವಿಷಯಕತ್ವ
ಸ್ವಾವ್ಯಕ್ತತ್ವ ತಯೋಃ ನಿಗಮನಾತ್ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಪಾರಣೀಯತತ್ವಾ ಪಾವಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಕಾರಕ ಬೋಧಾನಿವರ್ತ್ಯ ಸಂಶಯಾನಿವರ್ತಕತ್ವ ರೂಪತಾದೃಶ ಬೋಧಾನತಿರಿಕ್ತವಿಷಯಕತ್ವಂ ಬೋಧೇ ವಿಶೇಷಣಾಂ ಇತ್ಯರ್ಥಃ
ಪ್ರತಿಜ್ಞಾನ ಜನ್ಯ ಬೋಧಾನಿವರ್ತ್ಯ ಸ್ವಾವಹ್ನಿ ಧೂಮ ಜ್ಞಾನ ಜನ್ಯ ಪ್ರಾನವೇತ್ಯಾ ಕಾರಕ ಸಂಶಯಸ್ಯ ನಿವರ್ತಕತಯೋಃ ತಾದೃಶಬೋಧ ಪಾರಣಾಂ ನ ಚ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಜನ್ಯಬೋಧಸ್ಯ ಸರ್ವತ ತಾದೃಶ ವಹ್ನಿ
ವಿಶೇಷಣಕ ವಹ್ನಿಮತ್ತಾ ಪ್ರವರ್ತನ ಪ್ರಕಾರಕ ಬೋಧತ್ವೇನೈವ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ತಯೋಃ ನಿಗಮನಾದಿ ಜನಕ ಬೋಧಸ್ಯಾಪಿ ತಥಾತ್ವಾತ್ ತನ್ನಿವರ್ತ್ಯ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಸಂಶಯಸ್ಯ ವ್ಯಕ್ತ ತಮೇವೇತಿ ವಾಚ್ಯಂ ಅಪ್ರಿ
ಯೋಗ್ಯಜ್ಞಾನಾನಾಸ್ಕಂದಿತ ತಾದೃಶ ವಿಶಿಷ್ಟಾರ್ಥ ವಿಷಯಕ ನಿಶ್ಚಯತಾವಚ್ಛಿನ್ನಾನಿವರ್ತ್ಯತ್ವಸ್ಯ ವನಿವೇಶನೀಯತ್ವಾದುಕ್ತ ಸಂಶಯಸ್ಯ ಚ ಧೂಮಜ್ಞಾನ ಜನ್ಯತ್ವ ವಿಷಯ ವಹ್ನಿಮತ್ತ್ವ
ತನ್ನಿಶ್ಚಯ ನಿವರ್ತ್ಯತ್ವೇನ ತಥಾವಿಧ ನಿಶ್ಚಯ ತಾವಚ್ಛಿನ್ನಾನಿವರ್ತ್ಯತ್ವಾಭಾವಕ್ಷತೇಃ ಏತೇನ ಸ್ವರೂಪಾಮೇವ ಸಂಶಯಾನಾಂ ವಹ್ನಿಮತ್ವ ಪರ್ವತಾದಿ ವಿಷಯಕ ಸಮಯಾ ಅಲಂಬನಾತ್ಮಕ ವಿಶೇಷಾಧಿನಿ
ಶ್ಚಯ ನಿವರ್ತನೀಯ ತಯೋಃ ತಾದೃಶ ಬೋಧಾನಿವರ್ತ್ಯ ಸಂಶಯಾಪ್ರಸಿದ್ಧಿರಿತ್ಯಪಿ ನಿರಸ್ತಂ ತಾದೃಶ ನಿಶ್ಚಯತ್ವಾವಚ್ಛಿನ್ನಾನಿವರ್ತ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕತ್ವಾನ್ನ ಸ್ವರೂಪ ಸಂಬಂಧ ವಿಶೇಷಃ ಕಿಂತ್ವಸತಿ ಪ್ರತಿಬಂಧಕತ್ವೇ ತತ್ವಂ ತೇನ ಸ
ಸಂಬಂಧೇನ ವಹ್ನಿಮಾನ್ ಇತಿ ತತ್ವಾವಗಾಹಿ ಕೇದೇಶ ಸಂಶಯಂ ಪ್ರತಿ ವಹ್ನಿ ಸಂಬಂಧ್ಯಭಿನ್ನ ಪರ್ವತಾದಿ ನಿಷ್ಠ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಪ್ರತಿಬಂಧಕತ್ವೇಽಪಿ ತಾದೃಶ ಸಂಶಯನಿವರ್ತಕ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಜನ್ಯಬೋಧಸ್ಯಾನಾಸ್ಕಂದಿತತ್ವಾತ್ ಅತ
ಏವ ಧೂಮವಾದಾಲೋಕವಾನ್ ಪರ್ವತೋ ವಹ್ನಿಮಾನ್ ಧೂಮಾದಿತ್ಯಾದಾವಹೇತು ವಿಶಿಷ್ಟ ಬೋಧ ನಿವರ್ತ್ಯಾಯಾ ಹೇತುತ್ವಂ ಧೂಮಾದಿಯಂ ನ ವೇತಿ ಸಂಶಯಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ವಿಶಿಷ್ಟಾರ್ಥ ವಿಷಯಕ ನಿಶ್ಚಯತ್ವೇನಾ
ಪ್ರತಿಬಂಧಕತ್ವೇಽಪಿ ನ ವಿಶೇಷ್ಯ ವಿಶೇಷಣ ಭಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸೇನ ವಹ್ನಿಮತ್ವಾವಚ್ಛಿನ್ನ ಪ್ರಕಾರಕ ನಿಶ್ಚಯತ್ವಾವಚ್ಛಿನ್ನಾನಿವರ್ತ್ಯ ಸರ್ವತತ್ವಾವಚ್ಛಿನ್ನ ವಿಶೇಷ್ಯಕ ನಿಶ್ಚಯತ್ವಾವಚ್ಛಿನ್ನ ನಿವರ್ತ್ಯತ್ವಾತ್ ಸ ಧೂಮ ತತೋ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಕಾರಕ
ಸಂಶಯ ನಿವೇಶನಂ ಯದ್ಯಪಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ವಿಧೇಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಧರ್ಮಿಣಾಂ ಪಕ್ಷತಾವಚ್ಛೇದಕ ವಿಶಿಷ್ಟೋಪದೇಶೋಪಾದಾನ ಸಂಭವನ್ನಿತಯೋಃ ತಾದೃಶ ವಿಶಿಷ್ಟಾರ್ಥ ಬೋಧಕತ್ವ ಇತ್ಯುಪಪಕ್ಷ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಕಾರಕ ಬೋಧ ಸಂದೇಹ
ನಸ್ಯಾನವನಾಯ ಪಕ್ಷೇ ಯಾದೃಶ ವಿಶಿಷ್ಟಾರ್ಥ ವತ್ತಯೋಃ ಧರ್ಮ್ಯವಚ್ಛೇದ ಧರ್ಮ ಸಮನುಪಯುಕ್ತಂ ತಥಾಪಿ ಧೂಮವಾದಾಲೋಕವಾನ್ ಪರ್ವತೋ ವಹ್ನಿಮಾನ್ ಧೂಮಾದಿತ್ಯಾದೌ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾರ್ಥ ಬೋಧ ತ್ಯಾರ್ಥ ವಿಷಯಕ ಸಮಯಾವಲಂಬ

ನಬೋಧಜನಕೇ ಹೇತ್ವಂತರೇ ಹೇತ್ವಾಭಾಸಾಂತರವತ್ತ್ವಪ್ರಸಿದ್ಧ್ಯನುಪಪತ್ತೇರ್ನ ತತ್ರ ನಿವೇಶಃ [illegible]

[illegible]

॥೫೧ ಅ೮॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]

೨೪ [illegible]

[illegible]

ತ್ವಮುಪಪತ್ತ್ಯಸಂಶಯಪಕ್ಷಂ ತಾನುಧಾವನಂ ಅಪ್ರಸತತ್ವೃಜಿಜ್ಞಾಸೋರ್ವಿಷಯಕತ್ವನಿವೃತ್ತಿಸ್ಸಂಶಯಪ್ರತಿಬಂಧಕತ್ವಂ ಸ್ಯಾತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವಿಶೇಷಣತ್ವೋಪಗಮನೈವಾತಿಶಕ್ತವಿಷಯತ್ವಮೋಹಂ ತಾದಿಭಾಗಬನ್ನೆಯೊಂದೆಸ್ಥಿತಥಾವಿಧಧೂ

ಮಜ್ಞಾನಜನ್ಯತ್ವಾದಿಸಂಶಯಪ್ರತಿಬಂಧಕತಾತ್ಪರ್ಯಸ್ಯಾವಾರಣಸಂಭವಾತ್ ತಾದೃಶಪ್ರತಿಬಂಧಕತಾವತ್ತ್ವನೈವ ತಥಾವಿಧಜ್ಞಾನಯತಾವಚ್ಛೇದಕತ್ವಬಂಧಕತಾನಾನ್ಯಸಂಶಯಪ್ರತಿಬಂಧಕತಾನಿವೇಶಃ [illegible] ಪ್ರತಿಬಂಧಕ [illegible]

~~[illegible]~~ ನತು ತಥಾವಿಧನಿಷ್ಠಮತ್ಯುಕ್ತ

ತ್ವಪ್ರತಿಬಂಧಕತಾನಾನ್ಯಸಂಶಯಪ್ರತಿಬಂಧಕತಾವತ್ತ್ವನಾಶವಾದಿತ್ವರಿಧೇಯಂ ಉಕ್ತಮೇತದಾಕರ್ಯ ಯತಾದೃಶಬೋಧೇನ್ಯತ್ವತಯೋಃ ಪ್ರಕೃತಪ್ರತಿಜ್ಞಾಜನ್ಯತಾವಚ್ಛೇದಕಧರ್ಮಂ ಯಾದೃಶಯಾದೃಶಬುದ್ಧಿತ್ವಂ ತಾದೃಶತಾದೃಶಬುದ್ಧಿಮಾ

ವಚ್ಛಿನ್ನನಿಷ್ಠತಜನ್ಯತಾನಿರೂಪಿತಜನಕತಾಪನ್ನಂ ತದ್ವಿಶೇಷಣೀಯತಯಾ ನಾಸ್ತ್ಯನುಮಾನೇಲಿಂಗಜನ್ಯಬೋಧಮಾದಾಯ ತತ್ರಾತಿಪ್ರಸಂಗಯತ್ವಕ್ಷಪ್ರಾಯಂ ಗವಾದಾದೇಸ್ತತ್ಪದಿಸಕಲಪಕ್ಷಂ ತತ್ರೈಸಮಂಬೋಧಾರ್ಥತ್ವಾವಾ ಇತ್ಯತ್ರಮಸ್ಥಾ [illegible]

ನ್ವಯಃ ಯತ್ತಪಿತದಾತ್ವಸಂಬಂಧೇನಗೋಸಾಧ್ಯಕನ್ಸ್ಥಳೇ ಅನುಮಿತ್ಯನ್ಯಾನಾತಿರಕ್ತವಿಷಯಕಬೋಧಜನಕ ತ್ವಂಪ್ರತಿಜ್ಞಾಯಾಸಂಭವತೀತಿ ಪ್ರಾಗಭಿಹಾತಃ ತಾವತಾ ಪದಗವಾದೇರ್ದಃ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ಇತ್ಯತ್ರಾಪ್ಯ

ಬ್ರಾಂತ್ಯಂತಾದೃಶಬೋಧಮಾತ್ರಾಯಲಕ್ಷಣಂ ಕರ್ತವ್ಯಮಿತಿ ಸಭ್ಯತ ಮೇವತಥಾಪಿತತ್ರತಾದೃಶವಬೋಧೋಲಕ್ಷಣಘಟಕನೋನನ್ಯಬೋಧ ಇತಿ ಸ್ಥಾಯಿ ಕರ್ತುಂ ತದುಪಾದಾ

ನಂತಾದಾತ್ಮ್ಯೇನೈವ ಹೇತೌ ಸಾಧ್ಯಾ ಅಯಂ ವಹ್ನಿಮಾಂ ಇತ್ಯೇವ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಜ್ಞಾನಾಯತ್ತತತ್ತ್ರನವ ವಹ್ನಿಮದಭೇದಬೋಧೋಲಕ್ಷಣಘಟಕ ಇತ್ಯುಕ್ತಂ ತ್ತಃ ಸಂಯೋಗೇನ ಸಮವಾಯೇನ ವಾ ತಾದಾ

ತ್ಮ್ಯಾದಿತ್ರಿಕಸಂಬಂಧೇನ ವೃತ್ತಿಃ ವಹ್ನ್ಯಾದಿತಾತ್ಪರ್ಯತ್ವಮ್ ತತ್ರಯಂ ಸಾಧ್ಯ ಇತಿ ಪ್ರಯೋಗೇನಾಪ್ತಂ ವಹ್ನಿಮದಭೇದಸ್ಥಿತಿ ಅತ್ರಾಪ್ಯತಾದೃಶ ಬೋ ಧಸ್ಯಾ ದೃಶಪ್ರತಿಜ್ಞಾಜನ್ಯತಾ

ಯಾಂ ಪ್ರಾಸುಪದರ್ಶಿತತ್ವೇ ಅನ್ವಯಿ ಧರ್ಮಾ ಸಂಭವಮಾನಿಷ್ಪತ್ತಿಮಿತರ ಪದಾರ್ಥಾಂಶ ತ್ರಿಮತ್ವಸ್ತ್ರಿಪಕಸ್ತ ಸಮವಾಯಸ್ಯ ವೃತ್ತಿಃ ಪದತ್ತಿಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಸ್ಯ ದ್ಯಾ

ಧಾದಿ ಭಾವಃ ಇತರ ಭೇದವತ್ವವೃತ್ತಿ ಇತರಭೇದಾಶ್ರಯತ್ವಂ ಸಂಬಂಧೇನ ವೃತ್ತಿಃ ಇತರೇ ಘಟ್ಟತ ಇತ್ಯಾದೌ ತದ್ಯಾ ಧಾದಿ ಭಾವಃ ಇತರಾನ್ಯಭೇದವೃತ್ತಿ ಇತರಭೇದಾವ

ಚ್ಛಿನ್ನಾಭೇದಸ್ಯ ವೃತ್ತಿಃ ಇತರಾನ್ಯತ್ವಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಸ್ಯ ದ್ಯಾಧಾದಿ ಭಾವಃ ಇತರಭೇದವತ್ವವೃತ್ತಿ ಇತರಭೇದಸಂಸರ್ಗ [illegible] ವೃತ್ತಿಃ ನೇತರಾನ್ಯತ್ವತಸ್ಯ ದ್ಯಾಧಾದಿ ಭಾವಃ ಇತರ